

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД
КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ПРЕЗЕНТАЦІЙ)
ПОСТІЙНО ДІЮЧОГО СЕМІНАРУ
(2017 р. – 2019 р.)**

Випуск № 1

Педагогічна думка
2019

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
ВІДДІЛ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

**Дидактико-методичний супровід компетентнісно орієнтованого
навчання молодших школярів**

Збірник матеріалів (презентацій)
Постійно діючого семінару
(2017 р. – 2019 р.)

Випуск № 1

Збірник розглянутий та затверджений
на засіданні відділу початкової освіти,
протокол № 6 від 10 червня 2019 р.

Педагогічна думка
2019

УДК 373.3.091

«Дидактико-методичний супровід компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів». Збірник матеріалів (презентацій) постійно діючого семінару. Випуск 1. – Київ: Педагогічна думка / Укл.: Онопрієнко О. В., Кондратюк Р. А. 2019. 183 с.

Автори: Савченко О. Я., Бібік Н. М., Пономарьова К. І., Мартиненко В. О., Онопрієнко О. В., Прищепа О. Ю., Вашуленко О. В., Листопад Н. П., Андрусенко І. В.

Укладачі: Онопрієнко О. В., Кондратюк Р. А.

У науковому виданні «Дидактико-методичний супровід компетентнісно орієнтованого навчання молодших школярів. Збірник матеріалів (презентацій)» публікуються роботи, представлені під час апробації результатів наукового дослідження відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України в 2017-2019 роках. Тематика презентацій охоплює різні аспекти компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі.

Зміст

1. Нова українська школа: методичний коментар до впровадження типової освітньої програми (О. Я. Савченко)	5
2. Результати навчання в контексті Нової української школи (О. Я. Савченко)	12
3. Особливості Державного стандарту початкової освіти і типових освітніх програм (Н. М. Бібік)	14
4. Нормативне та навчально-методичне забезпечення Нової української школи (О. В. Онопрієнко)	25
5. Новітні тенденції контрольно-оцінювальної діяльності у початковій школі (О. В. Онопрієнко)	41
6. Формування в учнів початкових класів ключової компетентності уміння вчитися (К. І. Пономарьова)	66
7. Особливості типової освітньої програми мовно-літературної галузі (К. І. Пономарьова)	72
8. Виклик сьогодення – потреба в навчальному забезпеченні нового покоління (К. І. Пономарьова)	78
9. Вивчення есе на уроках української мови в 3-4 класах (К. І. Пономарьова)	82
10. Упровадження концептуальних засад НУШ: реалізація змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ» (І. В. Андрусенко)	91
11. Реалізація компетентісно орієнтованих завдань у процесі формування екологічної грамотності молодших школярів (І. В. Андрусенко)	102
12. Формування екологічних умінь молодших школярів в умовах варіативності організаційних форм навчання (І. В. Андрусенко)	110
13. Особливості реалізації змісту освітньої програми з української мови в 1 класі НУШ (О. В. Вашуленко)	126
14. Моделювання уроків компетентісно орієнтованого навчання грамоти (читання) першокласників (О. В. Вашуленко)	139
15. Формування досвіду читацької діяльності молодших школярів на уроках літературного читання (В. О. Мартиненко)	148
16. Сучасні тенденції розвитку читацької діяльності молодших школярів (В. О. Мартиненко)	157
17. Особливості підготовки першокласників до навчання письма в добуковий період (О. Ю. Прищепя)	161
18. Система компетентісних завдань з формування в учнів 1 класу уявлень про величини (Н. П. Листопад)	171

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: МЕТОДИЧНИЙ КОМЕНТАР ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ТИПОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

*О. Я. Савченко, головний науковий співробітник відділу початкової освіти,
доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України*

Нова українська школа:

методичний коментар до впровадження
типової освітньої програми

(розроблена під керівництвом О.Я. Савченко)

Мета початкової освіти:

всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь, відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб; формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості.

Результати початкової освіти:

- ▶ результати навчання, які описано ширше ніж компетентності; їх можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти; особа здатна їх продемонструвати після завершення освітньої програми;
- ▶ ключові компетентності відображено з урахуванням завдань цього рівня освіти;
- ▶ предметні компетентності, які передбачені типовими і освітніми програмами;
- ▶ спільні для всіх компетентностей вміння: читання з розумінням; вміння висловлювати власну думку усно і письмово; критичне і системне мислення; здатність логічно обґрунтовувати свою позицію; творчість, ініціативність; вміння конструктивно керувати емоціями; оцінювати ризики, приймати рішення; розв'язувати проблеми; здатність співпрацювати з іншими людьми.

Алгоритм проектування змісту початкової освіти:

- ▶ мета початкової освіти
- ▶ прогнозування її обов'язкових результатів у ДС;
- ▶ розроблення типових програм, у яких визначено очікувані результати;
- ▶ розроблення засобів їх досягнення: зміст, методи, стратегії навчальної комунікації, середовище, режим і т. ін.

Державний стандарт початкової освіти:

- Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти (додаток 1);
- загальний обсяг їх навчального навантаження у базовому навчальному плані початкової освіти (додаток 2) та форму державної атестації.

БАЗОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
початкової освіти

Базовий навчальний план початкової освіти для закладів
загальної
середньої освіти з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік				
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	разом
Інваріантний складник					
Мовно-літературна, у тому числі:	315	315	315	315	1260
українська мова і література	245	245	245	245	
іншомовна освіта	70	70	70	70	
Математична	140	140	140	140	560
Природничі	140	175	210	210	735
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					
Технологічна					
Інформатична					
Мистецька	70	70	70	70	280
Фізкультурна*	105	105	105	105	420
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	70	70	70	245

Типову освітню програму створено за принципами:

- ▶ дитиноцентрованості і природовідповідності;
- ▶ узгодження цілей предмета (курсу) з очікуваними результатами і змістом;
- ▶ доступності і науковості змісту і практичної спрямованості результатів;
- ▶ наступності і перспективності змісту для розвитку дитини;
- ▶ логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- ▶ взаємопов'язаного формування у кожній освітній галузі ключових і предметних компетентностей;
- ▶ можливостей реалізації вчителем змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- ▶ можливостей адаптації змісту програми до індивідуальних особливостей дітей (інтелектуальних, фізичних, пізнавальних);
- ▶ творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання.

- ▶ У типовому навчальному плані цієї освітньої програми вказано кількість годин для вивчення освітніх галузей за зразком Базового навчального плану Державного стандарту початкової освіти, де зазначено кількість годин на рік з розрахунку **35 робочих тижнів**.
- ▶ Для зручності користування наводимо аналог цього плану для початкової школи з навчанням українською мовою із зазначенням **тижневої кількості годин** для вивчення навчальних предметів.

Типовий навчальний план для початкової школи з навчанням українською мовою

Назва освітньої галузі (предмета)	Кількість годин на тиждень				
	1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.	Разом
Інваріантний складник					
Мовно-літературна (навчання грамоти, українська мова і літературне читання)	7	7	7	7	28
Іноземна (іноземна мова)	2	3	3	3	11
Математична (математика)	4	4	4	4	16
Природнича, громадянська й історична, соціальна і здоров'язбережувальна галузі («Я досліджую світ»)	3	3	4	4	14
Технологічна (дизайн і технології)	1	1	1	1	4
Інформаційна (інформатика)	–	1	1	1	3
Мистецька (мистецтво)	2	2	2	2	8
Фізкультурна (фізкультура)*	3	3	3	3	12
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1	1	2	2	6
Загальнорічна кількість навчальних годин	20+3	22+3	23+3	23+3	88+12
Гранично допустиме тижневе навантаження учня	20	22	23	23	88
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	23	25	26	26	100

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учня.

Структура типової програми:

Пояснювальна записка

Типовий навчальний план (години на рік і тиждень)

Освітні галузі / навчальні предмети, курси

Визначено конкретні очікувані результати і відповідний зміст навчання окремо на кожен клас

Визначено додаткові теми (до деяких предметів)

Подано коментар до оцінювання навчальних досягнень учнів

Програму розроблено окремо для кожного класу

Основні засади методичної організації навчання:

- ▶ Діяльнісно-результатний підхід до визначення змісту
- ▶ **МЕТА/РЕЗУЛЬТАТ - ЗМІСТ - МЕТОДИКА - ФОРМИ**
- ▶ Орієнтація в навчанні на реальні можливості учня.
- ▶ Спрямованість на взаємопов'язане формування в учнів ключових і предметних компетентностей.
- ▶ Інтегрованість змісту на основі ключових компетентностей і наскрізних умінь.
- ▶ Використання сучасних методик навчання, **які враховують особливості розвитку психічних процесів сучасних дітей.**
- ▶ Поєднання зовнішніх і внутрішніх мотивів самонавчання, самоорганізації, самоконтролю дітей у різних видах ігрової і навчальної діяльності.
- ▶ Використання різних форм співпраці дітей у середовищі навчання, яке здатне змінюватись залежно від мети діяльності.

Знати, поважати і враховувати індивідуальність кожного учня - обов'язкова умова успішності впровадження ідей Нової української школи.

Рекомендована література:

1. Савченко О.Я. «Закон України «Про освіту»: коментар у контексті проблем реформування початкової освіти» («Початкова школа», № 1, 2018 р.).
2. Савченко О.Я. «Початкова школа в контексті ідеї Нової української школи» («Рідна школа», № 1-2, 2018 р.).
3. Методичні рекомендації до навчання в першому класі за типовою освітньою програмою (НУШ-1) «Початкова школа» №6, 2018.

Актуальні новини -

- на сайті Інституту педагогіки НАПН України <http://undip.org.ua/>;
- у групі «МЕТОДИСТ» на Facebook

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

О. Я. Савченко, головний науковий співробітник відділу початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ В КОНТЕКСТІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

*О. Я. САВЧЕНКО, ГОЛОВНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК ВІДДІЛУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ, ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НАПН УКРАЇНИ*

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

- ЗНАННЯ, УМІННЯ, НАВИЧКИ, СПОСОБИ МИСЛЕННЯ, ПОГЛЯДИ, ЦІННОСТІ, ІНШІ ОСОБИСТІСНІ ЯКОСТІ, НАБУТІ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ТА РОЗВИТКУ.
- ЯКІ МОЖНА ІДЕНТИФІКУВАТИ (ТОБТО СПІВВІДНЕСТИ З ВИМОГАМИ ПРОГРАМ), СПЛАНУВАТИ, ОЦІНИТИ І ВИМІРЯТИ.
- ЯКІ ОСОБА ЗДАТНА ПРОДЕМОНСТРУВАТИ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ АБО ОКРЕМИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ.

КОМПЕТЕНТНІСТЬ – ДИНАМІЧНА КОМБІНАЦІЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ, НАВИЧОК, СПОСОБІВ МИСЛЕННЯ, ПОГЛЯДІВ, ЦІННОСТЕЙ, ІНШИХ ОСОБИСТІСНИХ ЯКОСТЕЙ, ЩО ВИЗНАЧАЄ ЗДАТНІСТЬ ОСОБИ УСПІШНО СОЦІАЛІЗУВАТИСЯ, ПРОВОДИТИ ПРОФЕСІЙНУ ТА/АБО ПОДАЛЬШУ НАВЧАЛЬНУ ДІЯЛЬНІСТЬ.

ПЕРЕЛІК КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НЕОБХІДНІ КОЖНІЙ ЛЮДИНІ ДЛЯ УСПІШНОЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ:

- ВІЛЬНЕ ВОЛОДІННЯ ДЕРЖАВНОЮ МОВОЮ;
- ЗДАТНІСТЬ СПІЛКУВАТИСЯ РІДНОЮ (У РАЗІ ВІДМІННОСТІ ВІД ДЕРЖАВНОЇ) ТА ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ;
- МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- КОМПЕТЕНТНІСТЬ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК, ТЕХНІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ;
- ІННОВАЦІЙНІСТЬ;
- ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ;
- ГРОМАДЯНСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПОВ'ЯЗАНІ З ІДЕЯМИ ДЕМОКРАТІЇ, СПРАВЕДЛИВОСТІ, РІВНОСТІ, ПРАВ ЛЮДИНИ, ДОБРОБУТУ ТА ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ, З УСВІДОМЛЕННЯМ РІВНЯ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ;
- КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ.

СПІЛЬНИМИ ДЛЯ ВСІХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ Є ТАКІ ВМІННЯ:

- ЧИТАННЯ З РОЗУМІННЯМ;
- УМІННЯ ВИСЛОВЛЮВАТИ ВЛАСНУ ДУМКУ УСНО І ПИСЬМОВО;
- КРИТИЧНЕ ТА СИСТЕМНЕ МИСЛЕННЯ;
- ЗДАТНІСТЬ ЛОГІЧНО ОБГРУНТУВАТИ СВОЮ ПОЗИЦІЮ;
- ТВОРЧИСТЬ, ІНІЦІАТИВНІСТЬ;
- ВМІННЯ КОНСТРУКТИВНО КЕРУВАТИ ЕМОЦІЯМИ;
- ОЦІНЮВАТИ РИЗИКИ, ПРИЙМАТИ РІШЕННЯ;
- РОЗВ'ЯЗУВАТИ ПРОБЛЕМИ;
- ЗДАТНІСТЬ СПІВПРАЦЮВАТИ З ІНШИМИ ЛЮДЬМИ.

ЧИННИКИ ВАРІАТИВНОСТІ:

- ШИРОКИЙ ДІАПАЗОН ОСОБИСТІСНИХ ВІДМІННОСТЕЙ, ЯКІ ЗУМОВЛЮЮТЬ ЗАСТОСУВАННЯ РІЗНИХ МЕТОДИК.
- ВИБІР ТИПОВОЇ І ОСВІТНІХ ПРОГРАМ.
- ВИБІР ПЕДАГОГІЧНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.
- ВИБІР НАВЧАЛЬНОГО РЕСУРСУ.
- РІЗНОМАНІТНІСТЬ СЕРЕДОВИЩ НАВЧАННЯ.
- ВАРІАТИВНІСТЬ СИСТЕМ КОНТРОЛЮ.

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ І ТИПОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

Н. М. Бібік, головний науковий співробітник відділу початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ І ТИПОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ

БІБІК Н.М.,
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ГРОМАДСЬКОГО ОБГОВОРЕННЯ ТИПОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ (ДО 1000 ВІДГУКІВ)

ЗАПРОПОНОВАНО:

- 1. **УНИКНУТИ** ІНДЕКСУВАННЯ ЦІЛЕЙ І ВІДПОВІДНОГО ПРОГРАМОВОГО ЗМІСТУ;
- 2. **ПРИВЕСТИ** ТЕРМІНОЛОГІЮ У ВІДПОВІДНІСТЬ ІЗ ПРИЙНЯТОЮ В НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТАХ;
- 3. **ПЕРЕДБАЧИТИ** ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НА КІНЕЦЬ ПЕРШОГО КЛАСУ І В КІНЦІ ЦИКЛУ;
- 4. **ВИЗНАЧИТИ** РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ У ВИМІРЮВАЛЬНИХ ЯКОСТЯХ (УНИКНУТИ ТАКИХ: ПРАГНЕ, НАМАГАЄТЬСЯ)

НОРМАТИВНА БАЗА ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ ЗАГАЛЬНОЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ І ТИПОВИХ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ:

- ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» (2017);
- НАЦІОНАЛЬНА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЇ;
- КОНЦЕПЦІЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

НАЦІОНАЛЬНА РАМКА КВАЛІФІКАЦІЙ ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ», СТАТТЯ 35

- ЦЕ СИСТЕМНИЙ І СТРУКТУРОВАНИЙ ЗА КОМПЕТЕНТНОСТЯМИ ОПИС ІЇ РІВНІВ.

ПЕРШИЙ РІВЕНЬ ОКРЕСЛЮЄ ТАКІ ВИМОГИ ДО ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ОСВІТИ:

- ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАНЬ І РОЗУМІННЯ. ЗАСТОСОВУВАТИ ЗНАННЯ І РОЗУМІННЯ В ПРОЦЕСІ КОРИСТУВАННЯ МОВОЮ ЯК ЗАСОБОМ СПІЛКУВАННЯ, ПІЗНАННЯ, ВПЛИВУ.
- КОМУНІКАЦІЙНІ ВМІННЯ. СПІЛКУВАТИСЯ У НАВЧАЛЬНИХ І ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ З МЕТОЮ ПЕРЕДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ, ВИСЛОВЛЕННЯ ВЛАСНИХ ДУМОК, ПОЧУТТІВ, СТАВЛЕНЬ І НАМІРІВ.
- ЗДАТНІСТЬ ПРОДОВЖУВАТИ НАВЧАННЯ. ПЕРЕНОСИТИ ЗАСВОЄНИЙ ЗМІСТ ПОЧАТКОВОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ В НОВІ КОНТЕКСТИ.

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД – КЛЮЧОВА ОЗНАКА НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

КОМПЕТЕНЦІЇ ЯК ВИМОГИ У ДЕРЖАВНИХ СТАНДАРТАХ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ:

- ▶ АНАЛІЗУВАТИ І ПОЯСНЮВАТИ ПРИЧИНИ І НАСЛІДКИ ПОДІЙ, ВЧИНКІВ, ЯВИЩ;
- ▶ ВИСЛОВЛЮВАТИ СТАВЛЕННЯ ДО ПОДІЙ, ВЧИНКІВ СВОЇХ ТА ІНШИХ;
- ▶ БРАТИ УЧАСТЬ В КОЛЕКТИВНИХ СПРАВАХ; У РОЗВ'ЯЗАННІ НАВЧАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ; ОЦІНЮВАТИ ВЧИНКИ, РІЗНІ МОДЕЛІ ПОВЕДІНКИ ТА ІН.

ОЗНАКИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ

- З ПОГЛЯДУ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ, ЦІЛІ НАВЧАННЯ СТАЮТЬ РЕАЛІСТИЧНІШИМИ, ОСМИСЛЮЮТЬСЯ УЧНЯМИ І СТАЮТЬ ЇХНІМИ ВЛАСНИМИ ЦІЛЯМИ ЗАРАДИ ДОСЯГНЕННЯ ЗРОЗУМІЛОГО, ПРИВАБЛИВОГО І ПОСИЛЬНОГО РЕЗУЛЬТАТУ.
- ЗМІЦНЮЮТЬСЯ І РОЗШИРЮЮТЬСЯ ПІЗНАВАЛЬНА МОТИВАЦІЯ УЧНІВ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ПЕРЕЖИВАНЬ УЧНЯ, ПІДТРИМКИ УСПІХУ; ЧЕРЕЗ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ЗМІСТ НАВЧАННЯ, ЗАДОВОЛЕННЯ ПОТРЕБИ В ПОШУКУ НОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ; СТВОРЕННЯ СИТУАЦІЙ ПІЗНАВАЛЬНИХ УТРУДНЕНЬ, ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ВИКОРИСТАННЯ МОТИВАЦІЙНИХ СПОНУК ЗАЛЕЖНО ВІД ХАРАКТЕРИСТИК УМІННЯ ВЧИТИСЯ.

➤ ЗМІСТ ОСВІТИ СТАЄ ФУНКЦІОНАЛЬНИШИМ, РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ НА МІЖПРЕДМЕТНОМУ РІВНІ. ВІН ВКЛЮЧАЄТЬСЯ В СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ, СПРЯМОВУЄТЬСЯ НА НАБУТТЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО І ЖИТТЄВОГО ДОСВІДУ.

➤ ЗМІНЯЮТЬСЯ ФОРМИ І МЕТОДИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ—ВОНИ НАБУВАЮТЬ ДІЯЛЬНИСЬКОГО ХАРАКТЕРУ, ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ВИРОБЛЕННЯ САМОСТІЙНОСТІ У ЗАСТОСУВАННІ ПРОГРАМОВОГО ЗМІСТУ. ШИРОКО ЗАСТОСОВУЮТЬСЯ ГРУПОВІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ З МЕТОЮ ВИРОБЛЕННЯ НАВИЧОК ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ І СПІВРОБІТНИЦТВА.

➤ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ПЕРЕДБАЧАЄ НАЯВНІСТЬ ДОКАЗІВ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ В ПЕВНІЙ СФЕРІ. ЦЕ НЕ ЛИШЕ ОБСЯГ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ОБ'ЄКТ ПІЗНАННЯ, ЇЇ ЯКІСТЬ (ЗНАННЯ КОНКРЕТНИХ ФАКТІВ, ПРАВИЛ, ЧИ ЗВ'ЯЗКІВ І ЗАЛЕЖНОСТЕЙ), АЛЕ Й РІВЕНЬ РЕФЛЕКСИВНОСТІ В САМООЦІНЦІ РЕЗУЛЬТАТІВ, АКТИВНІСТЬ У ЇХ НАБУТТІ, ВИЯВ ІНТЕРЕСУ ДО ПІЗНАННЯ; НАДАННЯ ПЕРЕВАГИ ЗНАННЯМ, ЯКІ МОЖНА ЗДОБУТИ САМОСТІЙНО; ПРАГНЕННЯ ДО УСПІХУ.

➤ ЗНАННЯ І РОЗУМІННЯ. ЗНАТИ Й РОЗУМІТИ СОЦІАЛЬНІ НОРМИ, ПРАВИЛА ГРОМАДЯНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ, НАВИЧОК СПІВЖИТТЯ І СПІВПРАЦІ В СУСПІЛЬСТВІ. ЗАСТОСУВАННЯ ЗНАНЬ І РОЗУМІННЯ. ЗАСТОСОВУВАТИ ЗНАННЯ В РІЗНОМАНІТНИХ СИТУАЦІЯХ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ВИКОНАННЯ СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ, УЗГОДЖЕННЯ ВЛАСНИХ ПОТРЕБ З ПОТРЕБАМИ ІНШИХ ЛЮДЕЙ ДЛЯ УНИКНЕННЯ КОНФЛІКТІВ; ВИКОРИСТОВУВАТИ МОДЕЛІ ТОЛЕРАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ, ЩО ВІДПОВІДАЮТЬ ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВУ, СПРЯМОВАНІ НА ВИКОНАННЯ ГРОМАДЯНСЬКИХ ОБОВ'ЯЗКІВ У МЕЖАХ МІСЦЕВОЇ ГРОМАДИ ТА ДЕРЖАВИ ЗАГАЛОМ.

➤ ФОРМУВАННЯ СУДЖЕНЬ. ФОРМУВАТИ ОЦІННІ СУДЖЕННЯ ЩОДО ВЛАСНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ПОВЕДІНКИ ІНШИХ.

➤ КОМУНІКАЦІЙНІ ВМІННЯ. ВИЯВЛЯТИ ЗДАТНІСТЬ ВЗАЄМОДІЯТИ З ІНШИМИ ЛЮДЬМИ, СПІВПРАЦЮВАТИ І ДОСЯГАТИ СПІЛЬНИХ ЦІЛЕЙ.

➤ ЗДАТНІСТЬ ПРОДОВЖУВАТИ НАВЧАННЯ. ПРАГНУТИ ДО НАБУТТЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ДОСВІДУ СПІЛКУВАННЯ ІЗ СОЦІАЛЬНИМ ОТОЧЕННЯМ; ДОСЛІДЖУВАТИ ЗВ'ЯЗКИ І ЗАЛЕЖНОСТІ В СОЦІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ; ВСТАНОВЛЮВАТИ ЗАЛЕЖНІСТЬ РЕЗУЛЬТАТУ НАВЧАННЯ ВІД ПРИКЛАДЕНИХ ЗУСИЛЬ.

➤ АВТОНОМІСТЬ. ВИЯВЛЯТИ САМОСТІЙНІСТЬ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЩОДО ВЛАСНОЇ ПОВЕДІНКИ В СОЦІУМІ.

ПОРІВНЯЛЬНИЙ ПЕРЕЛІК КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (УКРАЇНА-ЄВРОПА):

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСВІТУ» СТАТТЯ 12, 2017
ПЕРЕДБАЧЕНО 10 КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ:

- ✓ Вільне володіння державною мовою;
- ✓ здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної та іноземними мовами);
- ✓ МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ✓ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ГАЛУЗІ ПРИРОДНИЧИХ НАУК, ТЕХНІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ;
- ✓ ІННОВАЦІЙНІСТЬ;
- ✓ ЕКОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ✓ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ✓ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ ЖИТТЯ;
- ✓ ГРОМАДЯНСЬКІ ТА СОЦІАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ;
- ✓ КУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ;
- ✓ ПІДПРИЄМЛИВІСТЬ ТА ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЛЯ НАВЧАННЯ ВПРОДОВЖ
ЖИТТЯ
ЄВРОПЕЙСЬКІ РАМКОВІ РЕКОМЕНДАЦІЇ, Брюссель, 2018

Рамкова програма визначає 8 ключових компетентностей:

- ✓ Компетентність грамотності;
- ✓ Мовна компетентність;
- ✓ Математична компетентність та компетентність в галузі науки, техніки та інженерії;
- ✓ Цифрова компетентність;
- ✓ Особистісна, соціальна та навчальна компетентність;
- ✓ Громадянська компетентність;
- ✓ Компетентність підприємництва;
- ✓ Культурна обізнаність та експресійна компетентність (ораторське мистецтво, мистецтво володіння жестами та мімікою).

* Матеріал дослідження О.І. Локшиної

АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ВИКОНАННЯ МОНІТОРИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯКОСТІ ОСВІТИ (TIMSS)

УЧНІ УТРУДНЮВАЛИСЬ:

- У СИТУАЦІЯХ, КОЛИ ЗАВДАННЯ МІСТИЛИ ВЕЛИКИЙ ОБСЯГ ТЕКСТОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ;
- ЯКЩО ІНФОРМАЦІЯ ПОДАВАЛАСЬ У ВИГЛЯДІ ТАБЛИЦЬ, СХЕМ, ДІАГРАМ, МАЛЮНКІВ, АБО НАВПАКИ, ЗАВДАННЯ ПЕРЕДБАЧАЛО ПРЕДСТАВИТИ РОЗВ'ЯЗОК У ТАБЛИЧНОМУ ВИГЛЯДІ.

ПОРІВНЯНО НИЗЬКІ РЕЗУЛЬТАТИ ВІЯВЛЕНО

ПІД ЧАС РОЗВ'ЯЗАННЯ ЗАВДАНЬ:

- ЯКІ ПЕРЕДБАЧАЛИ ЗАЛУЧЕННЯ ДОДАТКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ;
- ЗА ФОРМОЮ БУЛИ КОМПЛЕКСНИМИ АБО СТРУКТУРОВАНИМИ З КІЛЬКОХ ВЗАЄМОПОВ'ЯЗАНИХ ПИТАНЬ РІЗНОЇ ТЕМАТИКИ;
- ПОТРЕБУВАЛИ РІЗНИХ ФОРМ ВІДПОВІДЕЙ (ВИБІР ПРАВИЛЬНОЇ, КОРОТКИЙ ЧИ РОЗГОРНЕНИЙ ЗАПИС ВІДПОВІДІ, ТВОРЧЕ ДОПОВНЕННЯ ВІДОМОГО, ВИКОРИСТАННЯ ЗНАННЯ У ЗМІНЕНИХ УМОВАХ В РІЗНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЯХ, ВИКОРИСТАННЯ ЗАГАЛЬНОНАВЧАЛЬНОГО УМІННЯ НА МАТЕРІАЛІ РІЗНОЇ СКЛАДНОСТІ).

АНАЛІЗ ВІДКРИТОГО ЗАВДАННЯ, ЯКЕ ПЕРЕДБАЧАЛО ПОБУДОВУ ПИСЬМОВОГО ВИСЛОВЛЮВАННЯ З ЕЛЕМЕНТАМИ ОЦІНКИ ПОДІЙ, ПОВЕДІНКИ ПЕРСОНАЖІВ З ПРОЧИТАНОГО ТВОРУ, ПОКАЗАВ, ЩО ЛИШЕ 6% УЧНІВ НАБРАЛИ МАКСИМАЛЬНУ КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ.

ВІЯВИЛИСЬ ІСТОТНІ ТРУДНОЩІ У РОБОТІ ШКОЛЯРІВ ЗА ПОБУДОВОЮ ТЕКСТУ:

- 2% УЧНІВ ЗОВСІМ НЕ ПРИСТУПИЛИ ДО ПИСЬМА;
- 14% УЧНІВ ВИСЛОВИЛИ ДУМКУ, ЯКА НЕ ВІДПОВІДАЛА ПОСТАВЛЕНОМУ ЗАВДАННЮ;
- 47 % УЧНІВ ДОТРИМАЛИСЯ ЗАЗНАЧЕНОЇ ТЕМИ, АЛЕ НЕ ЗМОГЛИ ВИСЛОВИТИСЯ ДОСТАТНЬО ЧІТКО Й АРГУМЕНТОВАНО;
- 30% З НИХ СФОРМУЛЮВАЛИ СВОЮ ДУМКУ І СТАВЛЕННЯ ДО ПРОЧИТАНОГО, АЛЕ НЕ ПОЯСНИЛИ СВОЇХ ТВЕРДЖЕНЬ.

ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ: МОЖЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ

ІНТЕГРАЦІЯ – ВІДБІР ТА ОБ'ЄДНАННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З РІЗНИХ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ З МЕТОЮ РІЗНОБІЧНОГО ВИВЧЕННЯ ЗМІСТУ, ВІДНОВЛЕННЯ ЄДНОСТІ ЧАСТИН. РЕЗУЛЬТАТОМ ОБ'ЄДНАННЯ ЗРОЩЕННЯ Є УТВОРЕННЯ НОВОГО ЗНАННЯ, ЯКЕ НАБУВАЄ НОВИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКІВ МІЖ ОНОВЛЕНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ.

«ЗМІСТОВНІ Й ЦІЛЕСПРЯМОВАНІ ІНТЕГРОВАНІ УРОКИ ВНОСЯТЬ У ЗВИЧАЙНУ СИСТЕМУ УРОКІВ ПРИВАБЛИВУ ДЛЯ УЧНІВ НОВИЗНУ, РОЗШИРЮЮТЬ МЕЖІ ПРЕДМЕТНОГО ВИКЛАДАННЯ, А НАЙГОЛОВНІШЕ – ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ І ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ ДОПОМАГАЄ ДІТЯМ СПРИЙМАТИ ВАЖЛИВІ ПОНЯТТЯ, ЯВИЩА ЦІЛІСНО Й ВОДНОЧАС РІЗНОБІЧНО».

О. Я. САВЧЕНКО

«ДИДАКТИКА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ». – С.376

«ЗА БЕХОМ, ІНТЕГРОВАНІ НАВЧАЛЬНІ КУРСИ МАЮТЬ ЗАБЕЗПЕЧИТИ У ПСИХОЛОГІЧНО ЄДИНОМУ ЧАСОВОМУ ДІАПАЗОНІ ВСЕОХОПЛЮЮЧЕ ВІДОБРАЖЕННЯ ТОГО ЧИ ІНШОГО ПРЕДМЕТА. НАПРИКЛАД, ТЕМА «БЕРЕЗА». УЧЕНЬ ВИСТУПИТЬ У РОЛІ САДІВНИКА, У РОЛІ ХІМІКА, У РОЛІ ФІЗИКА, ГЕОГРАФА, ТЕХНОЛОГА, ХУДОЖНИКА».

Ж. «ПОЧАТКОВА ШКОЛА», 2002, № 5, С. 5-7

МОЖЛИВОСТІ:

- СИСТЕМНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ У НОВИХ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКАХ КОМПОНЕНТІВ
- АНАЛІЗ СКЛАДНИКІВ ЦІЛОГО
- ВЗАЄМОВІДПОВІДНІСТЬ МЕТИ І РЕЗУЛЬТАТУ У КООРДИНАТАХ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ
- ПОШУК-ДОСЛІДЖЕННЯ ЗВ'ЯЗКІВ, ЗАЛЕЖНОСТЕЙ, ПРИЧИН І НАСЛІДКІВ, ЯВИЩ

ВИДИ ІНТЕГРАЦІЇ:

- ***МІЖПРЕДМЕТНА*** – що утворює нові предмети або курси, об'єднані в одну структуру змісту з різних предметів
- ***ТЕМАТИЧНА*** – передбачає вивчення наскрізних тем з різних предметів
- ***ДІЯЛЬНІСНА*** – на основі вибору діяльності, спрямованої на формування способів, умінь, навичок освоєння реальності.

НАЙВИЩИМ СУБМЕХАНІЗМОМ ІНТЕГРАЦІЇ Є ІНТЕГРАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ПІЗНАННЯ АБО УНІВЕРСАЛЬНИХ ПІЗНАВАЛЬНИХ ДІЙ.

ПРОБЛЕМИ:

- ВТРАТА ВИМОГ ДО ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ ГРАМОТНОСТІ ЯК РЕЗУЛЬТАТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
- ІНФОРМАЦІЙНА НАДЛИШКОВІСТЬ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ЗА РАХУНОК ЗАЛУЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ З РІЗНИХ ГАЛУЗЕЙ
- ВИПАДКОВЕ ЗРОЩЕННЯ ОДИНИЦЬ ЗМІСТУ БЕЗ ВРАХУВАННЯ ПРОГРАМОВИХ ВИМОГ
- МОЗАІЧНИЙ ПЕРЕЛІЧУВАЛЬНИЙ СПОСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

АЛГОРИТМ ПІДГОТОВКИ ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ:

- ВИЗНАЧЕННЯ ЦІЛЕЙ НАВЧАННЯ
- СТВОРЕННЯ КАРТКИ ПОНЯТЬ З ІНШИХ ПРЕДМЕТІВ (АСОЦІАТИВНОЇ ПАВУТИНКИ), З КУРСІВ, ГАЛУЗЕЙ, ЯКІ ДОПОМОЖУТЬ ДОСЯГТИ ЦІЛЕЙ
- СТРУКТУРУВАННЯ ПРОГРАМИ ЗА ТЕМАМИ
- ВИБІР ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ, ЯКА ЗАБЕЗПЕЧИТЬ ІНТЕГРОВАНЕ НАВЧАННЯ, НА МУЛЬТИСЕНСОРНІЙ ОСНОВІ
- РОЗРОБЛЕННЯ ПОКАЗНИКІВ ДОСЯГНЕННЯ ОЧІКУВАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

МОЖЛИВІ ЗАСОБИ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ВКЛЮЧЕННЯ УЧНІВ В ПРАКТИКУ ВИКОНАННЯ РІЗНОМАНІТНИХ ЗАВДАНЬ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ХАРАКТЕРУ:

- **ДОСЛІДЖЕННЯ-РОЗПІЗНАВАННЯ** (ЩО ЦЕ? ЯКЕ ВОНО? ОБСТЕЖЕННЯ ЗА ДОПОМОГОЮ ОРГАНІВ ЧУТТЯ, ОПИС, ПОРІВНЯННЯ З ІНШИМИ ПРЕДМЕТАМИ, ЯВИЩАМИ; СПІЛЬНЕ-ВІДМІННЕ, ДО ЯКОГО ЦІЛОГО ВОНО НАЛЕЖИТЬ)
- **ДОСЛІДЖЕННЯ-СПОСТЕРЕЖЕННЯ** (ЯК ВОНО ДІЄ? ЩО З НИМ ВІДБУВАЄТЬСЯ? ДЛЯ ЧОГО ПРИЗНАЧЕНЕ?)
- **ДОСЛІДЖЕННЯ-ПОШУК** (ЗАПИТУВАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕННЯ, ВСТАНОВЛЕННЯ ЧАСОВОЇ І ЛОГІЧНОЇ ПОСЛІДОВНОСТІ ЯВИЩ, ПОДІЙ; ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИЧИНОВО-НАСЛІДКОВИХ ЗВ'ЯЗКІВ (ЧОМУ? ЯКИМ ЧИНОМ? ВІД ЧОГО ЗАЛЕЖИТЬ? З ЧИМ ПОВ'ЯЗАНО?), ДОГАДКА, ВИСНОВОК-УЗАГАЛЬНЕННЯ).

НОРМАТИВНЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

О. В. Онопрієнко, завідувач відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

НОРМАТИВНЕ ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Онопрієнко Оксана Володимирівна, завідувач
відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН
України

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

від 21 вересня 2018 р. № 82

Київ

Про затвердження Державного стандарту початкової освіти

Відповідно до частини першої статті 28 Закону України "Про загальну середню освіту" Кабінет Міністрів України постановляє:

1. Затвердити Державний стандарт початкової освіти, як додаток.

Установити, що Державний стандарт застосовується з 1 вересня 2018 р. для учнів, які навчаються за програмою дошкільничої освіти загальної середньої освіти.

2. Внести також, що впровадження встановленої постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2018 р. № 462 "Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти" (Офіційний вісник України, 2018 р., № 33, ст. 1318).

3. Міністерству освіти і науки України закласти доповідь про виконання зазначеного розпорядження та затвердження загальної освіти програм для учнів закладів загальної середньої освіти з метою забезпечення впровадження Державного стандарту, затвердженого цією постановою.

4. Ця постанова набирає чинності з дня її опублікування, крім пункту 2, який набирає чинності з 1 вересня 2018 року.

Прем'єр-міністр України

В. ГРОЙСМАН

№ 82

1. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти (додаток 1), загальний обсяг їх навчального навантаження у базовому навчальному плані початкової освіти (додаток 2) та форму державної атестації.

*«Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, набуті у процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів»
(Закон України «Про освіту»)*

1. Цей Державний стандарт визначає вимоги до обов'язкових результатів навчання та компетентностей здобувачів освіти (додаток 1), загальний обсяг їх навчального навантаження у базовому навчальному плані початкової освіти (додаток 2) та форму державної атестації.

6. Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

Е. Математична освітня галузь

Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів

На кінець 12-го класу

Розпізнає серед ситуацій з повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами	розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень/форм об'єктів навколишнього світу
Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	прогнозує результат виконання арифметичних дій	прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду

На кінець 2-го класу

На кінець 4-го класу

Е. Математична освітня галузь

Дослідження ситуації і виокремлення проблем, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів

Розпізнає серед ситуацій з повсякденного життя ті, що розв'язуються математичними методами	розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень/форм об'єктів навколишнього світу
Досліджує, аналізує, оцінює дані та зв'язки між ними для розв'язання проблеми математичного змісту	аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації	прогнозує результат виконання арифметичних дій	прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду

прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду

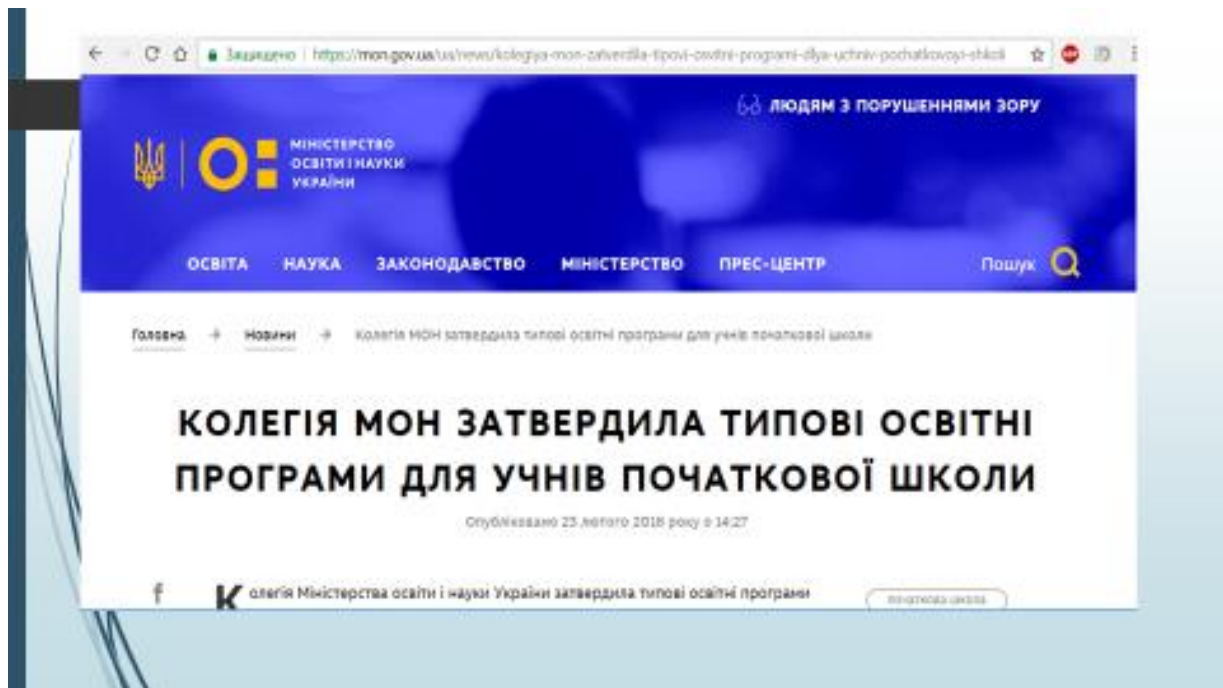
8. Основою формування ключових компетентностей є досвід здобувачів освіти, їх потреби, які мотивують до навчання, знання та вміння, які формуються в різному освітньому середовищі (школі, родині), різноманітних соціальних ситуаціях і зумовлюють формування ставлення до них.

9. Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння, як читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

БАЗОВИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
початкової освіти
Базовий навчальний план початкової освіти для
загальної
середньої освіти з українською мовою навчання

Назва освітньої галузі	Кількість годин			1 клас	2 клас	3 клас
	1 клас	2 клас	3 клас			
Інваріантний складник						
Мовно-літературна, у тому числі українська мова і література	315	315	315			
Землезна освіта	70	70	70			
Математична	140	140	140			
Природознавча						
Соціальна і здоров'язбережувальна						
Громадянська та історична	140	175	210	210	735	
Технологічна						
Інформатична						
Мистецька	70	70	70	70	280	
Фізкультурна*	105	105	105	105	420	
Варіантний складник						
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	70	70	70	245	

24. На підставі базового навчального плану може здійснюватися повна або часткова інтеграція різних освітніх галузей, що відображається в типових освітніх програмах, освітній програмі закладу загальної середньої освіти. У процесі інтеграції кількість навчальних годин, передбачених на вивчення кожної освітньої галузі, перерозподіляється таким чином, що їх сумарне значення не зменшується. Зміст природничої, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, технологічної, інформатичної освітніх галузей інтегрується в різній комбінації їх компонентів, утворюючи інтегровані предмети і курси, перелік і назви яких зазначаються в типових освітніх програмах, освітній програмі закладу загальної середньої освіти.

НУШ 1

Типовий навчальний план

Назва освітньої галузі	Класи	Кількість годин на рік				Разом
		1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.	
<i>Двипрофільний складник</i>						
Мовно-літературна						
Іншомовна		315	350	350	350	1365
Математична		140	140	140	140	560
Я досліджую світ (природничу, громадянську й історичну, <u>соціальну, здоров'я</u> збережувальну галузі)		105	105	105	105	420
Технологічна						
<u>Інформаційна</u>		35	70	70	70	245
Мистецька		70	70	70	70	280
Фізкультура*		105	105	105	105	420
Усього		735	805	840	840	3220

Тижневий навчальний план для початкової школи з навчання української мови

Назва навчальної години (предмету)	Кількість годин на тиждень				Разом
	1 кл.	2 кл.	3 кл.	4 кл.	
Анотаційний розклад					
Мовно-літературна (навчальна година, художній текст і літературна творчість)	9	9	9	9	36
Літературна (навчальна година)	2	3	3	3	11
Математика (навчальна)	4	4	4	4	16
Українська, трудовий навчання в інтересах громади і окремих підприємств та осіб (уВ навчальна година)	9	9	9	9	36
Українська мова і українська культура	1	1	1	1	4
Інформатика (інформатика)	-	1	1	1	3
Мистецтво (мистецтво)	1	2	2	1	6
Музична культура (музична культура)	3	3	3	3	12
Варіаційний розклад					
Додаткові години для навчання предметів мовної групи, окремих інтегрованих предметів та предметів за вибором учнів	3	3	3	3	6
Загальнонавчальна кількість навчальних годин	29+3	29+3	29+3	29+3	96+12
Гранична загальнонавчальна кількість годин	20	22	22	22	86
Сума загальнонавчальних годин, що фактично вивчаються (за розкладом РРОС-2012/2013)	23	23	23	23	92

Тижневий навчальний план для початкової школи, що впроваджує нову систему навчання української мови

У тижневому навчальному плані Тижневий навчальний розклад, розроблений на керівництвом О. Я. Савченка (2012-13), вказано кількість годин для навчання окремих предметів та предметів в рамках базового навчального плану. Державного стандарту початкової освіти. У базовому навчальному плані вказано кількість годин на курси української мови та української культури. Для зручності користувачам вказано номер цього плану для початкової школи з навчання української мови та української культури в окремих класах для навчання мовної групи.

Вертикальним уявним, що вказує на кількість предметів, вказаних в цьому розкладі у другому разі загалом. У подальшому вказано до мовно-літературної групи навчальних годин, що в основі дані розкладаються через такі інтегровані курси і навчальні предмети: 1 клас - інтегрований курс «Навчання грамотності»; 1 клас - навчальні предмети «Українська мова», «Мистецтво» або інтегрований курс навчальних предметів; 2 клас - навчальні предмети «Українська мова», «Історія та культура»; 4 клас - навчальні предмети «Українська мова», «Історія та культура».

Структура програми

НУШ 1
(кер. О.Я. Савченко)

- Програма для 1-го та окремо для 2-го класу.
- Визначено конкретні очікувані результати.
- Визначено зміст навчання.
- Визначено додаткові теми.

НУШ 2
(кер. Р.Б. Шиян)

- Програма для 1 – 2-й класи.
- Зазначено обов'язкові результати навчання.
- Визначено очікувані результати навчання на завершення циклу.
- Пропоновані орієнтовні теми.

Основні засади Концепції реформування освіти

- Навчання, спрямоване на формування в учнів ключових і предметних компетентностей.

У більшості національних систем освіти метою початкової школи є формування функціональних навичок читання, письма, обчислень.

Основні засади Концепції реформування освіти

- Навчання, спрямоване на формування в учнів ключових і предметних компетентностей.

Як діяти?

Проектування процесу навчання відбувається в такій послідовності:
МЕТА/РЕЗУЛЬТАТ – ЗМІСТ – МЕТОДИКА – ФОРМИ

Основні засади Концепції реформування освіти

- Інтегрованість змісту на основі ключових компетентностей.

Інтеграція – не механічне об'єднання предметів, а пристосування змісту освіти до особливостей сприймання дитиною нової інформації. Тому інтеграція, як свідчать результати досліджень українських та іноземних науковців, дає змогу дитині легше сприймати навчання в школі, моделювати цілісну картину світу, максимально наближену до життя, бачити його зв'язки та розмаїття, позбутися фрагментарності засвоєних знань і окреслити ширший контекст навчання.

Застереження

Продуктивніший шлях – інтеграція на основі проблеми, а не об'єкта.

Як діяти?

Продуктивніший шлях – інтеграція на основі проблеми, а не об'єкта.

- Як з'являється веселка?
- Чому первоцвіти розквітають першими?
- Чому вода важлива для життя?

Основні засади Концепції реформування освіти

- Орієнтація в навчанні на реальні можливості учня.

Застереження

Діяльність у зоні актуального розвитку не має переважати в навчальному процесі. Діяльність у цій зоні не містить для дитини новизни.

Сама дитина обирає доступне, легке для виконання; вона не обирає те, що навчає.

Основні засади Концепції реформування освіти

- Орієнтація в навчанні на реальні можливості учня.

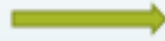
Працюємо в зоні
найближчого
розвитку.

Основні засади Концепції реформування освіти

- Використання сучасних методик навчання,
які враховують особливості розвитку
психічних процесів сучасних дітей.

Змінились мотиви діяльності

«Чому?» «Навіщо?»

Діти зосереджуються не на причинно-наслідковій залежності між об'єктами явищами,
а їх цікавить сенс своїх вчинків і дій.

Рефлекс свободи – діти самі вибудовують систему поведінки, що спостерігається у подшому віці.

5. Знайди значення виразів. У разі потреби користуйся таблицями додавання і віднімання.

$6-3=$	$3+3=$	$6+3=$	$7-3=$
$4-4=$	$9-3=$	$2-0=$	$4+3=$
$4+3=$	$4+4=$	$5+3=$	$5-3=$
$7+3=$	$6+4=$	$2+3=$	$8-3=$

Завдання на вибір

6	2+5	3+3	4+3
4	3+1	2+1	1+2
7	6+2	1+6	3+5
5	1+4	3+4	2+2

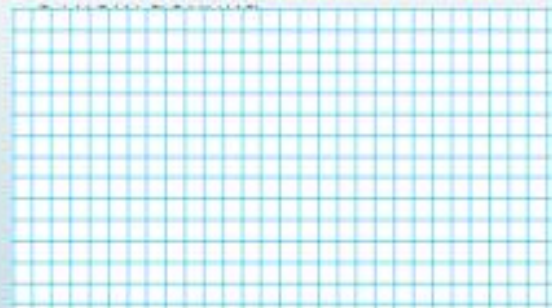
8. Замалюй вирази, які мають однакове значення, в один колір.

Завдання на вибір

Склади завдання для

Діти по-іншому сприймають світ

Не ділять світ на цифровий і реальний, а вважають це двома частинками одного цілого

Нервові механізми, які управляють традиційними способами навчання, у сучасних дітей бувають недостатньо розвинені і поступово здають позиції

Кліпове (NET) мислення призводить до звички сприймати лише гіпертексти, в яких зв'язки на асоціативному рівні. Тож інформацію для кращого її розуміння варто дрібнити, подавати дозовано.

Проектування процесу навчання з концентрацією уваги на одній навчальній проблемі

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

О. В. Онопрієнко, завідувач відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник

НОВІТНІ ТЕНДЕНЦІЇ В КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

*Онопрієнко Оксана Володимирівна,
завідувач відділу початкової освіти Інституту
педагогіки НАПН України*

Функції контролю:

- діагностувальна;
- навчально-розвивальна;
- контрольна;
- селекційна.

Функції контролю:

- діагностувальна;
- навчально-розвивальна;
- контрольна;
- селекційна.

Види контролю:

- попередній (діагностичний, вхідний);
- поточний;
- періодичний;
- підсумковий.

Підсумковий контроль – по закінченні
основної і старшої шкіл.

Підсумковий контроль – по закінченні
основної і старшої шкіл.

Відмовились:

Греція,

Іспанія,

Люксембург,

Португалія,

Фінляндія

За бажанням:

Данія,

Франція

Різномірність контролю:

- внутрішній («учительське тестування»);
- зовнішній (національний моніторинг)

Види оцінювання:

- нормативне (порівняння досягнень із затвердженою нормою);
- критеріальне (зіставлення досягнень із системою критеріїв)

Досягнення кожного учня оцінюють і щодо певної норми, за яку приймають усереднені досягнення групи або класу, і щодо середньостатистичного суспільного критерію, відображеного в нормативних документах на рівні регіону або держави.

Оцінка результатів навчання:

- вербальна (описова «Добре!...», «Молодець!...»);
- оцінка-знак (оцінні судження «Відмінно», «Добре», «Досить добре»), у балах або літерах.

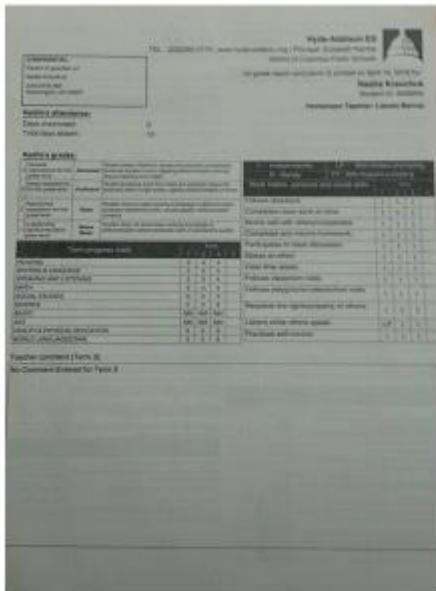
Оцінка-знак у початковій школі не використовується у таких країнах:

- Греція (1 – 2 класи);
- Данія (1 – 2 класи);
- Німеччина (1 – 2 класи);
- Норвегія (1 – 4 класи);
- Португалія (1 – 4 класи);
- Фінляндія (1 – 4 класи);
- Швеція (протягом усього навчання).

Динаміку розвитку кожного учня й результати оцінювання в більшості країн відображають у персональних щоденниках.

Динаміку розвитку кожного учня й результати оцінювання в більшості країн відображають у персональних щоденниках.

- «Звіт про розвиток учня» (Греція);
- «Персональна оцінна картка» (Італія);
- «Звітна картка» (Бельгія);
- «Звіт про успіхи в навчанні» (Люксембург).

Student Name: Ethan Anderson
 Teacher Name: Mary Ellen
 Marc Smith, Principal
 School Year: 2014-2015

Sandwich Public Schools
 Grade 6 Report Card
 Foreside School
 Phone: (508) 477-6600

Attendance as of 11/13/14

	T1	T2	T3
Absent	11	0	0
Tardy	0	0	0
Excused	0	0	0

Literacy	T1	T2	T3
Foundational Reading Skills - Learning How To Read			
Shows understanding of early literacy concepts			
Identifies upper case letters			
Identifies lower case letters			
Recites the alphabet			
Shows understanding of upper words, syllables and vowels			
Reading Understanding Literacy & Informational Text			
Recognizes components of a text, including main and supporting			
Recognizes common types of texts and their features			
Works to understand			
Writing About Reading - Responding to Pictures/Words			
Shows understanding of how to describe a picture or scene			
Types of Writing - Drawing, Writing or Dictating			
Writes using the topic, makes an opinion about the topic or text			
Understands and explains - names the topic and supplies information			
Writes with a main idea and supporting details			
Language - Grammar & Vocabulary/Speaking & Writing			
Uses standard English grammar and usage when speaking and writing			
Recognizes context with a capital and ends with punctuation when writing			
Word Solving Actions			
Uses Letter Sound Relationships to read and write words			
Listening and Speaking			
Listens actively, asks for and contributes ideas, speaking clearly			
Other in Literacy			

Mathematics	T1	T2	T3
Learning and Cardinality			
Counts by tens to 100			
Counts by fives to 100			
Counts from a given number			
Compares numbers within 10			
Counts to tell the number of objects depicted up to 20			
Writes numbers 0-20			
Operations and Algebraic Thinking			
Under addition and subtraction within 10 with pictures or objects			
Fluently adds and subtracts within 5			
Number and Operations			
Understands place value with numbers 11-19 using objects and drawings			
Measurement and Data			
Understands measurement of length, area or weight			
Classifies and sorts objects into different categories			
Geometry			
Understands the relative positions of objects			
Draws 2-D shapes, squares, circles, rectangles, triangles			
Draws 3-D shapes, cubes, cones, cylinders, spheres			
Analyzes, compares and creates two- and three-dimensional shapes			
Other in Mathematics			

Indicators: Academic Performance and Behavior
 M = The student shows mastery in the grade level expectations consistently and independently
 P = The student is progressing toward mastery in the grade level expectations
 N = The student is not yet demonstrating consistent progress towards the grade level expectations
 NA = Not Assessed during this year

"Learning is a complex process that takes place over time" - Gay Su Pinnell

Social Studies	T1	T2	T3
History and Geography			
Understands important events, people and national holidays			
Understands features of local, state and national geography			
Civic and Government			
Understands examples of civility, fairness, responsibility, etc.			
Environment			
Understands why people work, and what people buy with the money they earn			
Other in Social Studies			

Основні акценти стандарту

Зміна підходів до контролю й оцінювання результатів навчання. **Упровадження формувального оцінювання**

Що ми хочемо виміряти?

Що ми хочемо виміряти?

Те, що учні
не знають

Те, що учні
знають

*«Оцінювання навчальних досягнень
учня/учениці зорієнтоване на формування
рефлексивної позиції, мотивації на досягнення
успіху в особистісному зростанні».*

(Додаток до листа МОН України від 17.08.2016 р. № 1/9-437)

Що ми хочемо виміряти?

Те, що учні
не знають

Те, що учні
знають

**Фото з сайту УЦОЯО*

*«Оцінювання навчальних досягнень
учня/учениці зорієнтоване на формування
рефлексивної позиції, мотивації на досягнення
успіху в особистісному зростанні».*

(Додаток до листа МОН України від 17.08.2016 р. № 1/9-437)

*Головна ідея формувального підходу
до контрольної-оцінювальної
діяльності – **оцінювання для навчання.***

Формувальне оцінювання дозволяє:

- вибудувати індивідуальну траєкторію розвитку учня / учениці;
- діагностувати досягнення дитини на кожному з етапів процесу навчання;
- вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню;
- мотивувати учня / ученицю до прагнення здобути максимально можливі результати;
- виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, відсутність побоювання помилитися, переконання у власних можливостях і здібностях...

Кроки до формувального оцінювання

1. Чітко визначати очікувані результати.

Очікувані результати:

- розуміти сутність прийому додавання й віднімання чисел частинами, прийому округлення;
- уміти додавати число до суми ($42 + 8$, $44 + 8$);
- уміти віднімати число від суми ($50 - 8$, $53 - 8$);
- уміти застосовувати в обчисленнях правило додавання суми до числа;
- уміти використовувати правило віднімання суми від числа;
- уміти використовувати прийом округлення.

Кроки до формувального оцінювання

1. Чітко визначати очікувані результати.
2. Залучати учнів до осмислення мети майбутньої діяльності, її результату із деталізацією кожного кроку чи етапу в її досягненні.

Листок особистих досягнень

- Розумію, як додавати число частинами
- Розумію, як віднімати число частинами
- Умію виконувати додавання типу $42 + 8$
- Умію виконувати віднімання типу $50 - 8$
- Умію виконувати додавання типу $44 + 8$
- Умію виконувати віднімання типу $53 - 8$
- Умію використовувати округлення чисел при додаванні
- Умію використовувати округлення чисел при відніманні

Кроки до формувального оцінювання

1. Чітко визначати очікувані результати.
2. Залучати учнів до осмислення мети майбутньої діяльності, її результату із деталізацією кожного кроку чи етапу в її досягненні.
3. Допомогати учневі / учениці постійно відстежувати свої результати з використанням прийомів зворотного зв'язку.

Методичні прийоми зворотного зв'язку

* *«Долоньки» («впорався самостійно»; «потрібна допомога»)*

Методичні прийоми зворотного зв'язку

* *«Лінійка успіху»*

(«Маю поганий настрій після роботи»)

Видавництво «Ранок»

Методичні прийоми зворотного зв'язку

• *«Лінійка успіху»*

(«Мені не все подобається після роботи»)

Видавництво «Ранок»

Методичні прийоми зворотного зв'язку

- *«Лінійка успіху»*

(«У мене гарний настрій після роботи»)

Видавництво «Ранок»

Я була уважна!
Я був уважний!

Я поки не зовсім уважна.
Я поки не зовсім уважний.

Щойно я була не уважна.
Щойно я був не уважний.

Я собою задоволена!
Я собою задоволений!

Я собою поки не задоволена!
Я собою поки не задоволений!

Методичні прийоми зворотного зв'язку

* «Світлофор» (все виходить добре; маю сумніви; є проблема);

«Кольорові доріжки»

«мені все ясно»

«я не зовсім у цьому розібрався»

«мені важко»

»» ДОСЛІДЖУЄМО ОДНОЦИФРОВІ ТА ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

До уроку 106

1. Попни деталі й зафарбуй відповідне число.

30 13 3 15 50 5

80 70 60

2. «Поверни» числа на свої місця стрілкою.

мені було легко у мене були сумніви мені було складно

»» ДОСЛІДЖУЄМО ОДНОЦИФРОВІ ТА ДВОЦИФРОВІ ЧИСЛА

До уроку 106

1. Попни деталі й зафарбуй відповідне число.

30 13 3 15 50 5

80 70 60

2. «Поверни» числа на свої місця стрілкою.

мені було легко у мене були сумніви мені було складно

Засіб зворотного зв'язку

Завдання 1. Завантаж вираз, які мають значення 9.

Завдання 2. Порівняй, яка завданням кожна риба.

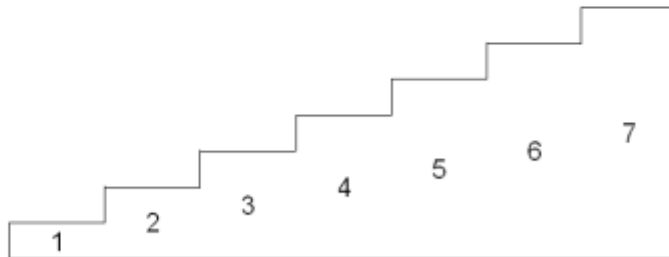
мені було легко
 у мене були сумніви
 мені було складно

Листок особистих досягнень

Розумію, як додавати число частинами	☒
Розумію, як віднімати число частинами	☒
Умію виконувати додавання типу $42 + 8$	☒
Умію виконувати віднімання типу $50 - 8$	☒
Умію виконувати додавання типу $44 + 8$	☐
Умію виконувати віднімання типу $53 - 8$	☐
Умію використовувати округлення чисел при додаванні	☐
Умію використовувати округлення чисел при відніманні	☐

Методичні прийоми зворотного зв'язку

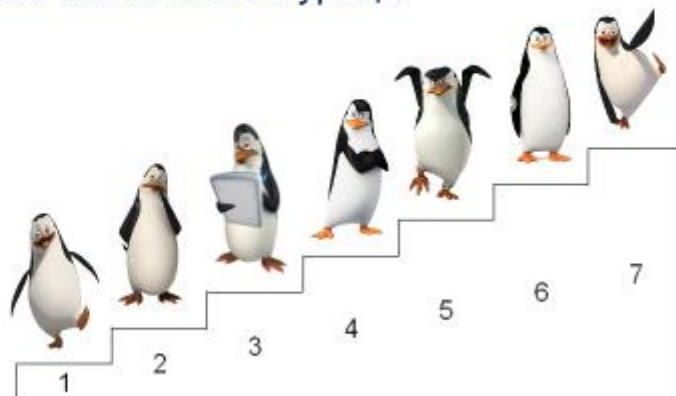
«Сходинок досягнень на уроці»

Видавництво «Ранок»

Методичні прийоми зворотного зв'язку

«Сходинок досягнень на уроці»

Видавництво «Ранок»

Emoji Exit Slip

Name _____
Date _____

Circle one of more emoji to reflect on your learning in this lesson and give reasons why. Then answer the questions to show your thinking.

I chose this emoji because _____

1.) What was the learning objective of the lesson? _____

2.) What was the most important thing you learned in this lesson? _____

How I'm Doing

By _____

I am a good reader	😊	🙂	😐	☹️
I am good at Math	😊	🙂	😐	☹️
I listen when it's time	😊	🙂	😐	☹️
I am a good neighbor and let my friends do their work	😊	🙂	😐	☹️
I complete my work quickly	😊	🙂	😐	☹️
I do my best work on all assignments	😊	🙂	😐	☹️
I play nicely with friends	😊	🙂	😐	☹️

Видавництво «Ранок»

Картки самооцінювання

Оскільки поточний контроль не обов'язково здійснюється фронтально і його результати не завжди відображаються в балах, доцільно долучати учнів до самооцінювання роботи. Щоб допомогти учням висловити ставлення до своїх досягнень, можна, наприклад, запропонувати продовжити такі речення: «Я знаю, що...»; «Я розумію, як...»; «Я внію роботи...»; «Я перевірю...»; «Я намагаюсь...»; «Я вважаю, що мені потрібно...» та ін. З цією ж метою у посібнику вміщено матеріал, який кожен учень може використати для оцінювання своєї праці, — наліпки зі схематичним зображенням певної емоції («смайлики»):

- 😊 — «Робота виконана правильно, я собою задоволений (-а)».
- 🙂 — «У роботі є одна-дві помилки, мені треба ще постаратися».
- 😐 — «У роботі є три помилки або більше, я собою не задоволений (-а)».

Варіант 2 Самостійна робота № 2

Прізвище, ім'я: _____

1. З'єднай вирази з їх значеннями.

$54 + 1$	$50 + 8$	$20 + 30$	$100 - 50$
55	50	58	54

$50 + 4$ $55 - 1$ $50 + 5$ $64 - 10$ $59 - 1$

2. Заміни кожне число сумою розрядних доданків.

17	83	49
○ + ○	○ + ○	○ + ○

ПЕРЕВІРЯЄМО СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1 Назви пропущені числа.

2 Згадай склад чисел. Які числа пропущено?

3 Познач кількість гудзиків числом. Назви найменше число.

4 Числук перетвориє числа на літери. Спробуй «розчаклувати» числа та порівняти їх.

К О С З А Е Н І М Р В

О Н Р Е М І

К С А О В Р

Рівень розпізнавання

Рівень розуміння

Рівень застосування

Рівень застосування у змінених умовах

ПЕРЕВІРЯЄМО СВОЇ ДОСЯГНЕННЯ

1 Назви «сусідів» чисел.

5 6 8 9 8 10

2 Назви вирази з однаковим значенням.

0+6 3+0

8+0 0+9 0+8

9+0 6+0 0+3

3 З'ясуй, які павучки «помилувалися».

5+3-2 8+2-1 10-3+1 2+7-1 9-3-2

4 Числук перетвориє деякі числа на літери. Спробуй «розчаклувати» літери та знайди значення виразів.

К О С З А Е Н І М Р В

A+1=□ H+2=□ C+0=□

E+3=□ P-1=□ M-2=□

E-1=□ A-A=□ B-3=□

Перевір свої досягнення

1 «Сусідньо» подано числа є...

300 501 724
30 301 299 502 503 500 723 624 725

2 Шиб одержали 400, треба...

а до 40 додати 0 б 40 помножити на 10
в від 500 відняти 100 г 4 помножити на 100

3 Замієнти кожне число сумою розрядних доданків треба такі...

193 = ... 620 = ... 705 = ... 868 = ...

4 Числа, близькі до 192 і менші від 204, — це...
Сумою чисел 500 і 70 є число...
Різницею чисел 910 і 900 є число...
Добутком чисел 190 і 4 є число...
Часткою чисел 750 і 5 є число...

5 Правильно виконано ділення у випадках...

а $74 : 8 = 9$ (ост. 2) б $59 : 7 = 9$ (ост. 10)
в $49 : 6 = 8$ (ост. 1) г $4 : 5 = 0$ (ост. 4)

6 За малюнками можна скласти такі задачі на знаходження частин від числа...

Перевір свої досягнення

1 Число 834 можна записати такою сумою розрядних доданків...

а $800 + 4$ б $800 + 30 + 4$
в $800 + 34$ г $100 + 8 + 10 + 3 + 4$

2 Помножити 420 на 3 — це те саме, що...

а $400 \cdot 20 \cdot 3$ б $42 \text{ дес.} \cdot 3$ в $400 \cdot 3 + 20 \cdot 3$

3 960 розділити на 3 — це те саме, що...

а $96 \text{ дес.} : 3$ б $900 : 60 : 3$ в $900 : 3 + 60 : 3$

4 Значення поданих виразів будуть такими...

$358 + 198 = 556$ $725 : 25 = 29$ $372 : 6 = 62$

5 Добуток чисел 240 і 2 є число...
Часткою чисел 690 і 3 є число...
Сумою добутку чисел 70 і 2 та добутку чисел 35 і 4 є число...

6 Що б перевірити, чи правильно виконано конку в поданих діях, треба...

а $129 : 4 = 516$ б $956 : 4 = 239$ в $193 : 5 = 965$

7 За однієї години подорожувати 2 км за 3 дні з'їсти 800 г сушеного корю. Отже, за 1 день і кіт з'їсть... сушеного корю.

8 Якщо в поданій задачі невідомим стане число 800, то вона звучатиме так...

Перевір свої досягнення

1 Усі фігури на малюнку — просторові, крім...

2 Пірі розрізати на вісім рівних шматків. Найбільша частина пирога позначена дробом...

а $\frac{1}{8}$ б $\frac{4}{8}$ в $\frac{7}{8}$ г $\frac{6}{8}$

3 Прямокутне має сторони завдовжки 3 см і 5 см. Площа цього прямокутника дорівнює...

а 8 см^2 б 15 см^2 в 16 см^2 г 30 см^2

4 Від 60 становить... $\frac{7}{10}$ від 130 становить...
 $\frac{4}{9}$ від 810 становить... $\frac{4}{25}$ від 100 становить...

5 Довжина діаметра прямокутної форми дорівнює 4 м 50 см, а її ширина становить $\frac{2}{3}$ довжини. Площа цієї форми дорівнює...

6 У Березні Андрійко прочитав 5 книжок, по 36 сторінок у кожній. У квітні хлопчик прочитав $\frac{6}{10}$ кількості сторінок, прочитаних нем у березні. У травні він прочитав $\frac{1}{3}$ кількості сторінок, прочитаних нем у березні та квітні разом. Отже, у травні Андрійко прочитав... сторінок.

Видавництво «Ранок»

Інтернет-додаток. Тести онлайн

Тести / Інтернет-додаток / Тести онлайн

Вправа 1. Уважно прочитай умову задачі, а потім вибери правильну відповідь.

Час: 02:12:03:00:00

Питання: 0/14

1. «Сусідньо» число 800...

- а 80
б 804
в 801

2. «Сусідньо» число 501...

- а 50
б 506
в 504

3. «Сусідньо» число 724...

- а 72
б 727
в 724

4. Шиб одержали 400, треба...

- а до 40 додати 0
б 40 помножити на 10
в від 500 відняти 100

5. Замієнти число 193 сумою розрядних доданків треба такі...

- а $100 + 1$
б $100 + 90$
в $100 + 90 + 3$

6. Замієнти число 620 сумою розрядних доданків треба такі...

- а $600 + 20$
б $600 + 200$
в $60 + 20$

7. Замієнти число 725 сумою розрядних доданків треба такі...

- а $700 + 25$
б $700 + 5$
в $700 + 5$

8. Замієнти число 880 сумою розрядних доданків треба такі...

- а $800 + 8$
б $800 + 80 + 8$
в $800 + 80$

9. Числа, близькі до 192 і менші від 204, — це...

- а 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204
б 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203
в 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203

11. Різницею чисел 910 і 900 є число...

- а 10
б 0
в 100

12. Добуток чисел 190 і 4 є число...

- а 760
б 764
в 476

13. Часткою чисел 750 і 5 є число...

- а 150
б 705
в 15

14. Правильно виконано ділення у випадках...

- а $74 : 8 = 9$ (ост. 2)
б $4 : 5 = 9$ (ост. 2)
в $70 : 7 = 9$ (ост. 10)
г $49 : 6 = 8$ (ост. 1)

Інтернет-додаток

Навчальне портфоліо

* Фото з Інтернет

* Фото з Інтернет

Навчальне портфоліо (портфоліо теми)

До цього портфоліо вносяться:

- завдання за темою, виконані учнем в урочний та позаурочний час;
- завдання, які виконані самостійно поза навчальною програмою (наприклад, підвищеної складності);
- виготовлені учнем наочні посібники за темою;
- копії текстів, дібраних і прочитаних учнем під час вивчення теми;
- роботи з інших предметів, у яких учень зміг застосувати набуті знання і вміння з цієї теми, описи практичних ситуацій;
- матеріали тематичної перевірки навчальних досягнень;
- оцінки за кожну виконану роботу;
- листки самоконтролю з описом того, що учень не розуміє з даної теми;
- висновки, зроблені батьками під час контролю навчання дитини.

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ КЛЮЧОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УМІННЯ ВЧИТИСЯ

*К.І. Пономарьова, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти ,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник*

Формування в учнів початкових класів ключової компетентності уміння вчитися

К.І. Пономарьова,
кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник
Інституту педагогіки НАПН України

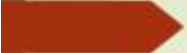
Ключова компетентність уміння вчитися –

це здатність учня
організовувати і
контролювати свою
навчальну діяльність.

Компетентність уміння вчитися

передбачає вільне володіння
**загальнонавчальними
уміннями і навичками.**

Загальнонавчальні уміння і навички:

- навчально-організаційні;
- навчально-інформаційні;
- навчально-інтелектуальні і творчі;
- контрольно-оцінні.

Навчально-організаційні уміння і навички:

- організація робочого місця;
- організація навчальної діяльності;
- взаємодія з іншими учасниками навчального процесу.

Засоби формування:

- мотиваційні ситуації;
- організаційні хвилини;
- завдання на уважність;
- завдання на швидкість;
- парні і групові форми роботи;
- пам'ятка виконання домашніх завдань;
- навчальні семінари для батьків.

Навчально-інформаційні уміння і навички:

- робота з підручником;
- користування додатковими навчальними засобами;
- спілкування в процесі навчання.

Засоби формування:

- алгоритм користування навчальною книжкою;
- використання додаткових навчальних посібників;
- інструкції щодо користування словниками;
- заохочення до використання додаткових джерел інформації;
- інтерактивні методи навчання.

Навчально-інтелектуальні і творчі уміння й навички:

- виконання розумових операцій;
- творче застосування знань, умінь, способів діяльності в нових умовах.

Засоби формування:

- алгоритми мисленневих операцій;
- зразки виконання розумових дій;
- завдання на доведення власної думки;
- творчі вправи;
- компетентісно орієнтовані завдання.

Контрольно-оцінні уміння і навички:

- ▶ перевірка і самоперевірка усних висловлювань і письмових робіт;
- ▶ оцінювання результатів навчання.

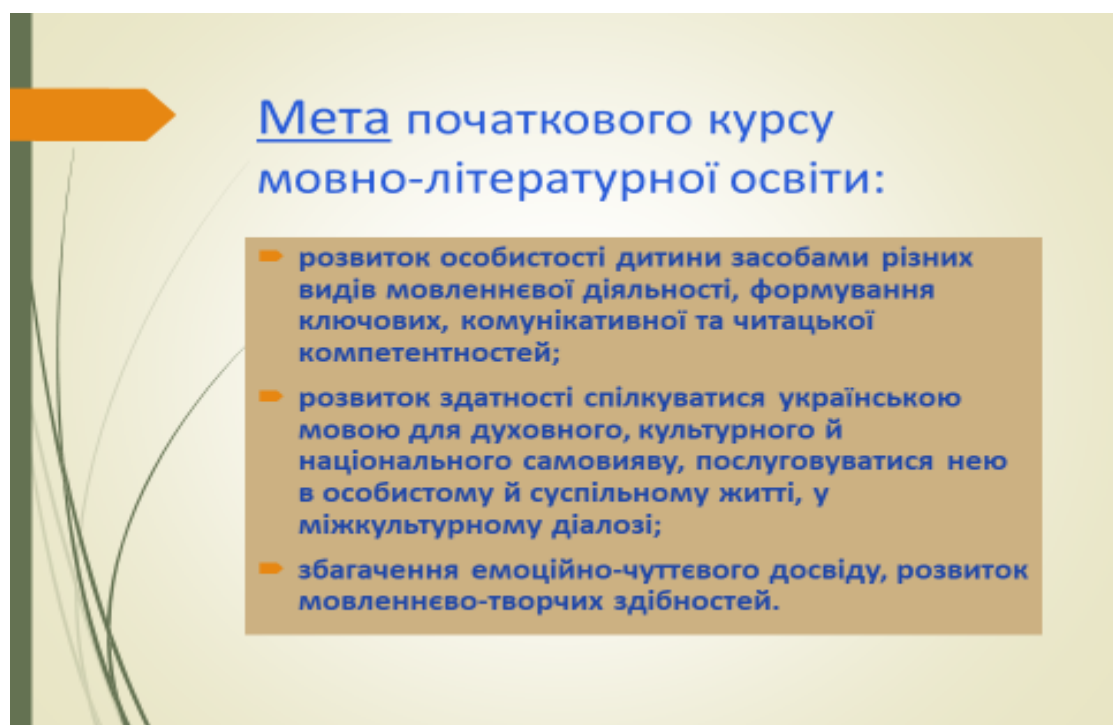
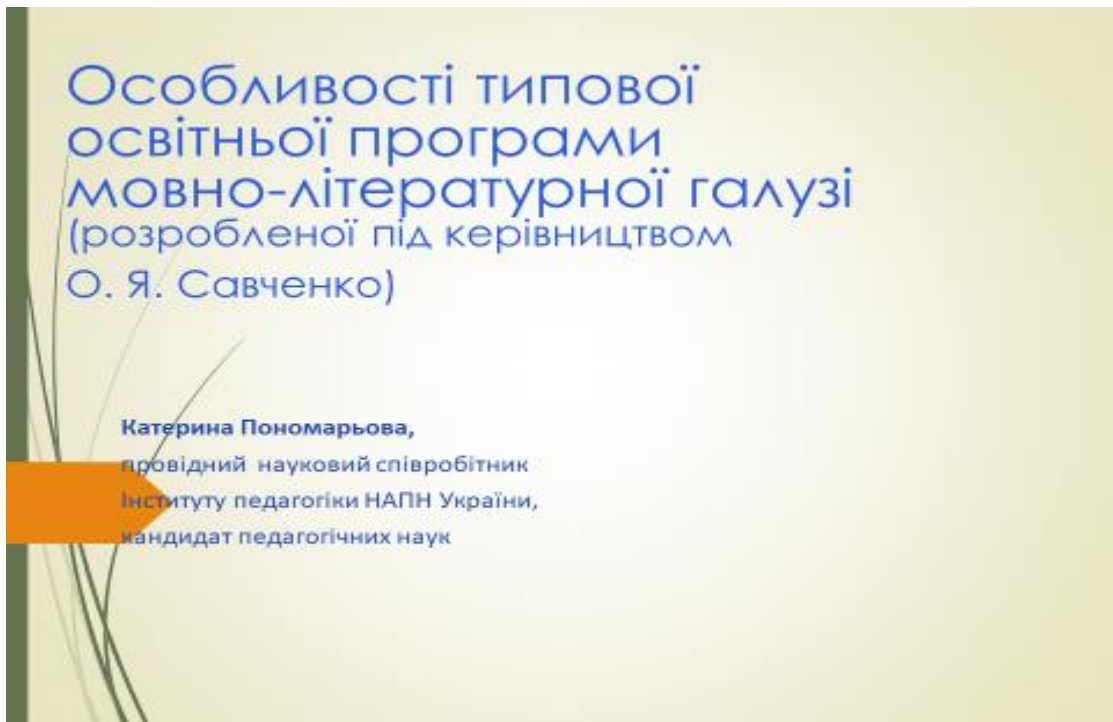

Засоби формування:

- ▶ вправи з навмисно допущеними помилками;
- ▶ алгоритм перевірки письмової роботи;
- ▶ пам'ятка роботи над помилками;
- ▶ алгоритм редагування твору;
- ▶ зразки оцінювання усних відповідей і письмових робіт.

ОСОБЛИВОСТІ ТИПОВОЇ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ГАЛУЗІ (РОЗРОБЛЕНОЇ ПІД КЕРІВНИЦТВОМ О. Я. САВЧЕНКО)

*К.І. Пономарьова, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти ,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник*

Завдання мовно-літературної галузі

- ▶ виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української мови, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до рідного слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- ▶ розвиток мислення, мовлення, уяви, пізнавальних і літературно-творчих здібностей школярів;
- ▶ формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;
- ▶ формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;
- ▶ ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;
- ▶ формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіа-тексти);
- ▶ дослідження мовних одиниць і явищ, опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- ▶ залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Змістові лінії:

- ▶ «Взаємодіємо усно»,
- ▶ «Читаємо»,
- ▶ «Взаємодіємо письмово»,
- ▶ «Досліджуємо медіа»,
- ▶ «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія «Взаємодіємо усно»

- ▶ спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях,
- ▶ спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

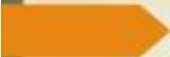
Змістова лінія «Читаємо»

- ▶ передбачає формування в учнів повноцінної навички читання,
- ▶ умінь самостійно вибирати й опрацьовувати літературні тексти різних видів, дитячі книжки, висловлювати своє ставлення до прочитаного, сприймати художній текст як засіб збагачення особистого емоційно-чуттєвого, соціального досвіду,
- ▶ користуватися раціональними прийомами пошуку потрібної інформації в різних джерелах, працювати з інформацією в різних форматах, застосовувати її в навчально-пізнавальних, комунікативних ситуаціях, практичному досвіді.

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»

- ▶ спрямована на формування в молодших школярів повноцінної навички письма,
- ▶ умінь висловлювати свої думки, почуття, ставлення та взаємодіяти з іншими людьми в письмовій формі,
- ▶ виявляти себе в різних видах мовленнєво-творчої діяльності.

Змістова лінія «Досліджуємо медіа»

- ▶ передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіа-текстах та використовувати її для збагачення власного досвіду,
- ▶ створювати прості медіа-продукти.

Змістова лінія «Досліджуємо мовні явища»

- ▶ спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису,
- ▶ на формування в молодших школярів умінь послугуватися українською мовою в усіх сферах життя.

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси і навчальні предмети:

- ▶ 1 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;
- ▶ 2 клас – навчальні предмети «Українська мова» і «Читання» або інтегрований курс цих навчальних предметів;
- ▶ 3 клас – навчальні предмети «Українська мова» і «Літературне читання»;
- ▶ 4 клас – навчальні предмети «Українська мова» і «Літературне читання».

Особливості типової освітньої програми мовно-літературної галузі (керівник О. Я. Савченко):

- подано окремо програму для 1 і 2 класів;
- зміст кожної лінії викладено паралельно з очікуваними результатами;
- визначення змісту здійснено на основі діяльнісного підходу;
- зроблено акцент на роботі з різноманітними видами й джерелами інформації та текстами різних видів, зокрема – інформаційними та меді-атекстами;
- засвоєння мовних знань і вмінь передбачено здійснювати в процесі дослідницької діяльності і підпорядковувати застосуванню їх у власному мовленні;
- враховано розвантаження попередньої програми (у 2 класі не передбачено вивчення будови слова і споріднених слів);
- введено ознайомлення зі словами – назвами чисел.

ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ – ПОТРЕБА В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

К.І. Пономарьова, кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник Інституту педагогіки НАПН України

ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ – ПОТРЕБА В НАВЧАЛЬНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ НОВОГО ПОКОЛІННЯ

**КАТЕРИНА ПОНОМАРЬОВА,
ПРОВІДНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ,
КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК**

ВИМОГИ ДО СУЧАСНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ:

- системний підхід до викладу навчального матеріалу;
- забезпечення мотивації навчання;
- сприяння різнобічному розвитку учнів;
- використання міжпредметних зв'язків;
- забезпечення диференційованого підходу в навчанні;
- формування ключових і предметних компетентностей.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДУ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ ПЕРЕДБАЧАЄ:

- цілеспрямованість на досягнення кінцевих результатів;
- наступність між завданнями (від репродуктивних до конструктивних, творчих і компетентісно орієнтованих);
- відповідність послідовності завдань логіці засвоєння певного матеріалу;
- неперервність впливу на формування знань, умінь і навичок;
- рівномірність розподілу завдань, вправ та інших засобів різного цільового призначення.

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ:

- привабливий ілюстративний матеріал;
- завдання з елементами гри;
- постійна зміна видів діяльності;
- завдання, що передбачають дослідження і відкриття нового;
- різні типи завдань (закриті, відкриті, на встановлення послідовності, відповідності тощо);
- інтерактивні прийоми;
- завдання на кмітливість;
- компетентісно орієнтовані завдання;
- різні способи організації навчальної взаємодії.

ЗАСОБИ РІЗНОБІЧНОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ:

- завдання на розвиток інтелектуальних здібностей;
- завдання на розвиток зв'язного мовлення;
- завдання на формування умінь працювати з різними джерелами й видами інформації;
- завдання на формування критичного мислення.

ВИКОРИСТАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПЕРЕДБАЧАЄ:

- вивчення нового матеріалу з опорою на знання з інших предметів;
- завдання, що передбачають застосування знань і вмінь, одержаних у процесі вивчення інших предметів.

ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОГО ПІДХОДУ:

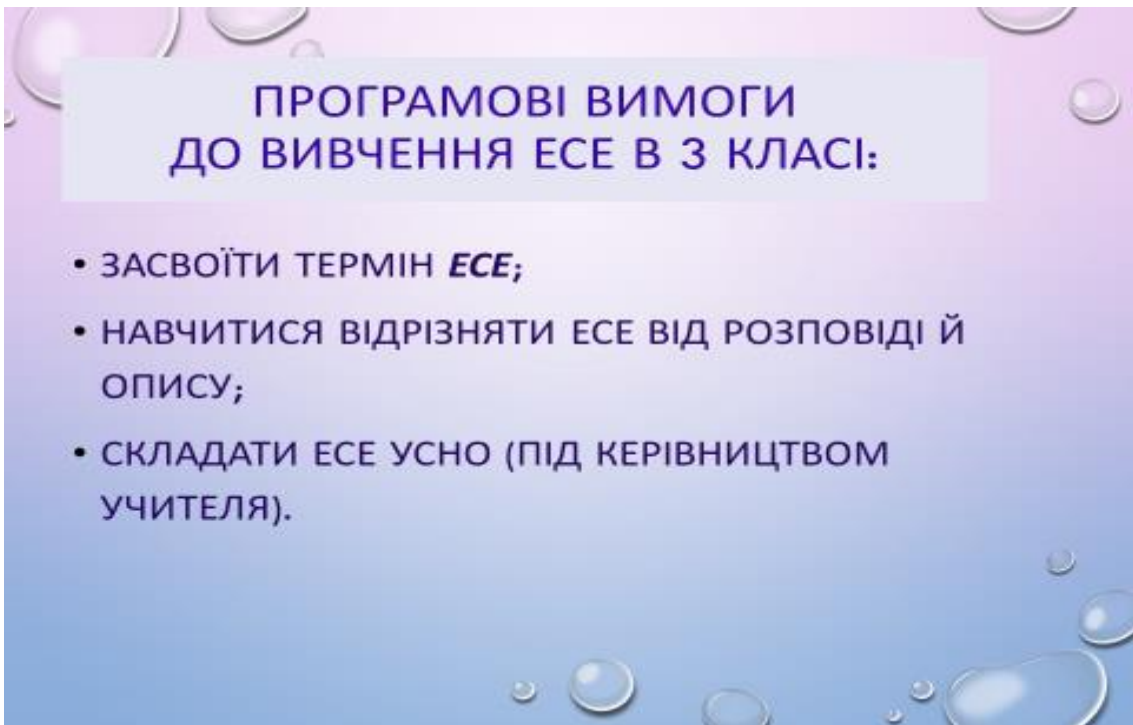
- завдання різного рівня складності;
- наявність у завданнях допоміжного матеріалу, яким, за потреби, може скористатися учень;
- завдання на вибір;
- наявність завдань підвищеної складності;
- завдання для здійснення рефлексії.

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ І ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ:

- досконалий методичний апарат (умовні позначення, алгоритми, зразки, довідки, завдання для самоперевірки тощо);
- інтерактивні способи організації навчальної взаємодії;
- практичне спрямування навчальної діяльності (створення проектів, портфоліо тощо);
- компетентнісно орієнтовані завдання.

ВИВЧЕННЯ ЕСЕ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 3-4 КЛАСАХ

*К.І. Пономарьова, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти ,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник*

РОБОТА НАД ЕСЕ В 3 КЛАСІ:

- ЗІСТАВЛЕННЯ РОЗПОВІДІ, ОПИСУ Й ЕСЕ;
- ВИЗНАЧЕННЯ СУТТЄВИХ ОЗНАК ЕСЕ;
- ФОРМУЛЮВАННЯ ПРАВИЛА ПРО ЕСЕ;
- ПОБУДОВА ЕСЕ (ПІД КЕРІВНИЦТВОМ УЧИТЕЛЯ).

ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ТЕРМІНОМ ЕСЕ.

- ПРОЧИТАЙТЕ ТЕКСТИ. ВИЗНАЧТЕ, ЯКИЙ ІЗ НИХ Є РОЗПОВІДДЮ, ЯКИЙ – ОПИСОМ.

ТЕКСТ 1.

БІЛЯ НАШОЇ ШКОЛИ РОСТЕ КУЧЕРЯВИЙ КЛЕН. УЧИТЕЛЬКА РОЗПОВІДАЛА НАМ, ЩО ВІН РОВЕСНИК ШКОЛИ. ЙОГО ПОСАДИЛИ ТОДІ, КОЛИ ШКОЛУ ЗБУДУВАЛИ, Й ПЕРШІ УЧНІ ПЕРЕСТУПИЛИ ЇЇ ПОРІГ.

З ТОГО ЧАСУ МИНУЛО БАГАТО РОКІВ. КЛЕН БАЧИВ УСІХ УЧНІВ, ЯКІ НАВЧАЛИСЬ У ШКОЛІ. ВІН І СЬОГОДНІ ЩОРАНКУ ЗУСТРІЧАЄ ШКОЛЯРІВ, БАЖАЄ ЇМ УСПІШНОГО ДНЯ. А ПІСЛЯ УРОКІВ ПРОВОДЖАЄ ЇХ ДОДОМУ.

ШКІЛЬНИЙ КЛЕН – СВІДОК УСІХ ШКІЛЬНИХ ПОДІЙ.

- ЯКИЙ ЦЕ ТЕКСТ – РОЗПОВІДЬ ЧИ ОПИС?

- **ВИЗНАЧТЕ ТИП ДАНОГО ТЕКСТУ.**

ТЕКСТ 2.

КЛЕН КОЛО ШКОЛИ АЖ ПАЛАХКОТІВ. ЦЕ ОСІНЬ ЗАПАЛИЛА ЙОГО ВОГНЯНИМИ КОЛЬОРАМИ. ЯКИХ ТІЛЬКИ ВІДТІНКІВ НЕ БУЛО НА НЬОМУ. І БЛІДО-ЖОВТИЙ, І НАСИЧЕНИЙ ЗОЛОТИСТИЙ, І ЯСКРАВО-ПОМАРАНЧЕВИЙ, І БАГРЯНИЙ, І БОРДОВИЙ. А МІЖ НИМИ ДЕІНДЕ ЩЕ ХОВАВСЯ ЗЕЛЕНИЙ КОЛІР ЛІТА.

ЧАС ВІД ЧАСУ З КЛЕНОВОГО ПОЛУМ'Я, НІБИ ІСКРИ, ВІДРИВАЛИСЬ ЗІРКОПОДІБНІ ЛИСТОЧКИ Й ПАДАЛИ ДОДОЛУ. У ЦЮ МИТЬ КЛЕН НАГАДУВАВ ВЕЛИКИЙ БЕНГАЛЬСЬКИЙ ВОГОНЬ.

- **ПРОЧИТАЙТЕ (ПОСЛУХАЙТЕ) ЩЕ ОДИН ТЕКСТ.**

ТЕКСТ 3.

Я ПОВЕРТАЛАСЯ ЗІ ШКОЛИ ДОДОМУ. ПРОХОДИЛА БІЛЯ КУЧЕРЯВОГО КЛЕНА. РАПТОМ ПЕРЕДІ МНОЮ ЗАКРУЖЛЯВ ЖОВТИЙ КЛЕНОВИЙ ЛИСТОК. Я ЗЛОВИЛА ЙОГО Й ПОДУМАЛА – НАПЕВНО ЦЕ КЛЕН ЗРОБИВ МЕНІ ПОДАРУНОК. А ЗА ЩО?

МОЖЛИВО, ЩОБ ПІДНЯТИ МІЙ НАСТРІЙ. А МОЖЕ ХОТІВ НАГАДАТИ ПРО ОСІНЬ. ЧИ ЗАХОТИЛОСЯ КЛЕНУ, ЩОБ Я ЗВЕРНУЛА УВАГУ НА ЙОГО КРАСУ. А МОЖЕ ПРОСТО В ТУ МИТЬ, КОЛИ Я ПРОХОДИЛА ПІД КЛЕНОМ, ВІТЕР ЗІРВАВ З НЬОГО ЛИСТОК, І ВІН ВИПАДКОВО ПОТРАПИВ ДО МОЇХ РУК.

АЛЕ, ЯК БИ НЕ БУЛО, Я ЗРАДІЛА ТАКОМУ ПОДАРУНКУ.

ФОРМУЛЮВАННЯ ПРАВИЛА ПРО ЕСЕ.

- ЯКУ ОСОБЛИВІСТЬ МАЄ ТРЕТІЙ ТЕКСТ?
(У НЬОМУ АВТОРКА ВИСЛОВЛЮЄ СВОЇ РОЗМІРКОВУВАННЯ ПРО ТЕ, ЧОМУ ДО ЇЇ РУК УПАВ КЛЕНОВИЙ ЛИСТОК.)
- **ТАКИЙ ТЕКСТ НАЗИВАЄТЬСЯ ЕСЕ.**
- СПРОБУЄМО СФОРМУЛЮВАТИ ПРАВИЛО, ЩО ТАКЕ ЕСЕ.
- СПОЧАТКУ ПРИГАДАЄМО, ЯКИЙ ТЕКСТ НАЗИВАЄМО РОЗПОВІДДЮ?
(У ЯКОМУ ПРО ЩОСЬ РОЗПОВІДАЄТЬСЯ.)
- ЯКИЙ ТЕКСТ НАЗИВАЄМО ОПИСОМ?
(У ЯКОМУ ЩОСЬ ОПИСУЄТЬСЯ.)
- А ЩО ВИСЛОВЛЮЄТЬСЯ В ЕСЕ?
(ВЛАСНІ ДУМКИ, РОЗМІРКОВУВАННЯ ПРО ЩОСЬ.)
- **ОТЖЕ, ЕСЕ – ЦЕ ТЕКСТ, У ЯКОМУ ВИСЛОВЛЕНО РОЗМІРКОВУВАННЯ (ДУМКИ АВТОРА) ПРО ЯКИЙСЬ ПРЕДМЕТ, ПОДІЮ, ВЧИНОК, ВЛАСНІ ПОЧУТТЯ.**

ВИДИ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ СКЛАДАТИ ЕСЕ.

- ПОБУДОВА ЕСЕ ЗА ЗРАЗКОМ;
- СКЛАДАННЯ ЕСЕ ЗА ПОДАНИМ ПЛАНОМ;
- ПОБУДОВА ЕСЕ ЗА ДАНИМ ПОЧАТКОМ;
- СТВОРЕННЯ ЕСЕ НА ЗАДАНУ ТЕМУ.

ПОБУДОВА ЕСЕ ЗА ЗРАЗКОМ.

ПОСЛУХАЙ (ПРОЧИТАЙ) ТЕКСТ. ЧИ МОЖНА НАЗВАТИ ЙОГО ЕСЕ? ДОВЕДИ СВОЮ ДУМКУ.

АНДРІЙКО СУМУЄ, ЩО ЛІТО ЗАКІНЧУЄТЬСЯ, І ТРЕБА ЙТИ ДО ШКОЛИ. А Я ДИВУЮСЬ, ЯК МОЖНА НЕ ХОТІТИ В ШКОЛУ?

ЗВИЧАЙНО, НАВЧАТИСЬ НЕ ЛЕГКО. ПОТРІБНО БАГАТО ПРАЦЮВАТИ, ДУМАТИ. АЛЕ НА КОЖНОМУ УРОЦІ ДІЗНАЄШСЯ ПРО ЩОСЬ НОВЕ. ЯК ПОРІВНЯЮ СВІЙ ЗОШИТ ДЛЯ ПИСЬМА З ПЕРШОГО КЛАСУ ІЗ ТЕПЕРІШНІМ ЗОШИТОМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ, ТО БАЧУ, ЯК БАГАТО Я НАВЧИВСЯ У ШКОЛІ. І ХОЧЕТЬСЯ ЩЕ БІЛЬШЕ ЗНАТИ Й УМІТИ.

А КРІМ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ ЩЕ ТАК БАГАТО ЦІКАВОГО! ХІБА ВАС НЕ ЗАХОПЛЮЮТЬ ШКІЛЬНІ СВЯТА, ПОХОДИ, ЕКСКУРСІЇ? МАЙЖЕ КОЖНОГО МІСЯЦЯ МИ З НАШОЮ ВЧИТЕЛЬНОЮ КУДИСЬ ПОДОРОЖУЄМО. ЦІКАВО, ДЕ ПОБУВАЄМО В ЦЬОМУ РОЦІ?

НЕ РОЗУМІЮ, ЧОМУ АНДРІЙКОВІ НЕ ХОЧЕТЬСЯ ДО ШКОЛИ?

- СКЛАДИ ЕСЕ ПРО СВІЙ НАСТРІЙ ПЕРЕД 1 ВЕРЕСНЯ.

СТВОРЕННЯ ЕСЕ ЗА ПЛАНОМ.

- СКЛАДИ ЕСЕ ЗА ПОДАНИМ ПЛАНОМ.

1. ЯКІ ДОБРІ СПРАВИ Я ЗРОБИВ (ЗРОБИЛА) У СВОЄМУ ЖИТТІ?

2. ЗА ЯКІ ВЧИНКИ МЕНІ СОРОМНО?

3. ЯКИЙ ВИСНОВОК Я РОБЛЮ ДЛЯ СЕБЕ?

СКЛАДАННЯ ЕСЕ ЗА ДАНИМ ПОЧАТКОМ.

- **ПОБУДУЙ ЕСЕ ЗА ПОДАНИМ ПОЧАТКОМ.**

МАРІЙКА ЛЮБИТЬ УРОКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.
СЕРГІЙКОВІ ВОНИ НЕ ДУЖЕ ПОДОБАЮТЬСЯ, БО ТРЕБА
БАГАТО ПИСАТИ.

А МЕНІ ...

ПОБУДОВА ЕСЕ НА ЗАДАНУ ТЕМУ

- **ПРОЧИТАЙ ТЕКСТ.**

ХЛОПЧИКИ ДОМОВИЛИСЬ ЗУСТРІТИСЯ В НЕДІЛЮ НА
СТАДІОНІ, ЩОБ ПОГРАТИ У ФУТБОЛ.

АЛЕ САШКО ПОЛЮБЛЯЄ ВРАНЦІ ПОСПАТИ. ТОМУ,
ПРОСНУВШИСЬ, ПОЧАВ РОЗМІРКОВУВАТИ – ЙТИ ЙОМУ НА
СТАДІОН, ЧИ КРАЩЕ ПОНІЖИТИСЯ В ЛІЖКУ ПІД КОВДРОЮ.

- **ЯК ПОРАДИШ ВЧИНИТИ САШКОВІ?**
- **ЧИ ТРАПЛЯЛИСЯ З ТОБОЮ ТАКІ ВИПАДКИ?**
- **НА ОСНОВІ ПРОЧИТАНОГО ТЕКСТУ ПОБУДУЙ ЕСЕ НА ТЕМУ
«ЩО ДЛЯ ТЕБЕ ВАЖЛИВІШЕ, ДОМОВЛЕНІСТЬ ІЗ ДРУЗЬМИ
ЧИ ВЛАСНІ БАЖАННЯ?».**

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ ДО ВИВЧЕННЯ ЕСЕ В 4 КЛАСІ:

- РОЗПІЗНАВАТИ ЕСЕ СЕРЕД ІНШИХ ТЕКСТІВ;
- РОЗРІЗНЯТИ ЕСЕ І МІРКУВАННЯ;
- УСНО БУДУВАТИ ЕСЕ (ПІД КЕРІВНИЦТВОМ УЧИТЕЛЯ).

РОБОТА НАД ЕСЕ В 4 КЛАСІ:

- ПОВТОРЕННЯ ЗНАНЬ ПРО ЕСЕ (ЩО ТАКЕ ЕСЕ, ЙОГО СУТТЄВІ ОЗНАКИ);
- ЗІСТАВЛЕННЯ ЕСЕ І МІРКУВАННЯ;
- СКЛАДАННЯ ЕСЕ (ПІД КЕРІВНИЦТВОМ УЧИТЕЛЯ).

ЗІСТАВЛЕННЯ ЕСЕ І МІРКУВАННЯ.

- **ПРОЧИТАЙТЕ ТЕКСТИ. ВИЗНАЧТЕ, ЯКИЙ ІЗ НИХ ЕСЕ, А ЯКИЙ МІРКУВАННЯ.**

ТЕКСТ 1.

КОЛИ Я ПОВЕРТАЮСЬ ЗІ ШКОЛИ, МЕНЕ ЗАВЖДИ ЗУСТРІЧАЄ РЕКС. А СЬОГОДНІ ВІН НА ВИБІГ МЕНІ НАЗУСТРІЧ.

ЦЕ ТОМУ, ЩО В ТАТА РОЗПОЧАЛАСЯ ВІДПУСТКА. І ВІН НА КІЛЬКА ДНІВ ПОЇХАВ НА ОЗЕРО ПОРИБАЛИТИ. УЗЯВ ПАЛАТКУ, РЮКЗАК З РЕЧАМИ І РЕКСА. ЩОБ ВІН ТЕЖ ПОБУВАВ НА ПРИРОДІ. ТА Й ТАТОВІ З РЕКСОМ НЕ БУДЕ САМОТНЬО.

ОСЬ ЧОМУ СЬОГОДНІ МІЙ ЧОТИРИЛАПИЙ ДРУГ МЕНЕ НЕ ЗУСТРІВ.

ТЕКСТ 2.

Я ПОВЕРТАВСЯ ЗІ ШКОЛИ. СПОДІВАВСЯ, ЩО МЕНЕ ЗУСТРІНЕ РЕКС. АЛЕ ВІН НЕ ВИБІГ МЕНІ НАЗУСТРІЧ.

Я ЗАХВИЛЮВАВСЯ. ЩО МОГЛО СТАТИСЯ? МОЖЕ ВІН ЗАХВОРИВ? НІ, НАПЕВНО ПОЇВ З НАСОЛОДОЮ БАБУСІНОГО БОРЩУ З КІСТКОЮ І ЗАДРІМАВ. А МОЖЛИВО ТАТО ЗАБРАВ ЙОГО З СОБОЮ НА ОЗЕРО ПОРИБАЛИТИ. ОЙ, А ЧИ БУВА ХТОСЬ НЕ ВКРАВ МОГО ЧОТИРИЛАПОГО ДРУГА?

ТРЕБА ШВИДШЕ ЗАПИТАТИ В БАБУСІ, ДЕ РЕКС. А ТО РІЗНІ ТРИВОЖНІ ДУМКИ ПОЧИНАЮТЬ МЕНЕ ХВИЛЮВАТИ.

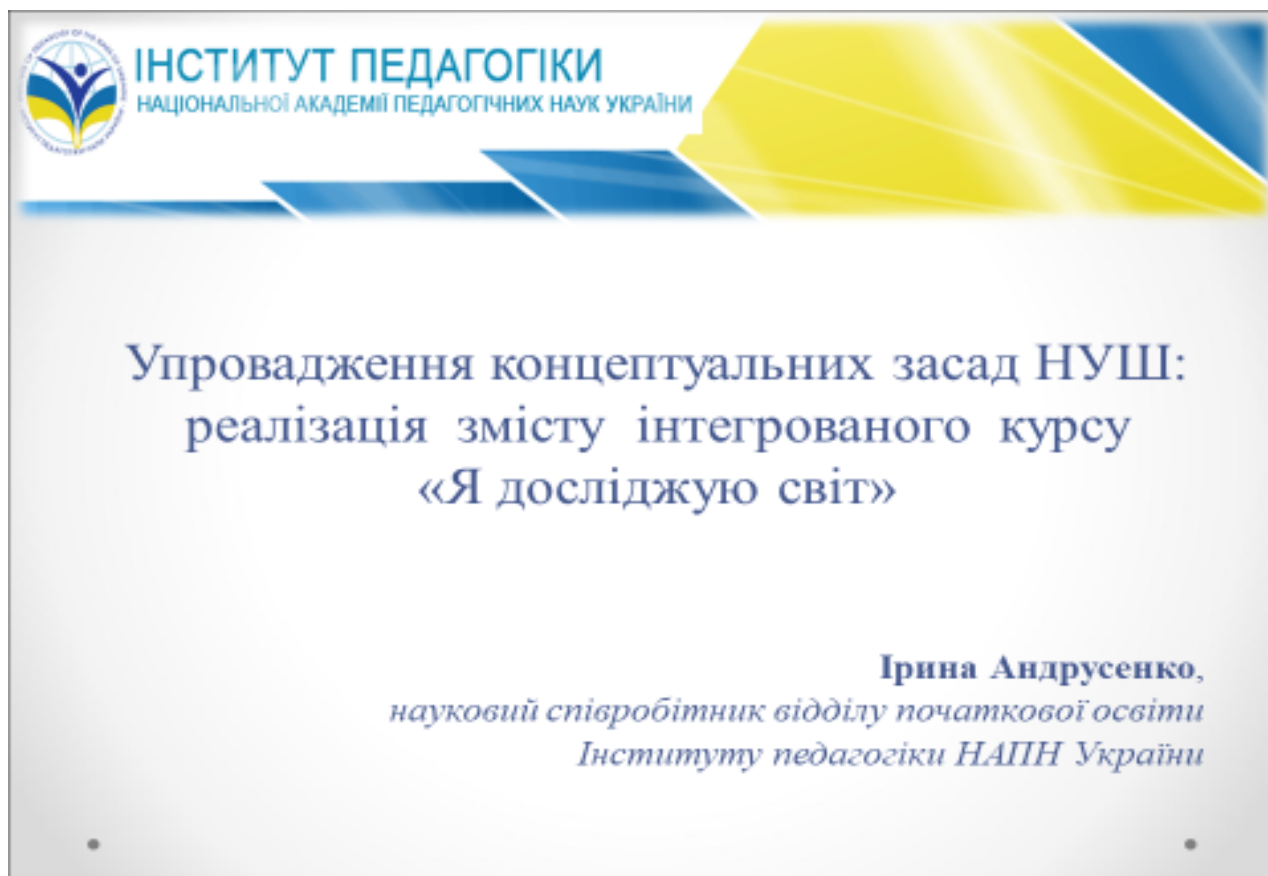
- **ПОЯСНІТЬ, ЧИМ МІРКУВАННЯ ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД ЕСЕ?**

ВІДМІННІСТЬ МІЖ ЕСЕ І МІРКУВАННЯМ.

- **МІРКУВАННЯ** РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ З ТВЕРДЖЕННЯ, ЯКЕ ДОВОДИТЬСЯ ЧИ ПОЯСНЮЄТЬСЯ.
У КІНЦІ МІРКУВАННЯ РОБИТЬСЯ ВИСНОВОК.
- В **ЕСЕ** НІЧОГО НЕ ДОВОДИТЬСЯ.
У НЬОМУ ВИСЛОВЛЮЮТЬСЯ ЛИШЕ ДУМКИ, РОЗМІРКОВУВАННЯ, ЯКІСЬ ЗДОГАДИ.
У КІНЦІ ЕСЕ **НЕ ОБОВ'ЯЗКОВИЙ** ВИСНОВОК.

**УПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД НУШ:
РЕАЛІЗАЦІЯ ЗМІСТУ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ
«Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»**

І. В. Андрусенко, науковий співробітник відділу початкової освіти

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний зміст навчально-методичного комплексу «Я досліджую світ» розроблений відповідно до:

- Закону України «Про освіту»;
- Державного стандарту початкової освіти;
- Типової освітньої програми (Проекту НУШ – 1, колективу авторів під ред. О. Я.Савченко);
- Навчальної програми інтегрованого курсу «Я досліджую світ». 1 клас. (авт. І.Андрусенко, Н. Котелянець, О. Агєєва)
Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти».
Наказу Міністерства освіти і науки України від 21.03.2018 № 268 «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти».

•

•

Основні принципи побудови навчального змісту інтегрованого курсу «Я досліджую світ»

- дитиноцентризм;
- природовідповідність;
- науковість;
- доступність;
- логічна послідовність.

- забезпечення особистісно орієнтованого підходу;
- формування ключових і предметних компетентностей;
- врахування потреб і вікових можливостей учнів;
- розвиток пізнавальної сфери першокласників.

- розвивати бажання й уміння вчитися;
- відповідально ставитися до навколишнього світу.

•

•

Що таке ІНТЕГРАЦІЯ ?

ОБ'ЄДНУВАТИ (утворювати щось ЦІЛЕ, збираючи разом будь-які окремі одиниці, елементи): об'єднати, з'єднати, зліти, звести.

Як досягнути бажаного через інтеграцію знань

- **Метапізнання** – в рамках однієї групи понять (від простого до складного; подрібнення цілей);
Суть **метапізнання** полягає в розумінні, про що ти вже знаєш. Це практика ставити собі запитання, як:
«Мені зрозуміла ця думка?»;
«Чи можу я пояснити це другу?»;
«Які у мене цілі?»;
«Мені поглиблювати свої знання? Чи потрібно мені більше практики?».
- **Інтеграція** – в межах однієї дисципліни (від складного до простого через просте) шлях не завжди можливий;
Сутність інтегрованого навчання – об'єднати окремі одиниці чи елементи, утворивши цілісний навчальний процес.

Міждисциплінарний метод навчання

Міждисциплінарність – наявність двох або кількох дисциплін.

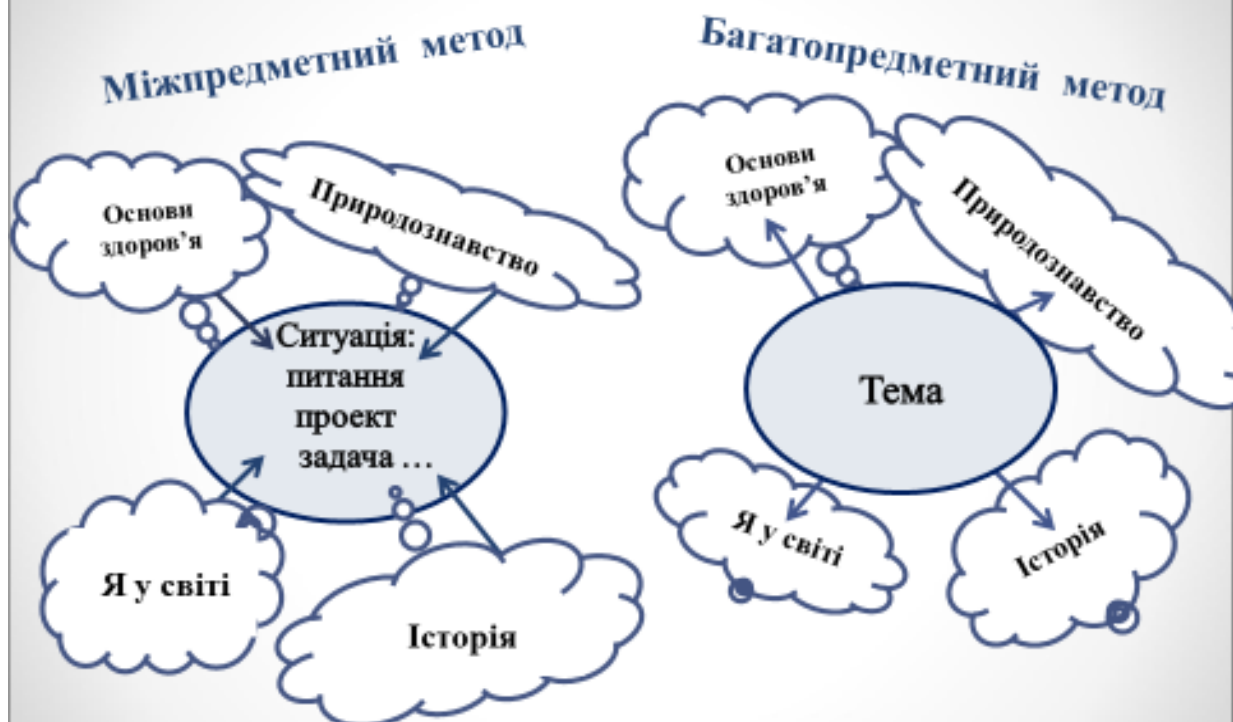
Проявляється у двох формах:

методологічної міждисциплінарності, яка передбачає застосування концепцій, моделей, методів – загальної та вікової психології, філософії й логіки, нейронауки, історії педагогіки, загальної педагогіки, дидактики початкової школи, соціології, системного аналізу тощо, та *методик освітніх галузей* Державного стандарту початкової освіти.

Предметна міждисциплінарність – під якою розуміють виокремлення спеціальних наук, предметний контент яких включає дві або більше різних наукових галузей.

Трансдисциплінарність – в межах декількох дисциплін на основі базових пізнавальних здібностей, які виходять *за рамки шкільної програми* (вислови думку іншими словами, наведи приклади ситуацій та обернені приклади (різні, але правильні); резюмувати отриману інформацію точно і стисло;

Міждисциплінарний метод навчання

ІНТЕГРАЦІЯ ЗМІСТУ КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ». 1 КЛАС

Назва галузі Тематика	Природознавча	Технологічна	Громадянська	Соціальна	Здоров'язбере жувальна	Історична
МОЯ ШКОЛА	–	Організація робочого місяця.	–	Безпечна поведінка у школі та на уроках. Мої друзі. Вчуся вітатися.	Екскурсія. Дослідження приміщення школи. Правила безпеки на уроках технологій.	Історія моєї школи. –
УКРАЇНИ ВЕСЕЛКОВИЙ СВІТ	Моя країна – Україна. Рослини – символи України.	Калина – символ України	Герб України, Прапор України, Гімн України, мова.	22 січня – день соборності України. Стандарти поведінки в суспільстві.	–	Походження Герба, Прапора, Гімну України, української мови.
ОЙ ВЕСНА, ВЕСНА – ДНЕМ КРАСНА	Ознаки весни. Весняні явища та зміни у природі. Спостереження за живою природою.	Гірлянда з паперових квітів + (екологічна грамотність)	Служба порятунку 101. Чи знаєш ти, як діяти у небезпечних ситуаціях?	Небезпеки у період льодоходу і повені.	Що потрібно зробити, якщо у тебе промокло взуття?	–

МЕТОДИЧНА СТРУКТУРА КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО УРОКУ:

Етап	Вимоги	Засоби
Цілепокладання	Мета розробляється у співвідношенні з обов'язковими результатами навчання, які підлягають вимірюванню.	Вербалізація мети, настанови на важливість очікуваних результатів.
Планування діяльності	Виявлення наявного життєвого досвіду учнів з навчальних тем.	Спільне з учнями обговорення способів досягнення результатів Обговорення дій, розподіл ролей, стимулювання кожного до спільній роботі.
Технологічний	Вибір методів і форм, які відповідають цілям уроку.	Групові форми діяльності; пробуючі дії, зміни ролей, їх випробування в зімітованих життєвих ситуаціях.
Контрольно-оцінювальний	Створення ситуацій успіху.	Рефлексивні вправи; коригуючі дії, заохочення.

Структура підручника “ Я досліджую світ”. 1 клас

Загальна кількість годин: 140. Тижневе навантаження: 4 години.
(природнича галузь – 2 год; соціальна+здоров'язбережувальна = 0,5 год;
громадянська+історична = 0,5 год; технологічна – 1 год)

Частина 1. Розділ І. “Школярики- школярі”

(адаптаційний період першокласника)

Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.08.2018 № 923 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо адаптаційного періоду для учнів першого класу у Новій українській школі».

Моя школа.

Мої шкільні справи.

Від рідного порога – безпечна дорога.

Що оточує мене в довкіллі.

Я пізнаю довкілля.

Природа навколо мене.

Орієнтовні об'єкти галузі технології: «Закладка в книжку», «Світлофор», «Соловейко», «Казковий птах», «Осіннє дерево», «Вірні друзі».

Розділ ІІ. ОСІНЬ ТАКА МИЛА

Я вранці Сонце радо зустрічаю.

Досліджую повітря.

Водичка, водичка умий моє личко.

Ми – дослідники.

Природа в житті людини.

Орієнтовні об'єкти галузі технології: «Сонечко», «Пташка», «Золота рибка», «Грибна родина», «Листівка до дня Святого Миколая», «Ялинкові прикраси».

Розділ III. ДЕ ТИ, ЗИМОНЬКО ЖИВЕШ?

Зимові явища в природі.

Веселі зимові свята.

Орієнтовні об'єкти галузі технології:

«Сніжинка», «Новорічні гірлянди».

Частина 2.

Розділ IV. ВЕСЕЛКОВА КРАЇНА – РІДНА УКРАЇНА

Моя країна – Україна.

Герб України, Прапор України, Гімн України, мова, Рослини – символи України.

Орієнтовні об'єкти галузі технології:

«Калина – символ України».

Розділ IV. ПО ЗЕМЛІ ІДЕ ЗИМА...

ПО ЗЕМЛІ ІДЕ ЗИМА...

Рослини взимку.

Дерева, кущі, трав'янисті рослини.

Тварини взимку.

Від насінинки до рослинки.

Як хліб на стіл прийшов.

Овочі та фрукти на нашому столі.

Проект «Що я знаю про рослини взимку?»

Екологічний проект «Город на підвіконні»

Орієнтовні об'єкти галузі технології: «Зимовий пейзаж»,

«Пластиліновий луг», «Мишка», «Годівничка для птахів»,

Оздоблення горщика для квітів, «Український посуд», «Складання паперових серветок».

Розділ V. БАРВИСТИЙ ВІНОЧОК ВЕСНИ

Ой, весна, весна днем красна
Різноманітність рослин навесні.
Ранньоквітучі трав'янисті рослини.
Весняні турботи тварин.
До природи не неси шкоди.
Природне і створене людиною довкілля.
Збережу планету!
Вплив людини на природу.
Літо, літечко прийшло!

Екологічний проект «Я врятую першоцвіти»
Екологічний навчальний захід «Збережу Веселкову планету!»

Орієнтовні об'єкти галузі технології: «Гірлянда з паперових квітів»,
«Сувенір для мам», «Першоцвіти», «Весняні птахи», «Пасхальний сувенір», «Зав'язування шнурків», «Квітка сонця», «Квітка для мам».

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ

ЩО ОТОЧУЄ МЕНЕ В ДОВКІЛЛІ
Моя навколишня оточення

Розкажи, що оточує дітей

Розкажи, чи ти любиш грати з друзями.
Чи намагаєшся допомогти їм?

Розкажи, чи ти любиш грати з друзями.
Чи намагаєшся допомогти їм?

РОЗКІНІ ТА СКЛЕЮВАННЯ ГАЛТЕРУ

Розкажи, чи ти любиш грати з друзями.
Чи намагаєшся допомогти їм?

АПЛІКАЦІЇ З ГЕОМЕТРИЧНИМИ ФІГУРАМИ -СОЛОВЕЙКО-

Розкажи, чи ти любиш грати з друзями.
Чи намагаєшся допомогти їм?

Послухай оповідання В. Сухомлинського «Соловей і Жук».

Мультфільми
Казки
Оповідання
Вірші
Загадки

Послухай оповідання В. Сухомлинського «Соловей і Жук».

ЗАВДАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОГО ХАРАКТЕРУ

ШКОЛЯРИКИ-ШКОЛЯРІ
МОЯ ШКОЛА

Дослідь разом із друзями-однолітцями, що краще у твоїй школі, чому вона подобається.

Розкажи, які привабливі зображені на малюнках. Чи ти їх розпізнаєш?

Дослідження – розпізнавання.

Дослідження – пошук.

Шкільні привітання

Обережно, щоб привітати, як ти викладаєш привітання.

Вітання: Привіт! Як справи? Добрий день!
 Чи ти привітаєш із величчям?

Відповідь: Привіт! Добрий день!
 Чи слова, які сказав ти, викликають у тебе радість, чи проливаються із зневагою?

Вітання: Привіт! Як справи? Добрий день!
 Чи слова, які сказав ти, викликають у тебе радість, чи проливаються із зневагою?

Відповідь: Привіт! Добрий день!
 Чи слова, які сказав ти, викликають у тебе радість, чи проливаються із зневагою?

Дослідження – спостереження.

ОСІНЬ ТАКА МИЛА
І ВРАНЦІ СОНЦЕ РАДО
ЗУСТРІМАЮ

Пригадай спомини про нещодавню і теплу осінь. Об'єкти природи на малюнку в **ліліях, прикрашених природою**.

Малює об'єкти — це, наприклад, Сонце, Місяць, вода, трава, гілля, листочки, соняшник...

Розглянь малюнок. Розкажи, які об'єкти належать до нещодавньої осінь.

Спостереження, коротко- та довготривалі досліди

Досліджую природу рідного краю

Розглянь малюнки.

золота осінь тече голубавітня

дарю осінь птахи відлітають

Розкажи, чим приваблює тебе осінь. Чи зможеш ти поглядіти до природи?

Оволодіння змістом здійснюється шляхом використання спеціальних методів пізнання, через дослідницьку діяльність учня.

Розглянь малюнки. Про які ознаки рідкої води ти дізнаєшся?

- Досліди воду.
- У склянку з водою опусти ложку. Чи її видно? Ложку видно, бо рідка вода **прозора**.
 - Подивися, чи має вода колір. Вода **не має кольору**.
 - Визнач, чи має вода запах. Вода **не має запаху**.
- Розкажи, про які ознаки рідкої води ти дізнаєшся (дізналася)?

Ознаки рідкої води: текуча, не має форми, прозора, не має кольору, не має запаху.

Техніко-технологічні, раціонально-логічні і творчі завдання

Спостерігаючи за природою, люди побудували літаки, човни, мости, землерийні машини...

АПЛІКАЦІЯ - ГРИБНА РОДИНА

З чого ти будувати грибочки?

1. Добери відповідні листи світлого кольору для ніжки гриба та темного кольору трикутні форми для шляпки. Подумай, як зробити для кожної гриби.
2. Розв'яжи деталі на картоні серветки.
3. Поєднай шляпки і ніжки грибу, приклеївши їх до картону.
4. Замовляй аплікацію. Підкажи, як розфарбувати гриби — гуашшю.
5. Потім відріжеш гриби від картону.

Склади із зібраних листів осінь-лісочки.

Розкажи про свою аплікацію й діамі її місця. Як використати її в навчальній діяльності? Як використати її в навчальній діяльності?

Дослід, що до чого подібне.

Коли ти спостерігав за природою, завжди відкриваєш для себе щось нове. Наприклад, горобчик стрибає по землі, а голуб — ходить. А на що подібна гусениця?

ОРИГІМИ - ФІГУРИ ДРЕЗІН

З чого ти будувати дрезини?

1. Склади картон або папір за шаблоном. Форми: квадрат, трикутник, ромб. Замовляй аплікацію (шляпки) і приклей їх на картон — аплікацію.

Склади аплікацію про природу навчальною картою. Додайте її до навчальної картою.

Як використати твою роботу навчальною картою? Як використати твою роботу навчальною картою?

Книга: «Я досліджую світ»

Автори: І. В. Андрієвська, Н. В. Коваленко, О. В. Антоненко

Робочий зошит

Курс: «Я досліджую світ»

ВІДКРИТОГО ПОРОГІ — ВІДКРИТИ ДІВЕРСІ

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою.

Тема: «Відкриті диверси»

Висвітлення світлофора

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою.

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою.

Шаблони

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою

Вивчай і досліджуй світ навчальною картою.

**РЕАЛІЗАЦІЯ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНИХ ЗАВДАНЬ
У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

І. В. Андрусенко, науковий співробітник відділу початкової освіти

Реалізація компетентнісно
орієнтованих завдань у процесі
формування екологічної грамотності
молодших школярів

Ірина Андрусенко,
науковий співробітник,
відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Екологічні уміння – структурний компонент природознавчої компетентності

Ключові компетентності:

- громадянська;
- соціальна;
- уміння вчитися;
- загальнокультурна.

Предметні компетентності:

- природознавча;
- суспільствознавча.

Основні розділи курсу

- **СМІТТЯ** — вивчаємо проблему сміття в нашій оселі та шукаємо шляхи для їх вирішення.
- **ВОДА** — вимірюємо власні витрати води та намагаємося скоротити їх.
- **ПОКУПКИ** — знайомимося з тим, що і як ми купуємо, перетворюємося на мудрого покупця.
- **ЕНЕРГІЯ** — досліджуємо енерговитрати в сім'ї та школі, починаємо економити енергію.
- **СТОСУНКИ** — шукаємо та випробовуємо шляхи гармонізації своїх стосунків з оточуючими.
- **ЗДОРОВ'Я** — вчимося бути здоровими та дбати про здоров'я близьких.
- **РОСЛИНИ** — піклуємося про рослини в оселі та поза нею.

Принципи відбору навчального матеріалу для формування екологічних умінь:

- зв'язок екологічно спрямованої інформації з програмами навчальних предметів;
- особистої значущості змісту екологічної інформації;
- відповідності екологічної інформації віковим особливостям учнів, рівню розвитку їх пізнавальної сфери.

Екологічна доцільність

Норми та правила життя:

- обов'язкове сортування сміття кожною сім'єю, кожним громадянином;
- економія енергії;
- економія води;
- дбайливе ставлення до природного довкілля;
- прагнення до безпечного для здоров'я та довкілля побуту;
- вживання безпечної для здоров'я їжі.

Основні розділи курсу

- **СМІТТЯ** — вивчаємо проблему сміття в нашій оселі та шукаємо шляхи для їх вирішення.
- **ВОДА** — вимірюємо власні витрати води та намагаємося скоротити їх.
- **ПОКУПКИ** — знайомимося з тим, що і як ми купуємо, перетворюємося на мудрого покупця.
- **ЕНЕРГІЯ** — досліджуємо енерговитрати в сім'ї та школі, починаємо економити енергію.
- **СТОСУНКИ** — шукаємо та випробовуємо шляхи гармонізації своїх стосунків з оточуючими.
- **ЗДОРОВ'Я** — вчимося бути здоровими та дбати про здоров'я близьких.
- **РОСЛИНИ** — піклуємося про рослини в оселі та поза нею.

Урок – основна форма організації навчальної діяльності

- урок милування природою;
- екскурсія;
- урок дослідження;
- проектна діяльність.

До принципів відбору методів формування екологічних умінь віднесемо:

- забезпечення активної пізнавальної діяльності учнів;
- самостійності;
- стимулювання інтересу
- взаємозв'язку методів формування екологічних умінь з формами колективної діяльності учнів на уроці, у позакласній роботі.

Тема: «Вода»

Працюючи в групі, оберіть одну із запропонованих Домовичком дій, ознайомтесь з її змістом і розкажіть про неї учням інших груп.

Обери дії

Вода для
зубної щітки

Тоненька
цівка

Миска для
миття посуду

Ощадливий
душ

*Моя щаслива планета: Уроки для сталого розвитку: навчальний посібник з курсу за вибором для учнів 3 – 4 класів загальноосвітніх навчальних закладів / О. І. Пометун, О. В. Онопрієнко, А. Д. Цимбалару – Київ, 2011. – 144 с.

Як діяти?

*Там само

Аудит

Одержані результати запиши в таблицю.

Місце у домашньому господарстві, де використовується вода	Для чого використовується вода	Кількість води, витраченої протягом доби
1.		
2.		
3.		
Усього в середньому літрів за добу		

*Там само

Усі ми — пасажери одного корабля під назвою Земля, отже, пересісти з нього – просто немає куди...Ми, усі разом повинні її зберегти для наступних поколінь.

Антуан де Сент-Екзюпері

•

**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВАРІАТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ
ФОРМ НАВЧАННЯ**

І. В. Андрусенко, науковий співробітник відділу початкової освіти

**Формування екологічних умінь
молодших школярів в умовах
варіативності організаційних
форм навчання**

Ірина Андрусенко,
науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

Нормативно-правове забезпечення навчання природознавства у початкових класах

- Державний стандарт початкової загальної освіти
(постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462);
- Навчальні програми для 1-4 класів загальноосвітніх
навчальних закладів (наказ МОНМС України № 1050 від
12.09.2011р.).
- «Про затвердження змін до навчальних програм для 1-3-х
класів загальноосвітніх навчальних закладів»
(Наказ МОН України від 29.05.2015 № 584)
- «Про затвердження змін до навчальних програм для 4-х
класів загальноосвітніх навчальних закладів»
(Наказ Міністерства № 1495 від 22.12.2014)

Андрусенко І.В., науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

Загальна характеристика навчального предмета «Природознавство»

Основна мета навчального предмета:
формування природознавчої компетентності.

Предметна природознавча компетентність - особистісне утворення, що характеризує здатність учня розв'язувати доступні соціально і особистісно-значущі практичні та пізнавальні проблемні задачі, пов'язані з реальними об'єктами природи у сфері відносин "людина — природа".

Андрусенко І.В., науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ЗМІСТУ ПРИРОДОЗНАВСТВА У 4 КЛАСІ

Розподіл годин:

- протягом року — **68 год** (2 год на тиждень);
- резерв* – 5 годин

* резерв навчального часу може бути використаний учителем на власний розсуд для організації різноманітних форм навчального процесу: екскурсій, проектної та дослідницької діяльності учнів, роботи з додатковими джерелами інформації.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКИ В ПРИРОДІ

Перший урок організуйте у доцільній формі, що дасть можливість актуалізувати уявлення учнів про навколишній світ.

ВСТУП

ВЗАЄМОВ'ЯЗКИ В ПРИРОДІ

Світлий ріків Землі — це вода, і тільки вона дає життя на Землі.
Ліна Косенко

1. Що таке взаємозв'язки в природі?
2. Чому людям необхідно діяти на природу?
3. Що таке "Національний рік води в Україні"? Чому саме у водному?

Сучасну людину оточують створені природою води: атмосферна вода, поверхневий стік і джерела, снігові, льодові покриви, чиста питна вода, Світові й Місцеві у водному середовищі України!

Ліна забере участь у заході "Безлюдна природа, грати не можна!" разом з дітьми школи. На зупинку їм потрібно буде розповісти про воду, яку ми п'ємо, і про те, як вона потрапляє до нас. Це буде цікавий і важкий виклик, але люди природи завжди виграють. Урок і гра завжди будуть корисними, цікавими, а також дуже важливими.

Люди в Україні завжди користувалися водою — основною життєво важливою речовиною.

Основною природою людина використовує її для збільшення врожаю для себе. Так з'явилася потреба в обробітку, транспортуванні, зберіганні, обробці, отриманні природної води.

Але люди часто використовують людину, яка використовує природу. І тоді природолюбці створюють річки, утворюються нові джерела, вода змінюється, змінюється клімат, змінюється вода поверхні річки.

У природі все взаємопов'язано. Навіть безлюдна природа людині не може допомогти. Але людина може допомогти природі, рослинності, тваринам, дітям, бачити, отримувати та використовувати її.

Наша планета завжди потребує допомоги й захисту. Тому людина як життєво важлива частина природи повинна бути природолюбцем, використовувати її. Природолюбці завжди будуть діяти, працювати, діяти, жити.

Світлий рік

Промисловість завжди була важливою частиною природи.

Все на Землі, що вироблено і використано, існує в природі. Безлюдна, це — природолюбці.

Влада Світлого

Людина повинна бути не тільки природолюбцем, а й природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.

Природолюбство — це любов до природи!

Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.

- Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.
- Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.
- Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.
- Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.

Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем. Людина повинна бути природолюбцем, а не тільки природолюбцем.

1. Що таке взаємозв'язки в природі?
2. Чому людям необхідно діяти на природу?
3. Що таке "Національний рік води в Україні"? Чому саме у водному?

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

У людей завжди потреба
Дотягнутися до неба...
Народна творчість

ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

Формування уявлень і понять про предмети і явища природи, взаємозв'язки і залежності між ними (наприклад, Всесвіт, планета, зоря, комета, астероїд, метеорит, глобус як модель Землі тощо); формування уявлень про спеціальні методи дослідження природи (спостереження за планетами з космосу, штучні супутники Землі, телескопи тощо).

Власні спостереження

Звільний край «Північної половини» докосячить з півночі, а «Південний полюс» — із півдня. Догадаєш чи спробуєш це твердження?

На глобусі й карті теплий пояс Землі облякують уявлені лінії, що мають свої назви. У Північній півкулі холодний тепловий пояс, що міститься біля Північного полюса, облякують Північним полярним колом, а в Південній півкулі цей тепловий пояс, розташований біля Південного полюса, облякують Південним субполярним колом.

Спостереження

Додаток — уявна лінія обертання Землі, що проходить через її центр та вертикаль, якому повертаючись у Північній і Південному полюсах.

1. На якій теплій поясі уявлено подвійну лінію повернення Землі?
2. Подумай, чи однаково рівномірно нагрівають Землю сонячні промені.
3. У яких поясах на Землі бувають чотири пори року?
4. У яких поясах це триває кілька місяців?

ДОБОВИЙ І РІЧНИЙ РУХ ЗЕМЛІ

1. Як обертається наша планета?
2. Як по-уявлено обертання Землі навколо власної осі?

Рукавички у космічному просторі. Земля, як і всі інші тіла Сонячної системи, постійно рухає відносно один одного. Навіть після обертання навколо Сонця Сонячна система залишається поблизу центру галактики, названої Спіраль із швидкістю 230 км/с, а навколо Сонця.

Перед обертанням планети навколо своєї осі замислюють добрий день. Для жителів Землі добрий день для її осі — настільки довгий вечір, що мало хто замислюється над тим, а чому так відбувається. А зміна дня й ночі відбувається через її

СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ВСЕСВІТ

1. Як уявлено про планету Земля наші люди в давні часи?
2. Чи могли люди в давнину піти в космос?

Сучасна астрономія значно історично визначила й розвинула поняття, пов'язані зі зрозумінням Всесвіту. Сонячна система зорей і сузір'я. Астрономія як наука вивчає природу, властивості та походження космічних тіл. Астрономія вивчає і пояснює простір часовий сузір'я на зорі — галактики. У наш час постійно проводяться наукові дослідження в космосі з метою вивчення космічних явищ, визначення природних багатств Землі, океанів і моря. Люди відправили в космос перші космонавти в міжконтинентальні простори, але на межі Землі людина завжди ризикує життям в даний момент міжконтинентальних станцій. Саме в цей час здійснюють космічні польоти, створюють супутники Землі й космічні станції. Супутники роблять різноманітні польоти в космосі, беруть зразки ґрунту з інших планет, вимірюють температуру й інші дані, передають їх на Землю.

Перший штучний супутник Землі (З) створений в СРСР (1957), перший американський супутник (З) створений в США (1958).

У космосі з висотою біля тисяч кілометрів перебувають понад 130 людей, а 12 із них викладаються на Місяці. Навіть у наш час люди перебувають на Місяці. Робота космонавтів дозволяє досліджувати планету Земля.

За період розвитку космічної галузі 24 українців побували в космосі. Серед них дослідниками були перший космонавт української України — Леонід Кадюк. У 1997 році він здійснив першу експедицію міжконтинентального супутника на борту американського космічного корабля «Колумбія».

Юрій Гагарін Леонід Кадюк

Спостереження — астрономічний прилад для спостереження за зорями, планетами та іншими космічними тілами.

Телескопи — астрономічний прилад для спостереження за зорями, планетами та іншими космічними тілами.

1. Чи могли люди в давнину піти в космос?
2. Як дослідження проводять за допомогою космічних станцій?

Співпраця Північного полюса в процесі Аляска (Чайка)

Учень на лекції в обсерваторії

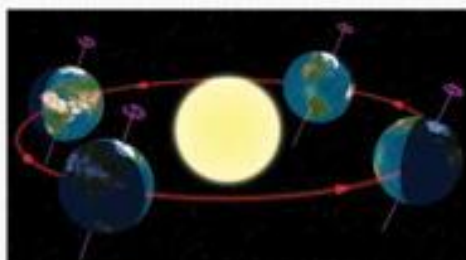
Першим дослідником на Землі, яка відпочиває в космосі, був американець Юрій Гагарін. 12 квітня 1961 року з космічного корабля стартував космічний корабель «Восток». Під час польоту він облетів навколо Землі й успішно приземлився. Так почалася ера дослідження космосу людством. Через 8 років із допомогою першого космічного польоту людини побували на Місяці.

ДОБОВИЙ І РІЧНИЙ РУХ ЗЕМЛІ

*Добовий рух Землі
навколо Сонця*

У різний час доби на планету потрапляє різна кількість сонячного світла й тепла. Добове обертання Землі має суттєвий вплив на природні процеси, що відбуваються на планеті: добові температури, вологість повітря та зміну напрямків вітру. Зміна дня й ночі впливає також на всі живі організми, зумовлюючи ритмічність життєвих процесів.

*Річний рух Землі навколо Сонця.
Зміна пір року*

ПЛАН І КАРТА

Ось хмари відпливли за видноколо,
І синява у небі виграє.
Яка краса! Яка краса довкола!
Це рідний край і диво це моє.

Надія Красоткіна

План і карта

Матеріали цього розділу спрямовані на *формування власне предметних умінь*, тобто умінь застосовувати природознавчі знання (наприклад, визначати сторони горизонту за місцевими ознаками, Сонцем і за компасом); *формування уявлення про план місцевості й фізичну карту*. Виконуючи *практичні завдання*, учень визначає сторони горизонту за допомогою компасу, читає умовні знаки на плані і карті; *застосовує знання про план місцевості й карту для розв'язання навчальних і життєвих ситуацій*.

Слова-синоніми!

Прочитай й поясни українське народне прислів'я.
Усе, що жовте, за плечима не носить.
Наука в ліс не веде, а з лісу виводить.

Співничок

Горизонт – обрій, виднокрай, небозрай, видновалак.

1. Що називається горизонтом?
2. Якою буває ліній горизонту? Поясни, від чого це залежить.

СТОРОНИ ГОРИЗОНТУ

Кожному не завадить навчитися визначати сторони горизонту за положенням Сонця, місцевими ознаками, природними (річка, яр, дорога, струмок тощо) та створеними людською (вежі, ліній електропередач, будівлі тощо) орієнтирами.

Власне спостереження

Урані надійшли, де сидить Сонце. Сторона світу, де сходять Сонце, називається сходом. Увечері надійшли, де Сонце сідає. Ця сторона світу називається заходом.

Якщо день пасмурний і Сонця не видно, то орієнтуватися можна за місцевими ознаками. Наприклад, з лівого боку кора дерев і великі камені густо вкриті мохом, гілки на кронах дерев менші, немає мурашиних тощ.

Власне спостереження

Потруйся визначити сторони горизонту в зоряній сонячній день.

1. Стань спиною до Сонця. Твоя лівя рука покаже напрямок на північ, а права буде південь.
2. Розведи руки в різні сторони на рівні плечей. Ліва рука вказуватиме на захід, а права – на схід.
3. Визнач, які об'єкти знаходяться в північній частині горизонту, а які – у південній. Що віддалене на захід, а що – на схід?

Горизонт має чотири основні сторони: північ, південь, захід, схід. Між основними сторонами горизонту знаходяться проміжні сторони: між північчю й сходом – північний схід; між півднем і сходом – південний схід; між північчю й заходом – північний захід; між півднем і заходом – південний захід.

Розглянь малюнок. Назви основні й проміжні сторони горизонту.

1. Як ти знаєш сторони горизонту?
2. Як можна визначити сторони горизонту за Сонцем?
3. Чи зможеш ти визначити основні сторони горизонту за іншими природними ознаками?

ОРІЄНТУВАННЯ НА МІСЦЕВОСТІ ЗА ДОПОМОГОЮ КОМПАСА

Компас – важливий винахід людства. За допомогою цього пристрою люди давно навчилися орієнтуватися в просторі. Морські й малярівники, туристи і спортивці – усі використовують компас.

За будь-якої погоди, удень і вночі найкраще орієнтуватися за допомогою компаса.

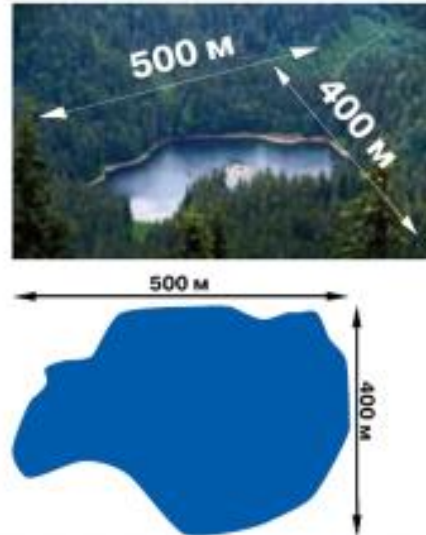
Компас – прилад для визначення сторін горизонту. Темна (найчастіше синя) частина намагніченої стрілки компаса завжди показує на північ, а червона – на південь.

ПЛАН МІСЦЕВОСТІ. МАСШТАБ

Порівняй зображення реальних предметів та накреслених планів. Як зобразили ці об'єкти на аркуші паперу?

Для роботи в парах пропонуємо інструкції для виконання

Розгляньте фізичну карту України.

Як позначають сторони горизонту на карті?

Запам'ятайте умовні знаки фізичної карти.

Знайдіть на карті найбільші річки України. Покажіть їх на карті від витoku річки, до місця, куди вона впадає.

Знайдіть на карті гори. Покажіть найвищі їх точки.

Покажіть на карті кілька великих міст.

ПРИРОДА МАТЕРИКІВ І ОКЕАНІВ

Той, хто думає про природу,
усвідомлює минуле
й думає про майбутнє.

Олексій Василюк

Чому погода на Землі різна?

Розглянь малюнки й розкажи, як життя людей залежить від погоди. Що, на твою думку, змушує людей переселятися з місця на місце?

Повінь

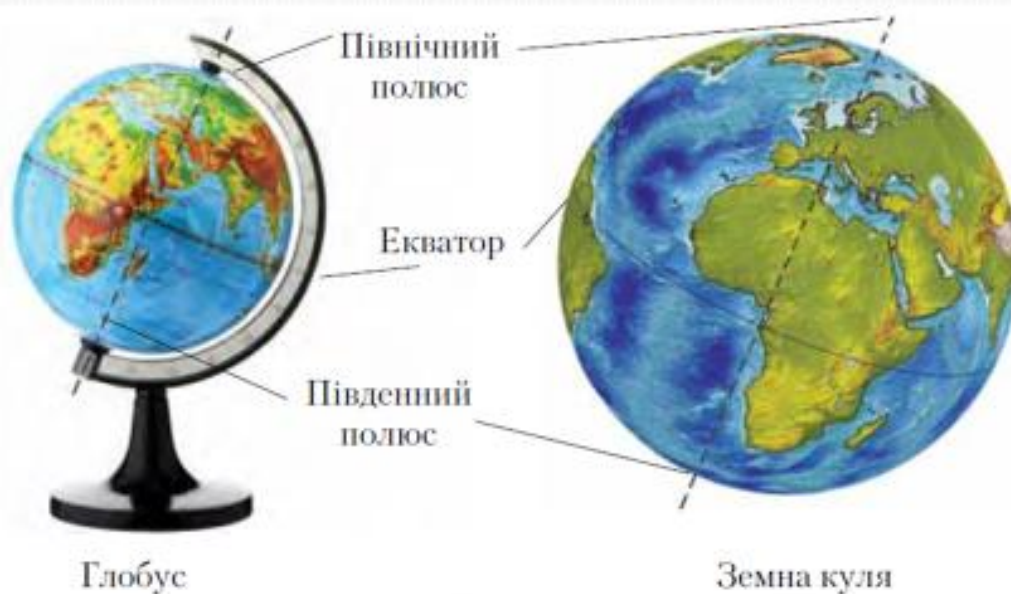

Заметіль

Засуха

ОКЕАНИ ТА МАТЕРИКИ НА ГЕОГРАФІЧНИХ КАРТАХ

Кожен житель Землі, дитина або дорослий, живе він на березі моря або ніколи його не бачив, повинен знати, що від його особистої поведінки залежить чистота океанських вод.

Шторм у Тихому океані

Узбережжя Індійського океану

Дрейфуючий айсберг у Атлантичному океані

Північний Льодовитий океан

НАША БАТЬКІВЩИНА — УКРАЇНА

Буває, часом спіпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво, —
Оці степи, це небо, ці ліси,
Усе так гарно, чесно, незрадливо,
Усе як є — дорога, явори,
Усе моє, все зветься — Україна...

Ліна Костенко

ФОРМИ ЗЕМНОЇ ПОВЕРХНІ УКРАЇНИ І СВОГО КРАЮ

Розглянь фотографії різних куточків України. Які особливості земної поверхні відображені?

Рівнина

Низовина

Височина

Гори

Основними формами земної поверхні в Україні є рівнини й гори.

Практична робота

Встановлення складу ґрунту за допомогою дослідів

1. Поклади грудочку ґрунту в склянку з водою.
2. Поклади в металеву коробку трохи ґрунту. Постав коробку на спиртівку і нагрівай. Тримай над ґрунтом скло, поки на склі не з'являться краплинки води.
3. Висип у склянку з водою прожарений ґрунт. Розмішай суміш. Спостерігай, які частинки ґрунту осядуть на дно першими.
4. Поклади на чистий папір грудочку ґрунту. Роздивися його уважно.
5. Зроби висновки після кожного проведеного дослідів.

ТІЛА ТА РЕЧОВИНИ

Існувати може навіть те,
чого не можна побачити очима.

Демокріт

Розглянь малюнки. Визнач, які тіла вміщують воду, цукор, крохмаль, жири.

Робота в парі

Розглянь малюнки. Знайди речовини в твердому, рідкому й газоподібному станах.

З'ясуй, які тіла вміщують воду.

Власне спостереження

Як із непридатної для пиття води зробити питну воду?

У півлітрову банку налий води. Додай туди кілька ложок солі й цукру, перемішай, поки не утвориться розчин. Спробуй на смак. У глибоку посудину постав порожню склянку. На дно склянки поклади промиту гальку, щоб склянка не спливала. Налий із банки розчин так, щоб краї склянки виступали з води. Зверху посудину закрій плівкою, щільно зав'язавши навколо ємності. Над склянкою обережно продави плівку донизу, аби утворилося заглиблення, і поклади ще один камінчик. Постав посудину на сонці. Через кілька днів у склянці накопичиться чиста питна вода.

Навчальні проекти

**«Мандрівка просторами всесвіту»,
«Цікавий світ океанів»,
«Водойми рідного краю, їх стан та охорона»,
«Дослідження властивостей твердих тіл та рідин»**

- застосування активних методів навчання;
- впровадження елементів проектної діяльності.

Навчальний проект!

Щоб стати захисником природи, кожен із нас повинен уміти надавати їй допомогу. Разом із однокласниками поміркуйте про те, що ви можете зробити для збереження природи у вашому рідному краї.

Поради щодо організації роботи над проектом.

- Визначте мету вашого проекту.
- Дайте йому назву.
- Визначте природні об'єкти, які будуть складовою вашого проекту. Зберіть додаткову інформацію про ці об'єкти.
- Складіть план роботи. Визначте природоохоронні заходи й терміни їх проведення.
- Визначте склад робочих груп і відповідальних у кожній із груп.
- Визначте, які засоби знадобляться для виконання вашого проекту і хто вам може допомогти у разі необхідності.
- Виконуючи проект, ведіть робочі записи. Вони допоможуть вам скласти звіт про виконання проекту.

Поділіться зі своїми друзями знаннями про заповідники й національні природні парки в зонах мішаних лісів, лісостепу, степу, Українських Карпат і Кримських гір.

ВАРІАТИВНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

- урок – екскурсія;
- урок – дослідження;
- урок – подорож;
- урок створення книги природи;
- урок – змагання тощо.

Дякую за увагу!

З повагою, Ірина Андрусенко,

фахівець у галузі теорії і методики початкового навчання.

На посаді наукового співробітника лабораторії початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України працює з 2011 року.

За спеціальністю «Теорія навчання», аспірант Інституту педагогіки НАПН України (з 2012 р.).

І.В. Андрусенко – автор понад 30 наукових і науково-методичних статей, 7 посібників, 1 програми. Серед наукових праць – монографія «Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи» (у співавторстві). Є одним із розробників курсу уроків сталого розвитку для початкової школи Міжнародного освітнього проекту «Освіта для сталого розвитку в дії».

Запрошую до співпраці! e-mail: irina0668@bigmir.net

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 1 КЛАСІ НУШ

О. В. Вашуленко, науковий співробітник відділу початкової освіти

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В 1 КЛАСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

ВАШУЛЕНКО О. В., науковий співробітник
відділу початкової освіти Інституту педагогіки
НАПН України

Метою курсу «Навчання грамоти» є формування в першокласників навичок читання і письма, пізнавального інтересу до рідного слова, читання, книжки, розвиток усного мовлення, пізнавальних здібностей, інтересу до навчальної діяльності, здатності застосовувати уміння з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Для реалізації зазначеної мети у Типовій освітній програмі виділено такі змістові лінії:

- «Взаємодіємо усно»;
- «Читаємо»;
- «Взаємодіємо письмово»;
- «Досліджуємо медіа»;
- «Досліджуємо мовні явища».

Змістова лінія «ВЗАЄМОДІЄМО УСНО» спрямована на формування в молодших школярів умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати й оцінювати усну інформацію та використовувати її в різних комунікативних ситуаціях, спілкуватися усно з іншими людьми в діалогічній і монологічній формах заради досягнення певних життєвих цілей.

Основними напрямками цієї роботи в 1 класі є розвиток таких умінь:

- сприймати на слух і правильно розуміти усне мовлення;
- аналізувати та інтерпретувати (розкриття змісту) почуте;
- будувати діалог і невеликі монологічні усні зв'язні висловлення.

Послукайте слова. Якщо слово починається з м'якого приголосного звуку — плесніть у долоні.

Для дорослих

На сторінках підручника подано QR-коди, у яких зашифровано адресу веб-сторінки, що містить аудіо чи відео. Для того щоб скористатися QR-кодом, установіть спеціальне програмне забезпечення на смартфоні або планшеті. Наприклад, для пристроїв з операційною системою Android запусить застосунок Google Play Market та завантажте програму Powerful QR Code Scanner A+ або будь-яку аналогічну. Завантажити програми для читування QR-кодів для інших операційних систем допоможуть відомі застосунки Windows Mobile — Windows Store, iOS — App Store.

Послукайте вірш. Запам'ятайте слова з звуком [ж].

Послукайте вірш. Запам'ятайте слова зі звуком [ж].

Послукайте вірш. Назвіть тварин, яких згадано в ньому.

Послукайте вірш і скажіть, який одяг у ньому згадується.

Послукайте вірш. Розкажіть, про яких тварин сказано у вірші. Де вони живуть?

Послукайте казку Зрин Мензаток «Сім днів».

fppt.com

Змістова лінія «ВЗАЄМОДІЄМО УСНО»

Ее

Послукайте вірш. Запам'ятайте слова зі звуком [є].

У нізках яких дерев є звук [є]? До якого малюнка подіно звукову схему слова?

Назви предмет і скажи, де у слові звук [є]: на початку, у середині чи в кінці.

50

Тарас Григорович Шевченко

Тарас Григорович Шевченко — видатний український поет. Малю хлопчиком він виявив хист до малювання. У своїх віршах і малюнках він оспівував рідну Україну, її чудову природу. Закликав любити і шанувати рідну мову.

Послукайте вірш Тараса Шевченка «Тече вода з-під яворах».

Леся Українка

Леся Українка — відома українська поетеса. У дитинстві Леся була допитливою дівчиною. У чотири роки вже добре читала. Леся Українка дуже любила Україну, свій народ. Написала для дітей багато віршів та казок.

Послукайте вірш Лесі Українки «Вишневи».

55

fppt.com

Змістова лінія «ВЗАЄМОДІЄМО УСНО»

Очікувані результати навчання здобувачів освіти

Змістова лінія «Взаємодіємо усно»

переказує знайому казку, Створення усних короткий прослуханий текст монологічних з опорою на подані висловлень малюнки, словосполучення, запитання, план; **самостійно будує** коротке зв'язне висловлення за поданим початком, малюнком (ілюстрацією, серією малюнків), на основі прослуханого тексту або випадку з життя

ЗМІСТ НАВЧАННЯ

Послухай розповідь. Запам'ятай слова і звуки [о].

Розкажи прослухану розповідь за малюнками.

— О-о!

— О! О-о!

Складіть розповідь за малюнками.

— О! О! О!

— Уж-о! — Показуват!

— Е-о!

Складіть розповідь за малюнками.

Як люди кохують одиницю? Розкажи сказку одиниці.

Складіть розповідь за малюнками.

fppt.com

Змістова лінія «ЧИТАЄМО»

У процесі реалізації змістової лінії передбачено формування таких основних очікуваних результатів:

- читати вголос доступні тексти переважно цілими словами (окремі слова ускладненої структури – складами);
- виявляти розуміння їх фактичного змісту;
- правильно інтонувати речення, різні за метою висловлювання та інтонацією;
- висловлювати власне ставлення до прочитаного;
- читати за ролями діалоги з казок, оповідань, віршів;
- мати уявлення про найважливіші джерела інформації: дитячі книжки, журнали, енциклопедії, телебачення, бібліотека, Інтернет;
- виявляти інтерес, позитивне ставлення до книжки;
- пояснювати свої читацькі вподобання.

Прочитай.

Прочитай.

ас са
ос со
ус су
ис си
ес се
іс сі

жа аж
жо ож
жу уж
жі їж
же еж
жи иж

Завдання на читання складів

fppt.com

Завдання для читання слів

Принципи укладання колонок слів:

- 1) читання слів за подібністю – ряду слів, які за звуковим і буквеним складом мають багато спільного;
- 2) нарощування літер, складів на початку і в кінці слів;
- 3) добір в одну колонку слів зі спільними або частково схожими за буквеним (відповідно, звуковим) складом частинками; причому не обов'язково, щоб ці слова були спільнокореневими;
- 4) добір для попереднього, підготовчого, читання слів, які потребують пояснення або уточнення їхнього лексичного значення; зазвичай, це слова, які учні/учениці читатимуть у тексті.

ма → ма, ма → му, ма → ми, ма → мо, ма → мі

ла	мала	мало	малі
ли	мала	мали	малі
ло	мало	малі	малі
ми	мила	мили	милі
мі	мила	мили	милі
мо	мила	мили	милі
мі	мила	мили	милі

мак	коса	кокос	кінь
маки	коси	кокоси	кінні
ліс	сні	кілин	клен
лісок	сніжок	кілинок	кленок

коса	сірка	каська	слива
коза	зірка	казка	злива
хата	хмара	хвіст	
хатка	хмарка	хвостик	
хатинка	хмаринка	хвостатий	
хобот	хвиліна	комаха	
хоботок	хвилянка	мураха	

fppt.com

Одиниці читання

- 1) буква на позначення голосного звуку, який становить окремий склад (а – кула, о – са, у – рок, е – кран);
- 2) сполучення двох букв на позначення приголосного і голосного звуків (злиття приголосного з голосним), яке може становити склад (мо – ло – ко, ли – мо – ни), або бути частиною складу (рак, ліс, сон);
- 3) буква на позначення приголосного звуку, що стоїть за межами злиття у складі (лі – с, к – ра – н, с – ло – н).

змій	сойка	дівка
змий	майка	трійка
дівка	лівійка	йо
мийка	копійка	йод
тві	вістрн	клей
сві	майдан	вирій
кра	маїстер	музей
зна	трамвай	знайомий
	тролейбус	майонез
		серйозний

теніс	танок	туман	аптека
театр	талант	турист	терка
карате	тарілка	турнік	термос

• Простеж, як утворюються нові слова.

сад	дим	дар
садок	димар	дарунок
садівник	диміти	дарувати

fppt.com

Завдання для читання речень, текстів

- Прочитай речення за допомогою малюнків.

- Прочитай.

У Ма-и-и-и мама. І у мами мама.

- Як називають маму мами?

- Прочитай речення. Яке слово треба додати в останньому реченні?

У Поліни про пугу і наву.

У Павла про півника і пелікана.

У Поліни і Павла про _____.

ПРИВІТ, САШКУ!

Приро нам, бо ти захворів і не приходиш до школи.

Розповімо про наші класні новини. Раді тобі повідомити про перемогу в конкурсі віршів. Твій вірш «Ромашки» отримав найбільшу кількість балів.

На наступному тижні у школі буде шаховий турнір. Ми усім класом вирішили відправити на турнір Анжелу Жук.

Старший брат нашого Остапа буде тренувати хокейну команду нашого класу. А тато Мишка Штока подарував у наш акваріум аж шість рибок.

Ольга Ігорівна радить тобі п'яти напій із калини і шипшини. Це швидко допоможе подолати хворобу.

Швидше одужуй! Усі тебе ждуть.

Друзі і подруги з класу.

Якщо хтось із ваших однокласників (однокласниці) хворів і не ходить до школи, напишіть йому (їй) листа або зателефонуйте.

27

fppt.com

Завдання для читання текстів

- Розглянь малюнок. Прочитай текст. Дай відповіді на запитання.

АКВАПАРК

Поліна і Павлик плавали в аквапарку. Поліна пливла поволі. А Павлик?

Пилип в аквапарку пірнав. А Каріна?

- Перевір, чи дотрималися тато і син запланованих покупок.

85

БУДЕМО БОКСЕРАМИ

Борис і Данило — брати. У середу вони відвідали бібліотеку. Брати вибрали собі розповіді про бокс і боксерів.

Тато зрозумів синів і купив усім квитки на бокс. Борис і Дмитро зраділи!

У суботу тато повів синів на бокс. Вони уболівали за боксера Олександра Усика. На ринзі він був в образі козака.

— Нокіу! Слава! Браво! — усі раділи перемозі Олександра.

— І ми будемо відомими боксерами! — удецино сказали брати.

101

fppt.com

Завдання для читання текстів

За Марією Чумарною

НАШ ВЕСЕЛИЙ ПЕРШИЙ КЛАС

Хлопчик. Котику, коточку,
не сиди в куточку,
Ходи, котику, до нас,
в наш веселий перший клас!

Усі разом. А котик не хоче,
у кутку собі муркоче,
І не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

30

Дівчинка. Зайчику сіренький,
зайчику гарненький,
ходи, зайчику, до нас,
в наш веселий перший клас!

Усі разом. Скiк-стриб! Зайчик скаче,
та зайча таке ледаче,
бо не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

Хлопчик. А руда лисичка
взула черевички,
Ходи, лисонько, до нас,
в наш веселий перший клас!

Усі разом. Плиг, плиг! Наша лиска
лиш хвостом руденьким блиска,
І не хоче йти до нас,
в наш веселий перший клас!

Дівчинка. Сонечко раненько встало,
личенько собі вмивало.
І самé прийшло до нас,
в наш веселий перший клас!

Усі разом. Блись, блись промінчиками,
ходить сонечко між нами.
Дуже тишить воно нас,
наш веселий перший клас.

Підготуйте і розіграйте сценку за віршми.

31

fppt.com

Завдання для формування умінь розуміти зміст прочитаного

- Розглянь малюнки. Прочитай слова. Назви слова, які відповідають кожному малюнку.

кава
пава

палка
пилка

песик
персик

пiска
ласка

- Прочитай. Покажи на малюнках Валю і Віку.

У Валі вінок.
І у Віки вінок.
У Віки у вінку маки.
А у Вали вінку —
кодски.

- Прочитай речення. Знайди на малюнку Камілу й Оксанку. Опиши їх.

У Каміли сік. У Оксанки сік.
У Максима сік. А у Миколки сік.

- Прочитай. Добери підпис до кожного малюнка.

У бабусі крiль.
У бабусі кролі.

У барлозі ведмiдь.
У барлозі ведмеді.

13

fppt.com

Змістова лінія «ДОСЛІДЖУЄМО МЕДІА» передбачає формування в учнів умінь аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в медіатекстах та використовувати її для збагачення власного досвіду, створювати прості медіапродукти.

▶ Перегляньте відео. Складіть розповідь про один із овочів гарбузової родини.

▶ Перегляньте відео. Розкажіть, як ці діти зробили статки.

▶ Розкажи, що зображено на малюнку.

Що побачили діти за віном?
Що ви бачите за віном свого класу?

▶ Розкажи, що зображено на світлинах.

▶ Як ознаки наближення грози зображено на світлинах?

▶ Якими звуками наповниться ліс після дощу?

Завдання для сприймання простих медіапродуктів (малюнки, світлина, мультфільми тощо) та їх обговорення.

fppt.com

Змістова лінія «ДОСЛІДЖУЄМО МОВНІ ЯВИЩА» спрямована на дослідження учнями мовних одиниць і явищ з метою опанування початкових лінгвістичних знань, норм літературної вимови та правил українського правопису, формування в молодших школярів умінь послуговуватися українською мовою в усіх сферах життя.

ЗМІСТ

Льві діти.....	4
Замість школи.....	5
Я пишу здебільшого одностайно.....	6
Ознайомлюся зі словами — назвами предметів.....	8
ЩО?.....	8
Ознайомлюся зі словами — назвами предметів.....	10
ХТО?.....	10
Ознайомлюся зі словами — назвами дій.....	12
ЩО РОБИТЬ?.....	12
Ознайомлюся зі словами — назвами ознак.....	14
ЯКІ? ЯКА? ЯКІ? ЯКІ?.....	14
Ознайомлюся зі словами, якими називають кількість предметів.....	15
Досліджу речення.....	18
Ознайомлюся зі звичкою в кінці речення: ?!.....	20
Ознайомлюся зі службовими словами.....	22
Дію слова на складі.....	24
Ознайомлюся з наголосом у словах.....	26
Спостерігаю за мовними звуками і звуками мовлення.....	28
Розділяю голосні і приголосні звуки.....	29
Розділяю тверді і м'які приголосні звуки.....	30
Аналізую звуковий склад слів.....	32

▶ Назви предмети, які є в класі.

▶ Послухайте відео про те, як класний Микола складає свій речень.

▶ Знайди чотири предметні або дієслівні.

▶ Розглянь малюнок предметів. Як їх об'єднати?

116

Особливістю нового Букваря є те, що спочатку діти отримують уявлення про слово, вчать називати предмети, добирати до них слова-назви дій, ознак.

fppt.com

Змістова лінія «ДОСЛІДЖУЄМО МОВНІ ЯВИЩА»

ОЗНАЙОМЛЮЮСЯ ЗІ СЛОВАМИ-НАЗВАМИ ОЗНАК. ЯКИЙ? ЯКА? ЯКЕТ ЯШ?

« Назви зображені у кожного ряду предмети одним словом. Розкажи, як вони.

« Склади своє розповідь про будь-який фрукт, ягіду або овоч.

« Покажи, як зліпити у креветки на м'ясоному фаршу.

14

ОЗНАЙОМЛЮЮСЯ ЗІ СЛОВАМИ, ЯКИМИ НАЗИВАЮТЬ КІЛЬКІСТЬ ПРЕДМЕТІВ

« Що стоїть у шафі? Назви предмети одним словом. Сілима предмети на кожній полиці? Вони по порядку висить червоні чашки?

15

« Сілима предмети на малюнку? Що тут зайве?

« Сілима вагонів у місті? Сілима годин Ці в місті?

« Сілима років виповнилося зайнику? Сілима гостей чекає зайник? Чи правильно він каже сіла?

« Послукайте відео і скажіть, який песик у нього з'явиться.

17

Новою програмою передбачено ознайомлення першокласників зі словами - назвами чисел. Тому в новому Букварі представлено матеріал для ознайомлення дітей зі словами - назвами чисел, формування в них умінь упізнавати і розрізняти слова - назви чисел, ставити до слів питання скільки?

fppt.com

Змістова лінія «ДОСЛІДЖУЄМО МОВНІ ЯВИЩА»

ДОСЛІДЖУЮ РЕЧЕННЯ

« Послукайте відео. Назвіть професії, згадані у відео.

« Склади речення за малюнками і словами.

« Простежила відео. Розкажи, як і для якого міста.

« Люди якої професії роблять ці речі?

18

ОЗНАЙОМЛЮЮСЯ ЗІ ЗНАКАМИ В КІНЦІ РЕЧЕННЯ

« Склади речення за малюнком зі знаком.

« Склади речення за малюнками зі знаком ?

« Склади речення за малюнками зі знаком !

20

РОЗРІЗНЮ ГОЛОСНІ І ПРИГОЛОСНІ ЗВУКИ

« Назви яких предметів починаються з голосного звуку?

« Назви яких предметів починаються з приголосного звуку?

« Назви предмети. Вкажи голосні звуки, які є в цих словах.

« Назви предмети. Вкажи приголосні звуки, які є в цих словах.

21

Дати вчимо дитину складати речення різні за метою висловлювання, аналізувати їх за кількістю слів, виокремлювати речення з мовного потоку.

Наступний етап - формування умінь ділити слова на склади, визначати наголошений склад, розрізняти голосні і приголосні звуки, тверді і м'які приголосні звуки.

fppt.com

Особливістю нового Букваря є те, що в ньому змінено послідовність і кількість вивчення букв за семестрами.

І семестр - 19 букв

Аа Оо Іі Ии Уу Ее
 Мм Лл Нн Сс Кк Вв
 Рр Пп Тт Дд Зз Бб
 Йй

ІІ семестр - 14 букв

Гг Ґґ ь Хх Жж Шш
 Чч Цц Яя Юю Єє Її
 Щщ Фф Дз Дж ,
 Алфавіт

І семестр - 21 буква

Аа Уу Оо Ии Мм Іі
 Нн Лл Вв Сс Кк Рр
 Пп Тт Ее Дд Зз ь Бб
 Гг Ґґ

ІІ семестр - 12 букв

Чч Йй Хх Яя Жж Шш
 Цц Її Юю Єє Щщ Фф
 Дз Дж , Алфавіт

Буквар має чітку дидактично обґрунтовану структуру сторінок і сторінкових розворотів. На вивчення кожної літери (крім літер Іі, Ии, Яя, ю, є, ї) передбачено два уроки, які забезпечуватимуть два сторінкові розвороти підручника.

Нн

• Порівняй перші звуки у словах **ножиці** і **ніж**. Чи є ці звуки у словах другої пари предмета?

• Послухайте розповідь. Запам'ятайте слова зі звуками [н], [и].

• Спробуй і ти висловити такі звуки.

• Склади з олівців букву **И**. Як з букви **И** зробити букву **Н**?

• Прочитай.

а	и	ан
о	н	он
и	н	ин
у	н	ун
е	н	ен
і	н	ін

я	на
о	но
и	ин
у	ну
е	не
і	ні

нам мені ліно ліля
 нани мене ліноу напліа

мали лимон
 мадіна лимоні

На мало мадіни. А на ?

У Олені на .
 — Аліне, на .
 У Олені і у Аліно .
 — Он у олені .

Завдання для розвитку уваги, пам'яті, мислення, формування вмінь спостерігати, аналізувати, порівнювати, знаходити зайвий предмет, працювати самостійно, у парі, у групі та ін.

Що перегуляв художник?

- Візнаєш, які два слова єзакорисні в одній сцені?
- Смієш тут жовобіло? Смієш серед них жовобіло? Засмучена? Крикливо?

Розглянь малюнок. Що в них є спільне?

Розгадайте ребус.

ка + = ?

МО + = ?

Розглянь малюнок. Що є спільне між ними?

Прочитай імена дітей. Знайди серед них імена і чоловіків і жінок.

Розглянь малюнок. Що в них є спільне?

Розгадайте ребус.

Розглянь малюнок. Що в них є спільне?

fppt.com

Післябуквений період навчання грамоти

Для забезпечення післябуквеного періоду у Букварі пропонується система роботи, спрямована на активну роботу першокласників із текстом, розвиток і вдосконалення їхніх навчальних умінь із видів мовленнєвої діяльності, передбачених Державним стандартом з мовно-літературної освітньої галузі: слухання і розуміння, говоріння, читання.

ЗМІСТ

Знаєш, о чому ми всі радіємо?	3
Буква Г г	4
Буква Г г	6
Буква ь	14
Буква Ж ж	16
Буква Ж ж	20
Буква Ц ц	24
Буква Ч ч	28
Буква Ш ш	32
Буква Я я	36
Буква Я я	40
Буква Є є	44
Буква І і	50
Буква І і	56
Буква Ф ф	60
Зупи! [а], [а]	66
Зупи! [а]	68
Аксиріф	72
Число і складні слова	80
Число і складні слова	82
Число і складні слова	84
Число і складні слова	86
Число і складні слова	88
Число і складні слова	90

Число про дітвину	90
Число про мистецтво у природі	94
Число про природу	98
Число оповідання про дітвину	98
Число про дитину і дитину	100
Число про дітвину і дітвину	102
Число про користь спорту	104
Число про дитинство	106
Число про чарівні слова	108
Важливі	108

У першому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У другому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У третьому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У четвертому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У п'ятому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У шостому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У сьомому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У восьмому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У дев'ятому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки. У десятому розділі Букварі є розповіді, а також і вірші, а також і загадки.

110

111

fppt.com

Добір навчальних творів для Букваря здійснювався з урахуванням визначеного програмою змісту, передбаченого змістовою лінією «Читаємо».

ЧИТАЮ І СЛУХАЮ ДІТЯЧІ ПІСЕНЬКИ

- Послухай українську народну колискову пісеньку.
- Навчання читати пісню, передаючи голосом замітки.
- Розкажи її другим чи поділися цією пісенькою з батьком.

Далеко народило лісичко

- Зайчику, зайчику, де ти буваш?
- У березовій галявині на зеленій горбочці халочка з'явилася.
- А кого ти, зайчику, там зустріла?
- Старушку сороку на калючому гіллі та зайчику лисочку у старій норі.

- Прочитай і розкажи, про кого це пісенька.

Далеко народило лісичко

ДВА ПІСЕНКИ

Два півня, два півня
горах мовіли.
Два курчак-пубарани
до м'яса мовили.
Ця м'яса, ця м'яса,
коза засмія.

30

ЧИТАЮ УКРАЇНСЬКУ НАРОДНУ КАЗКУ

РУКАВИЧКА

Був дід лиса та й загубив рукавичку.
От біжить миска, улітає в рукавичку та й каже:
— Тут я буду жити!
Кого це така миска та й питає:
— А хто-хто в цій рукавичці?
— Миска-сиротушка, А ти хто?
— Жабка-сиротушка. Пустя і мене!
— Іди!
Кого боїть жабка. Побіжав рукавичку та й питає:
— А хто-хто в цій рукавичці?
— Миска-сиротушка, жабка-сиротушка. А ти хто?
— Зайчик-ваблячок. Пустя і мене!
— Іди!
Кого це біжить зайчик — та до рукавички
— А хто-хто в цій рукавичці живе?
— Миска-сиротушка, жабка-сиротушка та зайчик-ваблячок. А ти хто?
— Лисичка-сестричка. Пустя і мене!
— Іди!
Аж ось біжить лисичка до рукавички і питає:
— А хто-хто в цій рукавичці живе?

31

— Миска-сиротушка, жабка-сиротушка, зайчик-ваблячок та лисичка-сестричка. А ти хто?
— Божич-братець. Пустя і мене!
— Іди!
Після цього пустяки в рукавичку і зайчик-ваблячок.
А за ним — лисичка-ваблячок.
Усі лисички, в рукавичку аж тікати...
Кого це дід отримав — миска його рукавички.
Пішов він лисичка, щоб він розшукав рукавичку. Підбіг миска до рукавички, а вона мовчить і вертується.
Пішов від зайчика — усі зари і розбіглися.
Прискакав да та й забрав рукавичку.

Хто в рукавичці?

- Співати дітям свої у казки? Навчати їх.

- Розкажи свої дітям свої казки і розкажи їм казки про те, як потрапити в рукавичку миска і лисичка.

32

fppt.com

Орієнтовний зміст літературного матеріалу такий: дитяча література в авторській, жанрово-тематичній різноманітності:

- твори усної народної творчості (казки, лічилки, загадки, скороговки, пісеньки та ін.);
- доступні для шестирічних першокласників/першокласниць художні твори відомих письменників України та зарубіжжя на актуальні теми для дітей: літературні казки, оповідання, вірші;
- науково-художні дитячі тексти та ін.

ЧИТАЮ ПРО КОРИСТЬ СПОРТУ

- Послухай відеоролик про спорт.

Спорт — це здоров'я і щастя.
Щоб зрости дорослим,
не в'їж шкідливих продуктів,
введи в дієту фрукти,
овочі, і м'ясо,
і фізкультуру, і спорт —
не трощ собі спортивні,
але в спорті розвиваєш,
але в спорті зростаєш,
зростаєш дорослим.

Оксана Кривенко
наблюдальниця

У нас до альпініста Рашко прийшов дідусь. Рашко тут же поклав йому свої машини та конструктор. Рашко десь сидів вліт і дивився на велику, барвисту картину та мислював про себе. А це тільки набірчик. Та рашко дідусь питає:

34

— Ой, а спорт ти любиш?
— Так, — каже Рашко. — Дуже люблю і ходжу на волейбол, і граю на баскетболі, і футболі, і бадмінтоні. І спортів у мене, і бачу, і знавця...
— Як ти знавця рашко?
— По телевізору? — здивувався дідусь. — Там це не спорт. Спорт — коли сам приєдишся.
— Це кажи, — знизав плечима.
— А як просто застав чоловіка працювати з тобою, — запитав дідусь.
— Через спорт! Рашко був набравшим у спорті.

- Чи робить ти щось для спорту? Розкажи.

35

ФІЗИКУМ У КАЗКІ

Над стародавнім Подолем і селищем Дітичів величезний Мегалітоподібний гірський ліс — один з найкращих гірських лісів. Бувало було дитинство миски на цій гірській. Таму відомо багато електронних відомостей. Називається він Фізика.

Фізика — це казки на казки. По рашко він казався казкою казкою.

Він прилетів над Подолем лісом на Подолі до Мегалітоподібного гірського лісу.

- Чи дитинство твій користується фізикою? Розкажи про свої казки.

36

fppt.com

Теми дитячого читання: про Батьківщину, сім'ю, живу і неживу природу, дітей, шкільне життя, дружбу та ін.

Читаю оповідання про дітей

Розкажіть про них Вікторію й Машу.

За Олександром Кухарем
ВІСТРАВИЙ ВОСІСЬ

Перший день школи в Лесі й Дмитрію. Сидіти дівка біля у вивітра і зорів сон і сонця. Як сонце й місяць і сон, сонце, як і сонце сонця. Показували дівчата. Лесі й Дмитрію одразу вивітра перед собою діти барвистий сонця і сонця місяця. Це, місяць і сонця сонця сонця, як місяць сонця, як сонця і сонця, як сонця і сонця, як сонця і сонця.

1 Чому дівка не вивітра на сонця сонця сонця?
2 Як сонця сонця сонця сонця сонця сонця?

Читаю про домашніх тварин

За Олександром Кухарем
ВІСІДНИКА

Віска Маруся вивітра і вивітра до вивітра сонця. Вивітра, як сонця сонця сонця, і вивітра Маруся.

1 А як вивітра, як сонця сонця сонця? — вивітра сонця.
2 Як сонця сонця — вивітра сонця Маруся. Вивітра і сонця сонця сонця і сонця.
3 Чому вивітра, — сонця сонця сонця. Чому вивітра вивітра сонця, і сонця сонця сонця, і сонця сонця сонця.
4 Як сонця сонця сонця сонця сонця сонця.
5 А як сонця сонця сонця сонця сонця сонця, сонця сонця, вивітра сонця сонця сонця.
6 Як сонця сонця, вивітра сонця сонця.

fppt.com

ЗМІСТОВА ЛІНІЯ «ВЗАЄМОДІЄМО ПИСЬМОВО»

Змістова лінія «Взаємодіємо письмово» спрямована на формування в першокласників повноцінної навички письма, умінь добирати й записувати назву малюнка, заголовок до тексту, будувати й записувати речення за ілюстрацією, життєвою ситуацією, дотримуватися культури оформлення письмових робіт, виявляти і виправляти недоліки письма (самостійно та з допомогою вчителя).

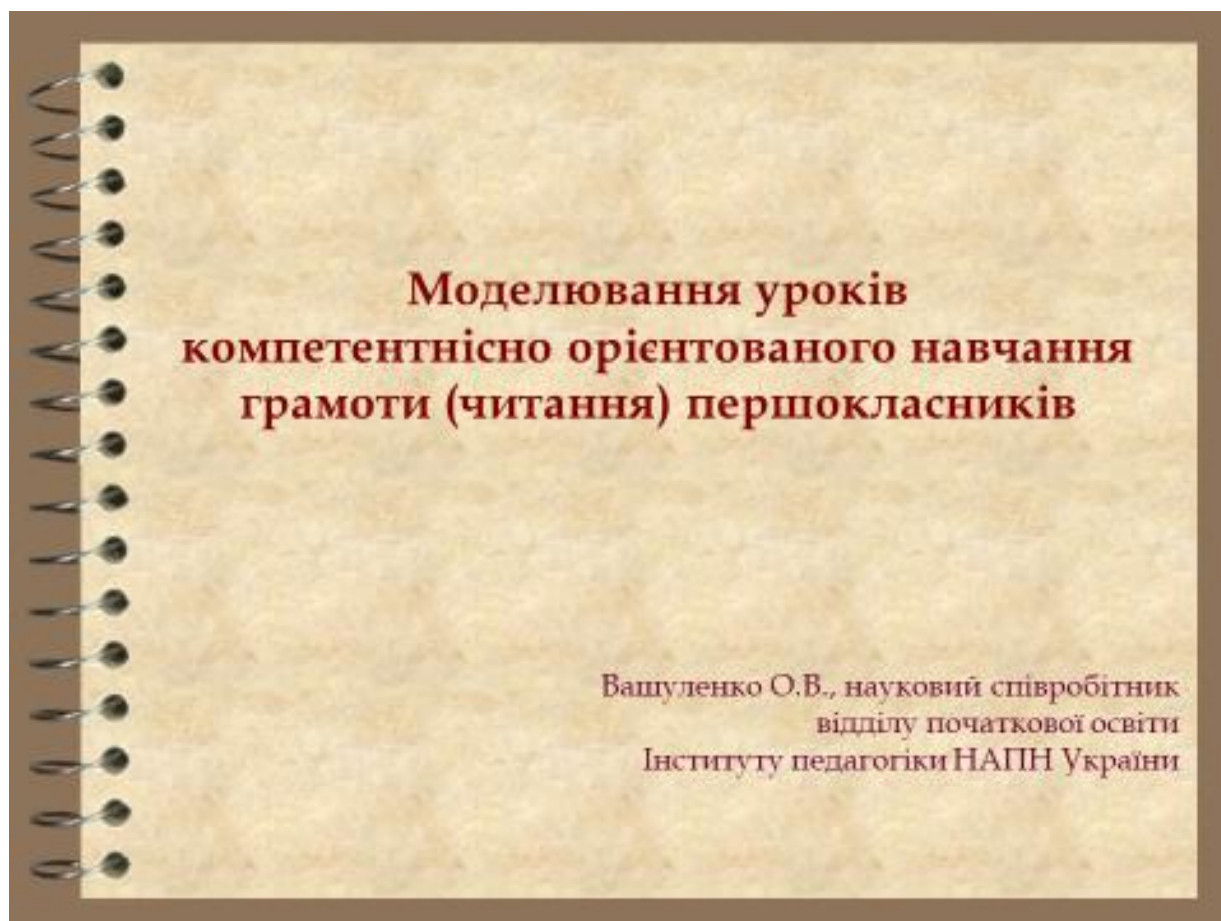

Змістову лінію «Взаємодіємо письмово» забезпечують зошита з письма і розвитку мовлення, які входять до комплексу з навчання грамоти.

fppt.com

**МОДЕЛЮВАННЯ УРОКІВ
КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ГРАМОТИ
(ЧИТАННЯ) ПЕРШОКЛАСНИКІВ**

О. В. Вашуленко, науковий співробітник відділу початкової освіти

Сучасний урок – «це середовище суб'єкт-суб'єктної та полісуб'єктної взаємодії, в основі якої – співпраця, співтворчість учителя з учнями; набуття ними не лише пізнавального, а й соціального досвіду; урахування впливу предметного й інформаційного середовищ» [Савченко О.Я].

Уроки навчання грамоти класифікуються за такими ознаками:

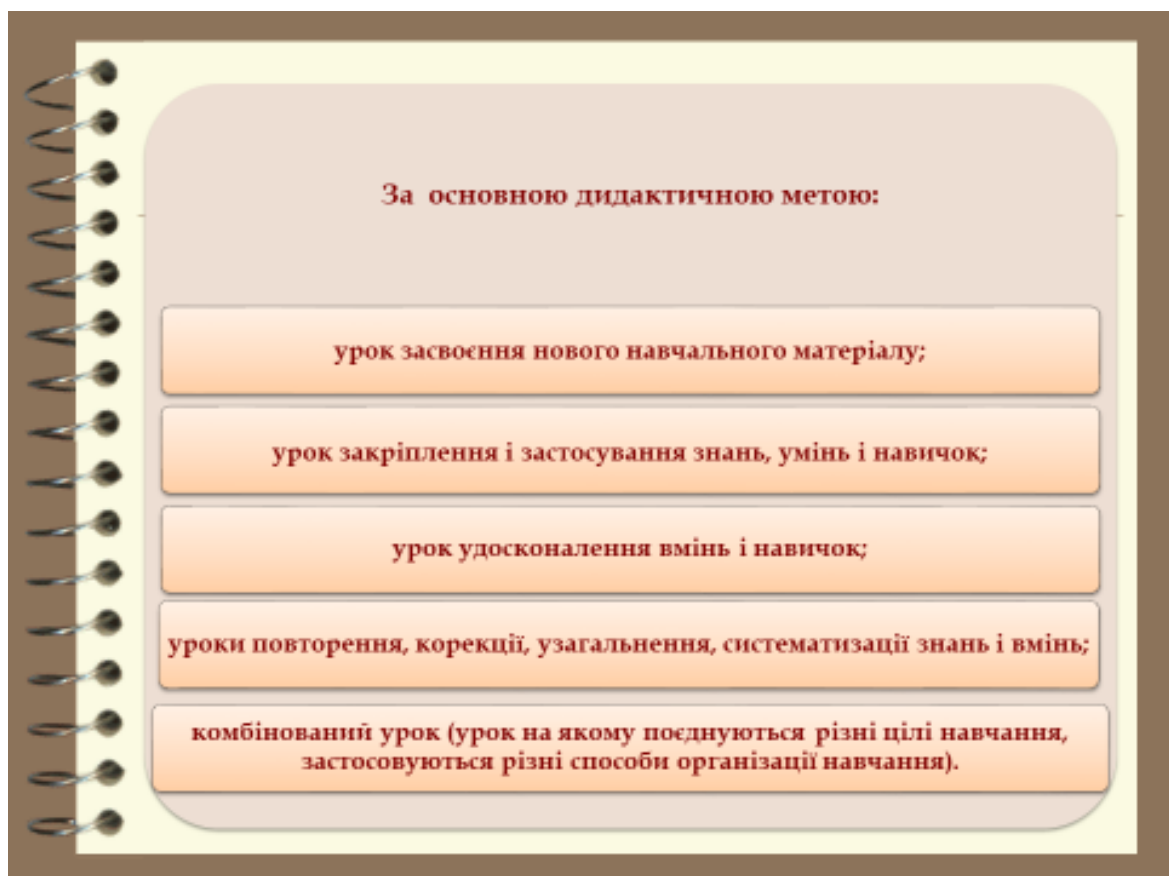
особливість контингенту учнів;

основний вид навчальної діяльності;

період навчання;

основна дидактична мета;

провідний спосіб організації навчальної діяльності.

* Використані матеріали В. Онищука.

За провідним способом організації навчальної діяльності:

- урок-гра;
- урок-сюрприз;
- урок-подорож;
- урок-казка;
- урок-спектакль;
- урок-інсценізація;
- урок-конкурс та ін.

ЕТАПИ МОДЕЛЮВАННЯ УРОКУ

I

- Визначення мети і завдань уроку.

II

- Визначення типу уроку та його структури.

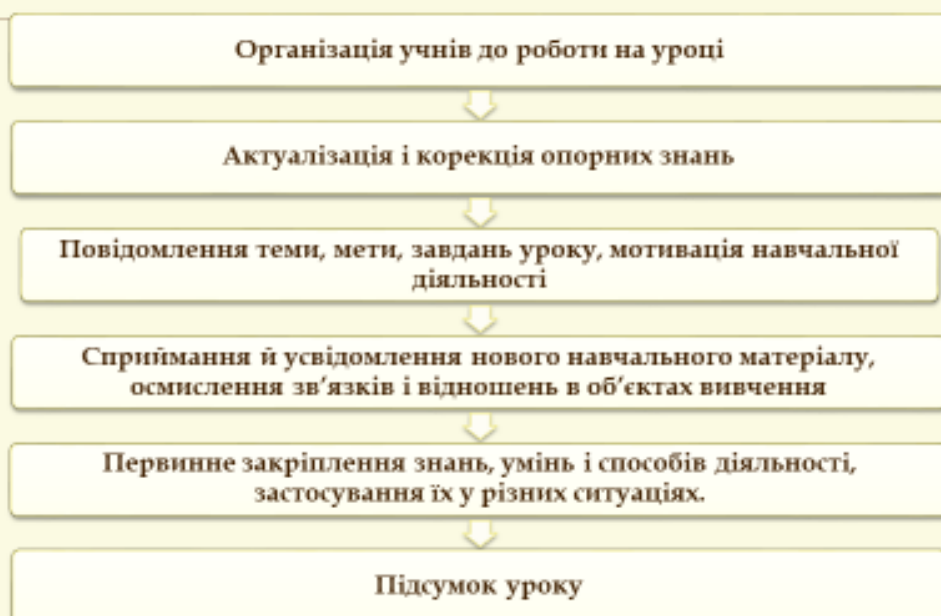
Процес засвоєння нового матеріалу першокласниками на різних уроках відбувається з урахуванням такої послідовності:

- сприймання навчального матеріалу (ознак, властивостей предметів, явищ, об'єктів);
- спостереження, аналіз і виділення з допомогою вчителя істотних, повторюваних ознак, усвідомлення їх через різноманітні завдання і вправи;
- первинне елементарне узагальнення, яке може бути у формі уявлення, поняття, зразка висловлювання, міркування;
- практична діяльність;
- контроль, корекція (які можуть мати поточний і підсумковий характер).

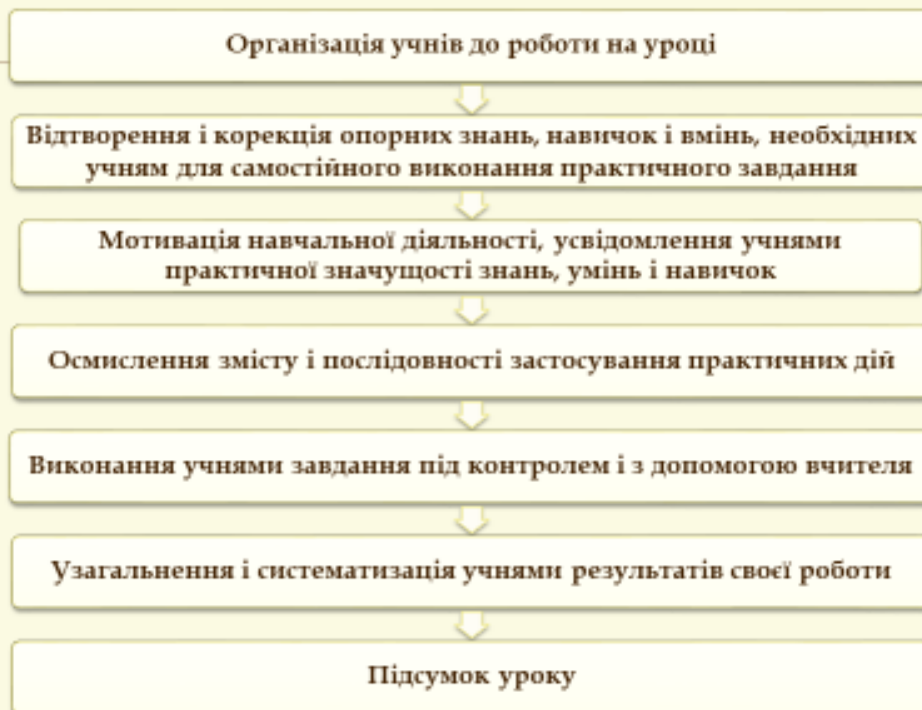
ОСНОВНІ ЕТАПИ УРОКУ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ:

- організація учнів до роботи на уроці;
- актуалізація і корекція опорних знань;
- повідомлення теми, мети й завдань уроку;
- мотивація навчальної діяльності учнів;
- ознайомлення з новим матеріалом (включення фізкультхвилинки);
- усвідомлення, первинне закріплення (включення фізкультхвилинки);
- розгорнутий підсумок уроку (вчитель – учні).

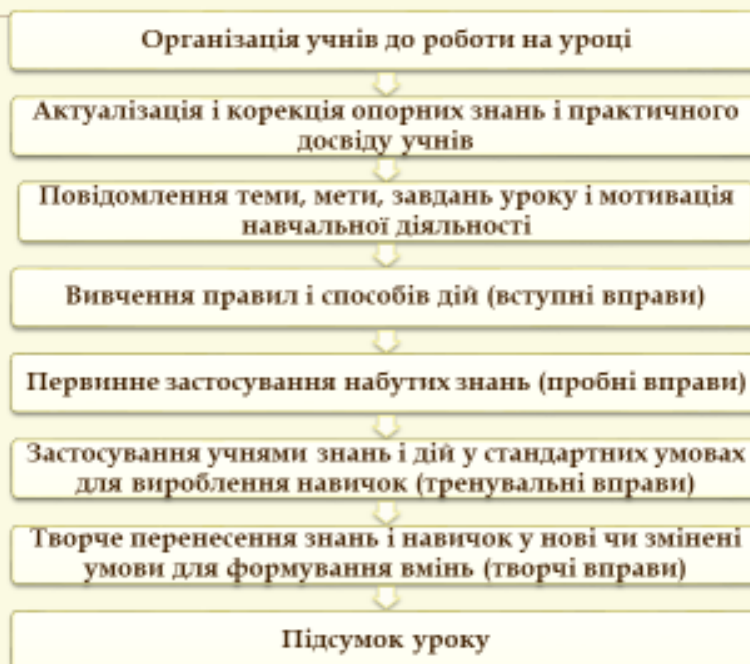
Структура уроку засвоєння нового навчального матеріалу

Структура уроку закріплення і застосування знань, умінь і навичок

Структура уроку вдосконалення вмінь і навичок

Структура уроку повторення, корекції, узагальнення і систематизації знань і вмінь

Організація учнів до роботи на уроці

Мотивація навчальної діяльності учнів і повідомлення теми, мети й завдань уроку

Відтворення і корекція опорних знань, перевірка уміння застосовувати їх у практичній діяльності

Повторення знань і вмінь учнів шляхом застосування учнями знань і вмінь у стандартних і в змінених (нестандартних) умовах

Узагальнення і систематизація понять, засвоєння системи знань і застосування їх для пояснення нових фактів і виконання практичних завдань

Підсумок уроку

Структура комбінованого уроку

Організація учнів до роботи на уроці

Актуалізація раніше засвоєних знань

Мотивація навчальної діяльності учнів, повідомлення теми, мети й завдань уроку

Сприймання й усвідомлення учнями нового навчального матеріалу

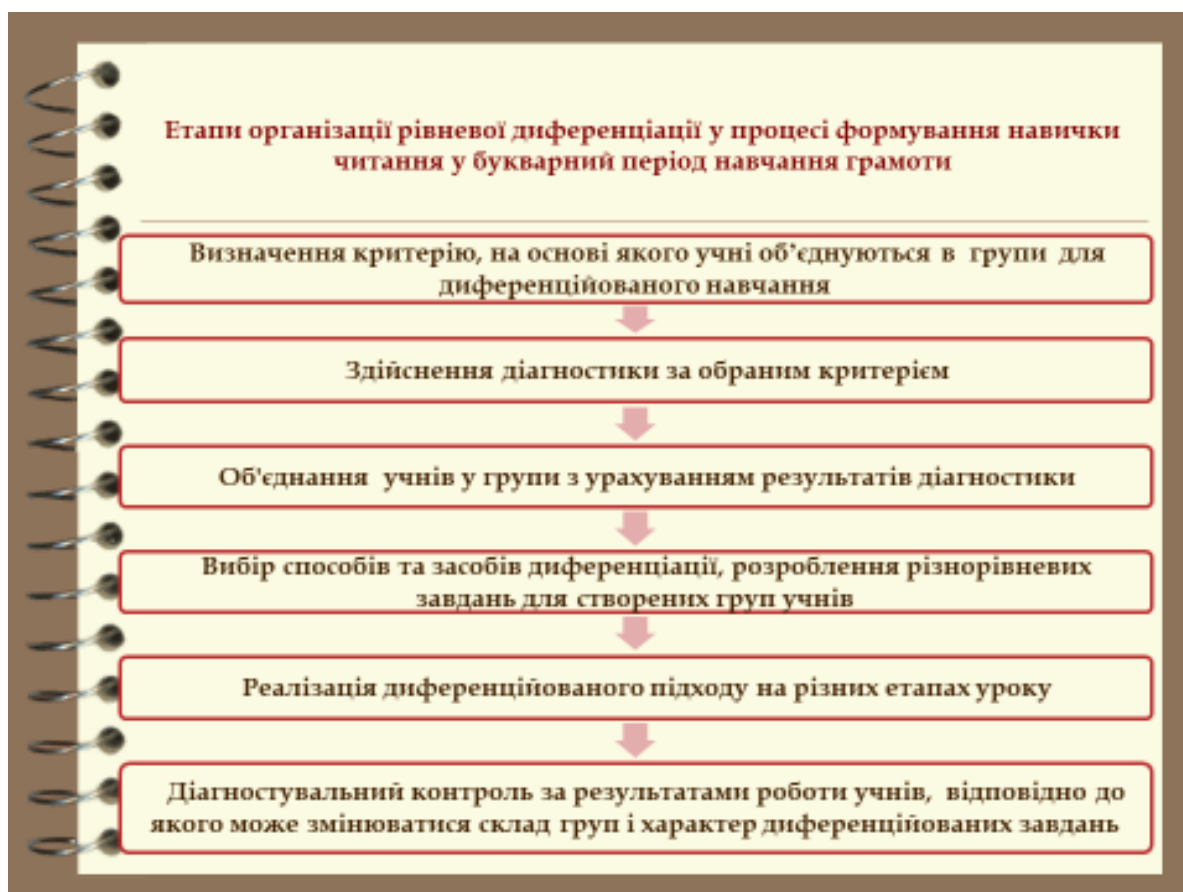
Закріплення знань, умінь і способів діяльності, застосування їх у різних ситуаціях

Підсумок уроку

Диференційований підхід на уроках навчання грамоти – це така організація навчально-мовленнєвої діяльності першокласників, яка відбувається з урахуванням індивідуально-психологічних особливостей в оволодінні навичкою читання й реальних навчальних можливостей кожного учня, шляхом застосування доцільних способів керівництва навчальним процесом, інтеграції різноманітних форм, методів, прийомів, засобів навчання, адаптованих до індивідуально-психологічних особливостей учнів у процесі навчання грамоти.

* Використані матеріали А. Саржанової, Г. Квасних.

ФОРМУВАННЯ ДОСВІДУ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

*В. О. Мартиненко, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти,
кандидат педагогічних наук*

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Формування досвіду читацької діяльності молодших школярів на уроках літературного читання

Валентина Мартиненко,
провідний науковий співробітник
відділу початкової освіти,
кандидат педагогічних наук

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Мета курсу

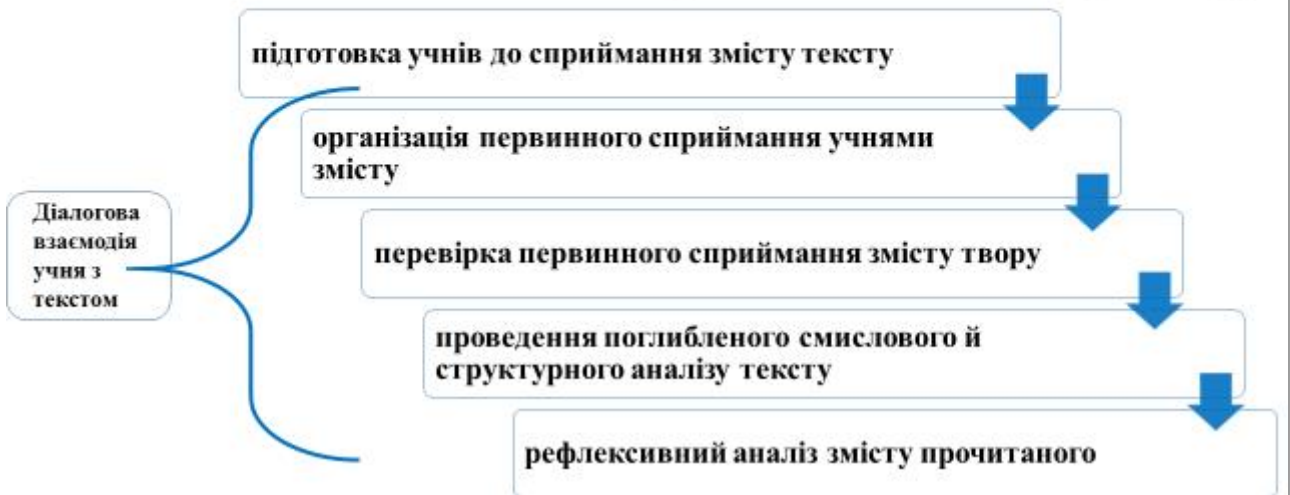
- розвиток дитячої особистості засобами читацької діяльності;
- **формування читацької компетентності молодших школярів;**
- ознайомлення учнів з дитячою літературою як мистецтвом слова;
- підготовка школярів до систематичного вивчення курсу літератури в основній школі.

Читацька компетентність - оволодіння учнями сукупністю знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень, які дають змогу дитині відповідно до її вікових можливостей самостійно

- орієнтуватися в колі дитячого читання,
- самостійно працювати з текстами різних видів
 - їх читати,
 - розуміти,
 - знаходити в них потрібну інформацію,
 - застосовувати її для вирішення навчально-пізнавальних завдань у життєвому досвіді, у стандартних і нових ситуаціях.

Змістова лінія «**Досвід читацької діяльності**» є ключовою у набутті учнями досвіду роботи з текстами різних видів, дитячими книжками, довідковою літературою, періодикою.

Технологія поетапного опрацювання змісту твору

Підготовка учнів до сприймання змісту тексту

досвід прогнозування
й антиципатії

розвиток уваги до
незнайомих слів

Організація первинного сприймання учнями змісту

слухання-розуміння

самостійне читання-
розуміння

Перевірка первинного сприймання змісту твору

досвід початкового
самовизначення:
думки, почуття,
емоції, оцінки

Проведення поглибленого смислового й структурного аналізу тексту

- поглиблене усвідомлення фактичної, концептуальної, підтекстової (4 клас) інформації;
- оволодіння предметними, загальнопредметними читацькими вміннями, навичками, способами діяльності:
 - у комунікативно-мовленнєвій сфері;
 - в інформаційній сфері;
 - у сфері застосування загальнопізнавальних читацьких умінь.

Рефлексивний аналіз змісту прочитаного

Провідні напрями діяльності з оволодіння учнями досвідом роботи з дитячою книжкою, роботи з інформацією

- Ознайомлення учнів із світом дитячих книжок.
- Формування позитивних читацьких мотивів, читацьких інтересів учнів.
- Ознайомлення дітей з найважливішими джерелами одержання інформації.
- Робота з позатекстовою інформацією дитячої книжки.
- Формування продуктивних прийомів роботи з текстом дитячої книжки, медіатекстом.

Позатекстові структурні елементи дитячої книжки

- ОБКЛАДИНКА: *НАПИСИ, ЗОБРАЖЕННЯ*
- ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ: *НАПИСИ, ЗОБРАЖЕННЯ*
- ІЛЮСТРАЦІЇ, ЩО СУПРОВОДЖУЮТЬ ЗМІСТ ТЕКСТУ
- ЗАГОЛОВКИ, ПІДЗАГОЛОВКИ, РОЗДІЛИ І Т. ІН.
- ЗМІСТ (ПЕРЕЛІК ТВОРІВ) У КНИЖЦІ
- ПРИКНИЖНА АНОТАЦІЯ
- ПЕРЕДМОВА, ВІДОМОСТІ ПРО ПИСЬМЕННИКА

2 КЛАС

Завдання 1. Засвоєння структурних елементів дитячої книжки

- Пригадай, з чого складається дитяча книжка. Правильно з'єднай назви та зображення.

Завдання 2. Засвоєння структурних елементів дитячої книжки

- Уважно роздивись обкладинку і титульний аркуш книжки. Правильно з'єднай.

- Підкресли на титульному аркуші лише ті відомості про книжку, яких немає на обкладинці. Що вони підказали тобі? Розкажи.

Завдання 3. Формування умінь визначати тип дитячої книжки на основі розглядання обкладинки та титульного аркуша

2. Що ти можеш сказати про цю книжку, її зміст, розглянувши обкладинку й титульний аркуш? Зазнач правильні відповіді.

Це:

- книжка-вір одного письменника
- книжка-збірка
- твори усної народної творчості
- твори авторські й народні
- твори авторські
- твори художні
- твори науково-пізнавальні

Завдання 4. Формування умінь вибирати потрібну книжку з кількох запропонованих на основі змісту обкладинки

Учуся самостійно працювати з дитячою книжкою!

1. Уважно розглянь обкладинки книжок. Прочитай на них написи. Зазнач, у яких із цих книжок вміщено народні твори.

Завдання 5. Формування умінь самостійно працювати з виставкою дитячих книжок

Уважно розглянь обкладинки книжок. Вибери з-поміж них (далше кожен) лише ті, які можна поставити на книжкову виставку «Українські народні казки».

Українські народні казки

казки

• Які книжки залишилися? Залич у вороніжх плітіннах їхні номери. Що їх об'єднує? Як можна назвати цю книжкову виставку? Поясни свою думку.

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

*В. О. Мартиненко, провідний науковий співробітник відділу початкової освіти,
кандидат педагогічних наук*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Мартиненко В.О.,
кандидат педагогічних наук,
провідний науковий співробітник відділу початкової освіти
Інституту педагогіки НАПН України

РЕЗУЛЬТАТИ МІЖНАРОДНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЯКОСТІ ЧИТАННЯ І РОЗУМІННЯ ТЕКСТІВ ВИПУСКНИКАМИ 4-Х КЛАСІВ (PIRLS):

2006

- ГОНКОНГ
- РОСІЯ
- ФІНЛЯНДІЯ
- СІНГАПУР
- США
- ДАНІЯ
- ХОРВАТІЯ
- ІРЛАНДІЯ
- АНГЛІЯ
- КАНАДА

2011

- ГОНКОНГ
- РОСІЯ
- СІНГАПУР
- ЛЮКСЕМБУРГ
- КАНАДА
- ШВЕЦІЯ
- ІТАЛІЯ
- НІДЕРЛАНДИ
- БЕЛЬГІЯ
- НІМЕЧЧИНА

2016

- РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ
- СІНГАПУР
- ГОНКОНГ
- ІРЛАНДІЯ
- ФІНЛЯНДІЯ
- ПОЛЬЩА
- ПІВНІЧНА ІРЛАНДІЯ
- НОРВЕГІЯ (5 КЛАС)
- ТАЙВАНЬ
- АНГЛІЯ

ВІД'ЄМНІ ПОКАЗНИКИ У ЧИТАЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ І МОВЛЕННІ УЧНІВ ПІД ВПЛИВОМ ЕКРАННИХ ТЕХНОЛОГІЙ:

- Зниження концентрації уваги під час читання текстів з лінійною структурою
- Тенденції до поверхового (фрагментарного) сприймання змісту текстів
- Істотне скорочення обсягу тексту, який сприймається за одиницю часу
- Зростає кількість дітей із системними мовленнєвими і графічними порушеннями (дислексією, дисграфією)
- Більш пізніє, порівняно з попередніми роками, оволодіння багатьма учнями мовленням, збіднення словникового запасу
- Нарощення від'ємних показників у зв'язному мовленні старшокласників і студентів
- Негативний вплив на культуру мовлення (сленговий, згрубілий характер спілкування)
- Невтішні прогнози вчених щодо розвитку образного мислення учнів, творчої уяви

ПОЗИТИВНІ ПОКАЗНИКИ ВПЛИВУ ЕКРАННИХ ТЕХНОЛОГІЙ

- Розвиток умінь і навичок роботи з невербальним матеріалом
- Позитивний вплив на темпоритм дітей
- Миттєве охоплення й усвідомлення змісту невербальної інформації
- Уміння досить швидко переключати увагу, сприймаючи розрізнені смислові фрагменти
- Висока швидкість оброблення візуальної інформації

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЧИТАЦЬКИХ ІНТЕРЕСІВ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА

- ❖ ПРИГОДИ
- ❖ ФАНТАСТИКА
- ❖ ДЕТЕКТИВИ
- ❖ ЖИТТЯ СУЧАСНИХ ДІТЕЙ, ЇХ СПРАВИ
- ❖ ГЕРОЇКО-ПАТРІОТИЧНА ТЕМАТИКА
- ❖ РІЗНОЖАНРОВІ ГУМОРИСТИЧНІ ТВОРИ

НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

- ❖ КНИЖКИ, ЕНЦИКЛОПЕДІЇ, ДОВІДНИКИ – ПРО РІЗНІ ВІНАХОДИ, ВІДКРИТТЯ, СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ, ВИДИ ТРАНСПОРТУ, КОСМОС, РОСЛИННИЙ І ТВАРИННИЙ СВІТ
- ❖ СЕРІЯ КНИЖОК «ЖИТТЯ ВИДАТНИХ ДІТЕЙ»

ПИТАННЯ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ РОЗВ'ЯЗАННЯ

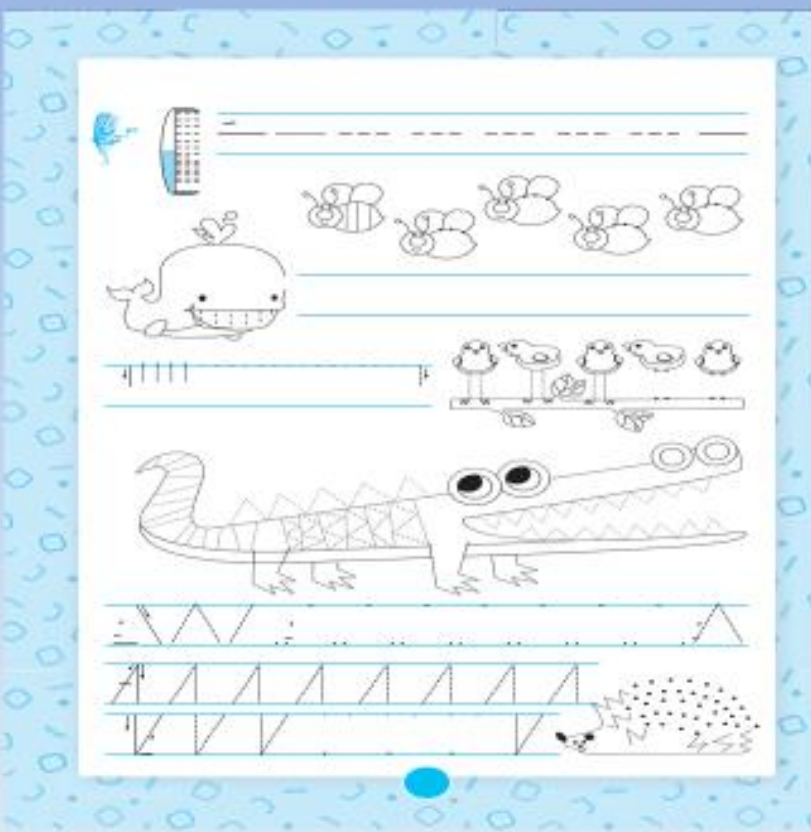
- **Індивідуалізація читацької діяльності учнів:**
 - індивідуалізація завдань для учнів з різними стартовими можливостями з читання та індивідуально-психологічними особливостями.
- **У контексті формування повноцінної навички читання посилити акцент:**
 - на розвиток в учнів різних властивостей уваги, оперативного поля читання, переглядового й вибіркового видів читання.
- **У методиці роботи з текстами, що мають різну полікодову структуру, у т.ч. з медіатекстами, звернути увагу на:**
 - алгоритм пошуку і виявлення потрібної інформації;
 - розвиток умінь розкодувати графічну інформацію;
 - критичний аналіз, оцінку інформації;
 - технологію створення власних медіапродуктів;
 - розвиток комунікативних умінь за змістом прочитаного (сприйнятого).

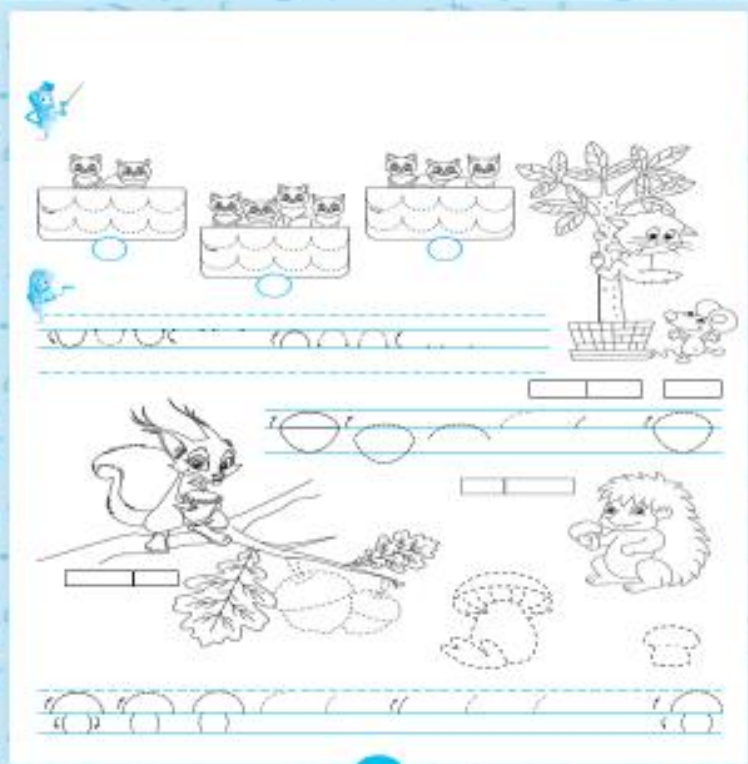
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ПЕРШОКЛАСНИКІВ ДО НАВЧАННЯ ПИСЬМА В ДОБУКВЕНИЙ ПЕРІОД

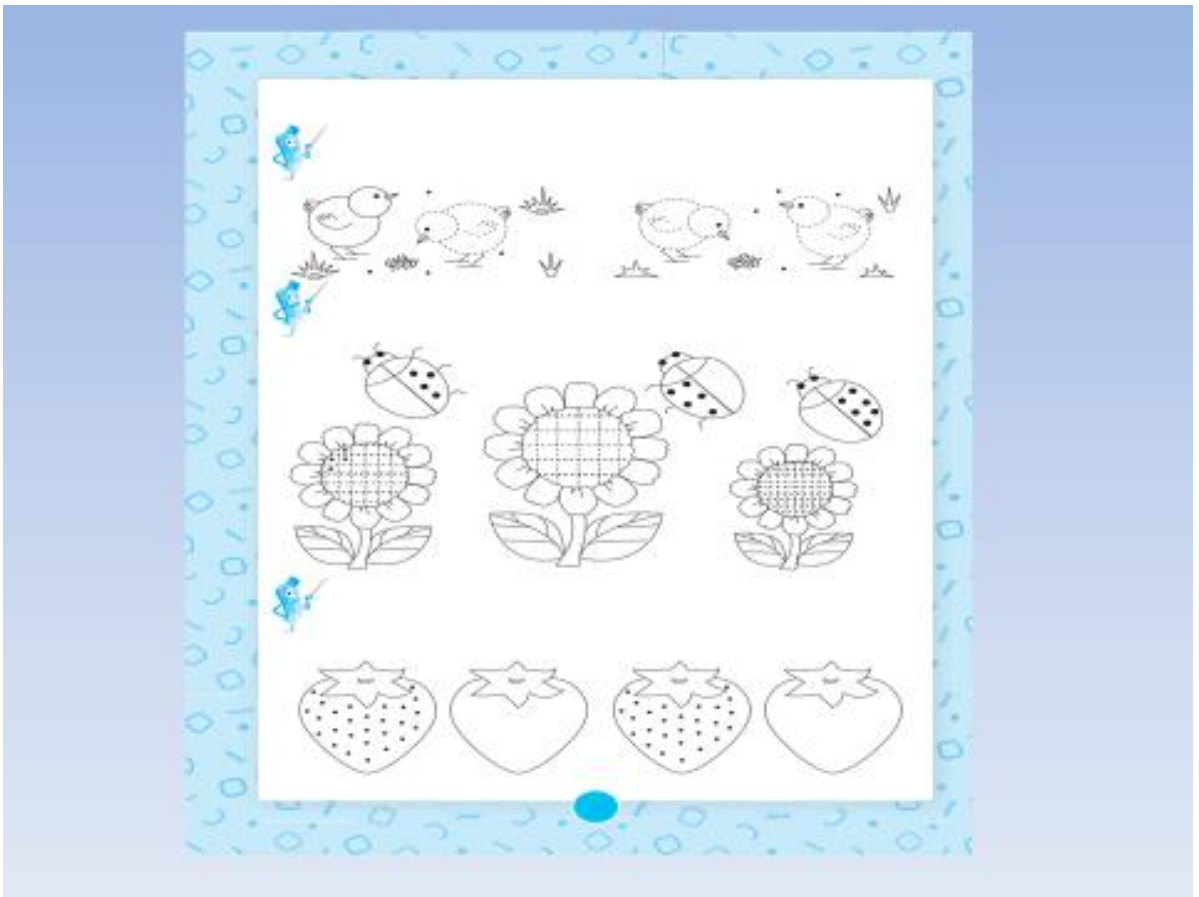
О. Ю. Прищеп, старший науковий співробітник відділу початкової освіти, кандидат педагогічних наук.

Особливості підготовки першокласників до навчання письма в доbukвений період

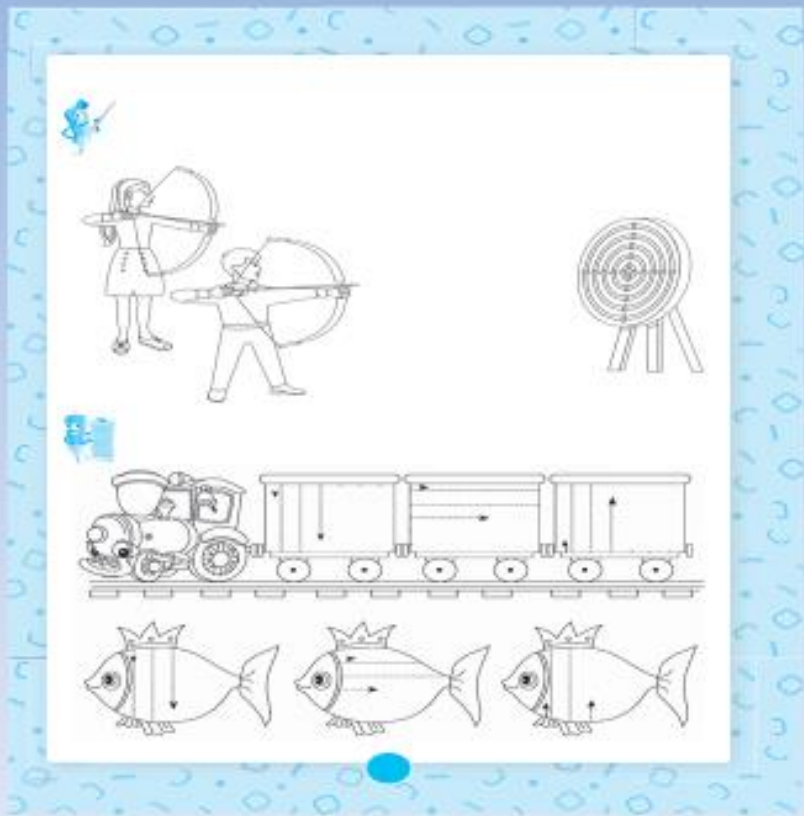
Прищеп О.Ю., старший науковий співробітник
відділу початкової освіти,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник

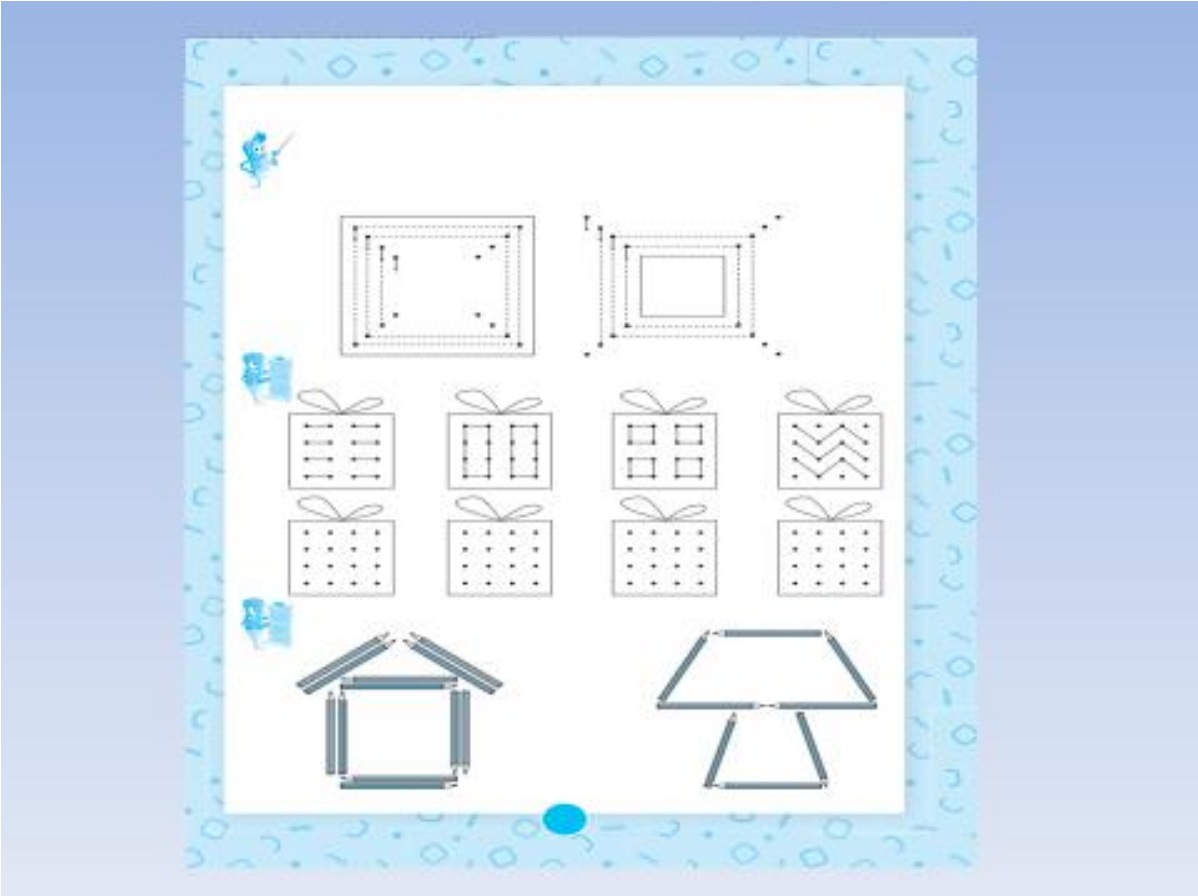

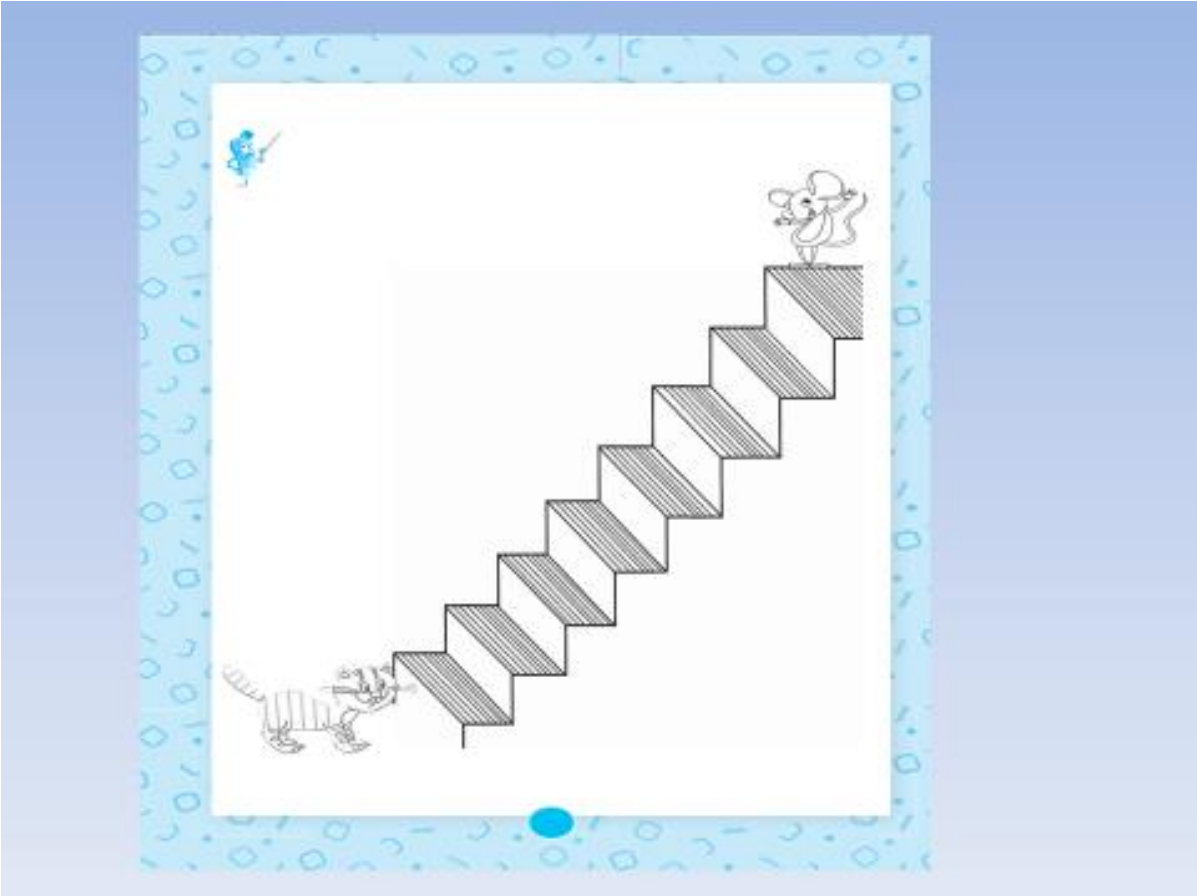

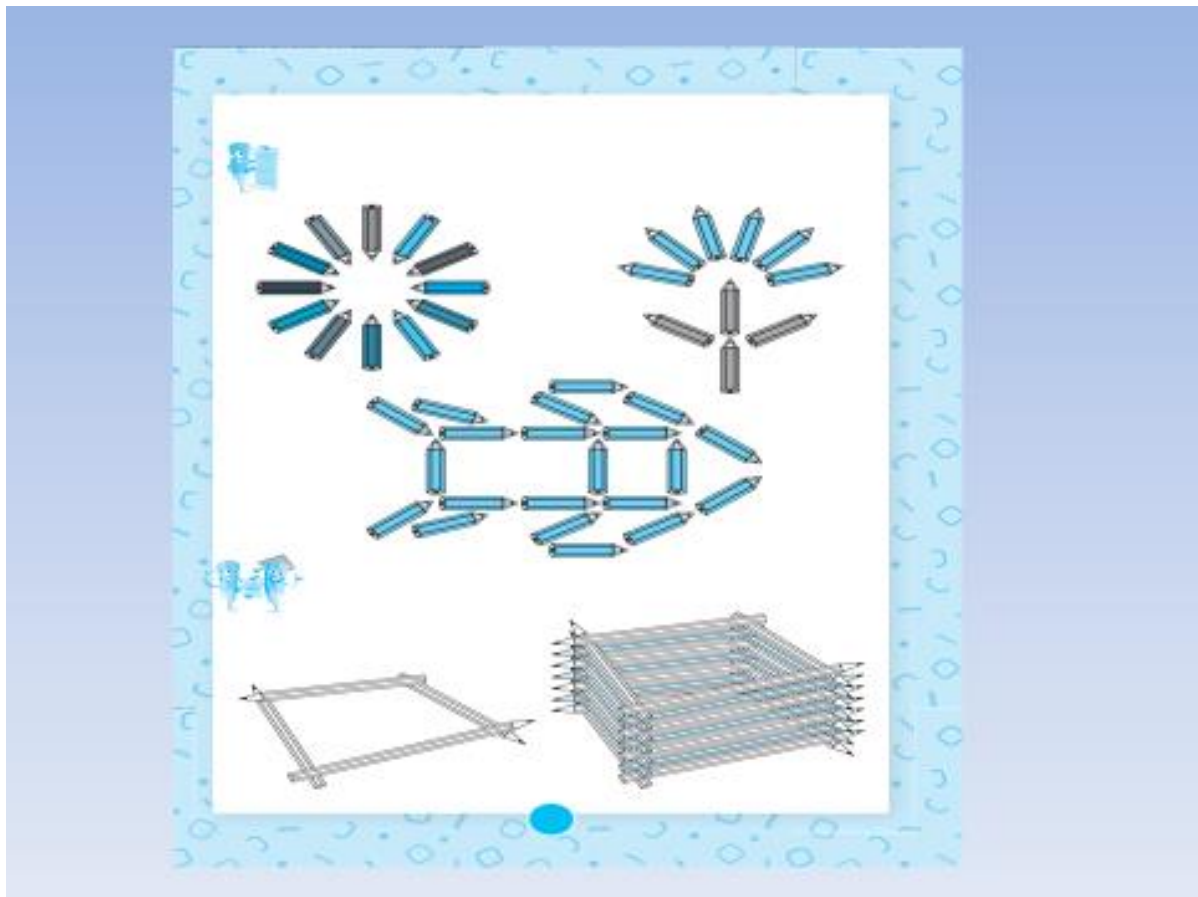

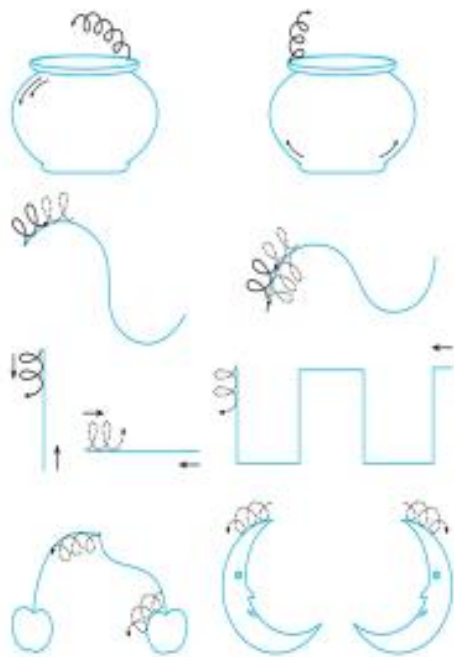
Назви предмети в першій тарілці. Додавай їх у вільних місцях другої і третьої тарілок, щоб було, як на першій.

Виконай кожне завдання за 2 хвилини.

Додавай шару, що піднімається над горщиком. Заштрихуй горщик, як показують стрілочки. Продовж обводити фігури петельками, як це показано на зразках.

СИСТЕМА КОМПЕТЕНТІСНИХ ЗАВДАНЬ З ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 1 КЛАСУ УЯВЛЕНЬ ПРО ВЕЛИЧИНИ

Н. П. Листопад, науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України

Система компетентісних завдань з формування в учнів 1 класу уявлень про величини

- **Наталія Листопад, науковий співробітник відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України**

Величина - це особлива властивість реальних об'єктів або явищ. Її особливість в тому, що цю властивість можна виміряти, тобто назвати кількість.

Програма курсу математики початкових класів передбачає ознайомлення учнів 1 класу з такими величинами і одиницями їх вимірювання – довжина, маса, місткість, вартість, час.

Довжина

Традиційно у початковій школі вивчення величин починається з довжини предметів.

Знайомство з поняттями довгий - короткий, широкий - вузький, високий - низький учні отримують ще у дошкільний період. Проте частина дітей вважають, що довжина, ширина, висота, глибина - це різні величини. Корекція цих уявлень здійснюється в доцифровий період.

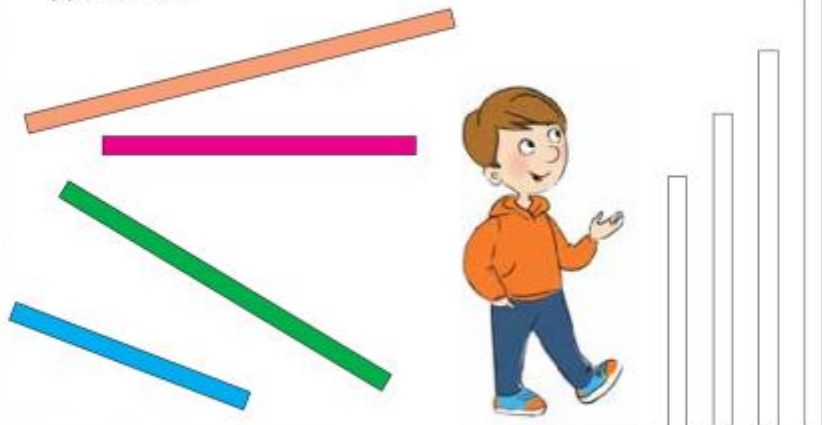
Відрізок якого кольору найдовший; якого кольору найкоротший?

Зафарбуй зеленим кольором дах найвищого будинку, жовтим — дах найнижчого. Обведи будинки однакової висоти.

Розфарбуй смужки праворуч тими кольорами, у які розфарбовано смужки ліворуч, відповідно до їхньої довжини.

Такий вид завдань формує вміння виконувати серіацію предметів за довжиною.

Діти виміряли висоту кожного куща й записали на окремому аркуші. Порівняй висоту кущів зорovo. Під кожним кущем запиши його висоту.

67 см
80 см
50 см
30 см

Завдання, яке спрямоване на розвиток «окоміра»

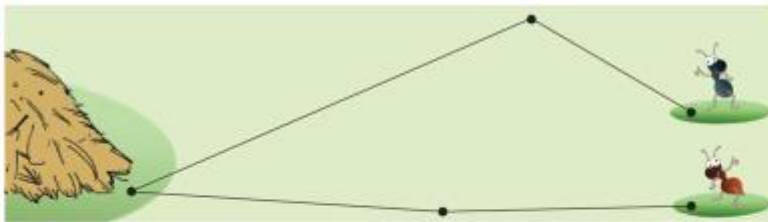
1) Виміряй довжину кожного предмета.

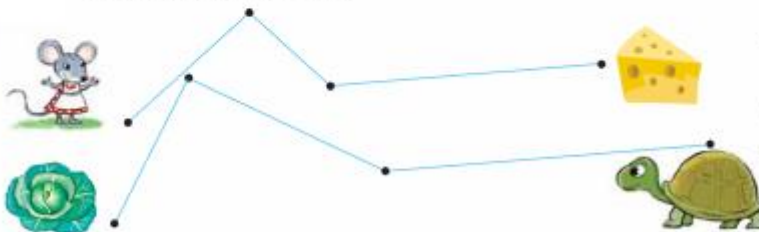
2) Побудуй відрізок, довжина якого дорівнює сумі довжин скріпки та ручки.

У 1 класі велику увагу варто приділяти формуванню вимірювальних умінь та вмінь будувати відрізок заданої довжини.

Яка з мурашок — чорна чи руда — подолає більшу відстань до мурашника? Обведи.

Чий шлях довший?

Такого виду завдання спрямовані на засвоєння термінів «відстань», «шлях».

Куди йти ближче: до водоспаду чи до джерела?
На скільки метрів ближче?

Дії з іменованими числами пов'язані з видом обчислення, який вивчається.

Маса

Наступні завдання сприятимуть
формуванню уявлення про масу предметів.

1.

Визнач, хто в кожній парі важчий.

2.

Для визначення маси використовують мірку: **1 кілограм**.

Коротко записують: **1 кг**.

5. Маса лисички — 9 кг, а маса білки — 1 кг.
Хто з них важчий? На скільки важчий?

Визначити
«на скільки важчий» —
це означає:
обчислити, на скільки
кілограмів має більшу
масу.

3. Що важче — гарбуз чи кавун?

8 кг

5 кг

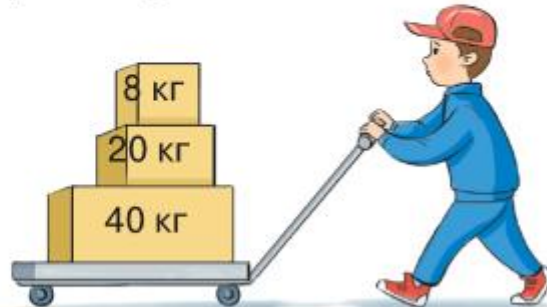
Маса гарбуза
8 кг, маса кавуна 5 кг.
 $8 > 5$, отже, гарбуз —
важчий.

$8 \text{ кг} > 5 \text{ кг}$

4. Купили 4 кг картоплі й 2 кг капусти. Яка маса покупки?

3. На візку дозволено перевозити багаж, масою не більше 100 кг. Чи дотримано цього правила? Обведи правильну відповідь.

Так. Ні.

Боксер Роман важчий,
ніж боксер Дмитро.
Покажи кожного боксера
на малюнку.

Місткість

Завдання, які спрямовані на формування уявлень про місткість посуду.

1. Місткість чого більша: пакета чи бутля? Постав позначку ✓.

За малюнком назви посуд, місткість якого більша, ніж 1 л; місткість якого менша, ніж 1 л.

Скільки літрів фарби треба долити, щоб відро стало повним?

Є у відрі	10 л	22 л	20 л	15 л	5 л
Треба долити	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

ЧАС

Перші часові уявлення у дітей формуються ще у дошкільному віці: зміна пір року, зміна дня і ночі, повторюваність режимних моментів.

У **1 класі** уявлення дітей про час формуються, як і у дошкільників, насамперед в процесі їх практичної діяльності (навчальної, ігрової), відпочинку: режим дня, сприйняття послідовності подій під час читання казок, перегляду мультфільмів, щоденний запис у зошитах дати роботи.

Розкажи за малюнками, що робив хлопчик у різні частини доби.

2. Пригадай і розкажи, що ти робив з учорашнього ранку до сьогоднішнього.

3. Доба поділяється на 4 частини.

ніч

ранок

день

вечір

Який день тижня сьогодні? Назви день тижня, який був учора; позавчора.

Завтра буде вівторок. Який день тижня сьогодні? Який день тижня був учора?

4. Покажи на годиннику зазначений час (намалюй годинникову стрілку).

7 год.

9 год.

2 год.

Андрійкові 8 років, а його сестричці — 4.
На скільки років Андрійко старший від сестрички?

Визначити
«на скільки років старший» —
це означає: обчислити,
на скільки більше
має років.

У презентації подані завдання, які містяться у навчальних посібниках з математики для 1 класу автора Н.Листопад.

Методика роботи з величинами передбачає велику кількість практичних завдань на вимірювання довжини, маси, місткості, часу. Формування вимірювальних умінь має зайняти чільне місце на уроках математики та інших предметів.

Наукове видання

ДИДАКТИКО-МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД КОМПЕТЕНТІСНО
ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ (ПРЕЗЕНТАЦІЙ)
ПОСТІЙНО ДІЮЧОГО СЕМІНАРУ
(2017 р. – 2019 р.)

Випуск № 1

Автори: Савченко Олександра Яківна, Бібік Надія Михайлівна, Пономарьова Катерина Іванівна, Мартиненко Валентина Олександрівна, Онопрієнко Оксана Володимирівна, Прищепа Ольга Юхимівна, Вашуленко Оксана Вікторівна, Листопад Наталія Петрівна, Андрусенко Ірина Володимирівна.

Укладачі: Онопрієнко Оксана Володимирівна, Кондратюк Руслана Анатоліївна

Під час постійно діючого семінару «Дидактико-методичний супровід компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів» у 2017-2019 рр. були презентовані й обговорені з учительською спільнотою особливості компетентісно орієнтованого навчання молодших школярів в контексті реформування загальної середньої освіти. Апробувався дидактико-методичний супровід компетентісно орієнтованого навчання в початковій школі з урахуванням виявлених під час наукового експерименту педагогічних чинників, що впливають на зміст, методику та організацію навчання у початковій школі. Впроваджувались нормативні документи для початкової школи, співавторами яких є співробітники відділу початкової освіти Інституту педагогіки НАПН України, – Державний стандарт початкової освіти, типова освітня програма, де відображені як новітні тенденції країн-лідерів в освіті, так і багатий вітчизняний педагогічний досвід.